

REFERAT Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget 2018-2021 d. 11-12-2019

Mødedato Onsdag d. 11. december 2019 kl. 00:00

Mødested Mødelokale C, Ullasvej 23, Rønne

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsorden.....	3
Kommuneplantema: Lokalsamfund og åbent land.....	5
Kommuneplantema: Kystplanlægning og klimatilpasning.....	9
Offentliggørelse af forslag til kommuneplantillæg 039 og lokalplanforslag 104 for et sommerhusområde.....	13
Planklagenævnets afgørelse af klage over lovliggørende landzonetilladelse til genopførelse af sommerhus.....	19
Udkast til ny udbuds- og indkøbspolitik - grønne indkøb og revidering af arbejdsklausuler og socialt ansvar.....	25
Lokalplanforslag nr. 112 boliger på Christians Plads i Rønne.....	32
Orientering om områdefornyelse i Aakirkeby.....	36
Procesplan for et nyt oplagsareal til Rønne Havn.....	42
Tilflytterboliger på Bornholm.....	50
Opførelse af 45 nye almene ungdomsboliger i Rønne.....	54
Kvartalsvis orientering om status vedr. bopælspligten på Bornholm.....	59
Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til fodboldgolfbane.....	63
Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til ParkGolf.....	67
Kriterier for Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalgets tilskudspulje.....	70
Ekstraordinær opprioritering af plan- og udviklingsarbejdet.....	75
Ansøgning Møbelfabrikken kommunegaranti.....	79
Likviditetsoversigter pr. 30. november 2019.....	86
Budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019, Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget.....	89
Samlet budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019.....	93
Afrapportering af status og justering i forhold til "politik for styring af kommunens finansielle dispositioner.....	103
Orientering om Folkemødet 2019.....	107
Opdatering af udvalgenes mål for 2020.....	111
Salg af skovareal beliggende ved Brommevej 27, Østerlars.....	114
Anlægsbevilling til salg af beboelsesejendommen Harbovej 153, Rønne.....	117
Trafikforanstaltninger ved Campus Bornholm - Parkeringslicenser.....	120
Orientering om projekt Contracts2.0 vedr. udvikling af støtteordninger under landdistriktsprogrammet.....	126
Nye regler for byggesagsbehandling fra 1-1-2020.....	130
Revideret kompetencefordelingsplan mellem centre og fagudvalg.....	139
Orienteringspunkt: Klyngesamarbejdet er bevilget støtte til videre rådgivning nu under kampagnen Nærvær.....	142
Udmøntning af besparelser på Bornholms Folkebiblioteker.....	145
Orientering fra formanden.....	148
Eventuelt.....	150
Lukket.....	152
Lukket.....	153
Lukket.....	154

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsorden

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsorden

00.01.00P35-0099

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	1	

Fraværende

Bemærkninger til dagsordenen

Leder af Udvikling og Byg Søren Møller Christensen og planlægger Anka Nordvig Sonne deltager under behandlingen af pkt. 2 og 3.

Naturchef Louise Lyng Bojesen deltager under behandlingen af pkt. 4 og 5.

Leder af Budget og Indkøb Michael Mogensen deltager under behandlingen af pkt. 6.

Der blev taget stilling til hvorvidt Winni Grosbøll, Thomas Thors og Linda Kofoed er inhabile under behandlingen af punkt 9. For stemte 3, Kirstine Van Sabben, Morten Riis og Leif Olsen. Imod stemte 4, Linda Kofoed Persson, Winni Grosbøll, Thomas Thors og Søren Schow. De blev ikke erklæret inhabile.

Leif Olsen foreslog, at punkt 9 blev taget af dagsorden. ØEPU besluttede at behandle punktet.

Kirstine van Sabben forlod mødet kl. 21.30 under behandling af punkt 20.

Punkt 2: Kommuneplantema: Lokalsamfund og åbent land

Bilag

Forslag_Lokalsamfund og åbent land

Åbent punkt

2 Kommuneplantema: Lokalsamfund og åbent land

01.02.05P16-0168

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	2	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget, beslutter

Resumé

Som led i udarbejdelsen af forslag til kommuneplan 2020 præsenteres udvalget for en række temaer som skal revideres. Dette tema omhandler mål og retningslinjer for videreudvikling af Bornholms lokalsamfund og det åbne land. Temaet revideres bl.a. for at efterleve de nye krav til kommunerne, efter de seneste planlovsrevisioner. Lovændringerne betyder, at kommunerne er pålagt at tage aktiv stilling til lokale udfordringer og muligheder i den strategiske planlægning. Temaets indhold præsenteres her til politisk godkendelse forud for udarbejdelse af forslag til kommuneplan 2020.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller:

- at oplæg til kommuneplantema "Lokalsamfund og åbent land" godkendes til indarbejdelse i forslag til kommuneplan 2020.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Godkendt.

Sagsfremstilling

Temaet omfatter planlægning i landzone og udvikling af kommunens mindre bysamfund uden bopælspligt. Undtaget er Klemensker (med bopælspligt) som ventes inddraget i dette tema, da byen har flere sammenfaldende interesser med de øvrige lokalsamfund inde på øen. Temaet Lokalsamfund og åbent land afløser tre kommuneplanafsnit i kommuneplan 2013: hhv. dele af Bymønstre og byudvikling, Landzone og Landdistriktsudvikling.

Overordnet vil mål og retningslinier for lokalområder og det åbne land fortsat skulle medvirke til at skabe gode rammer for bosætning, erhvervsliv og friluftsliv, herunder attraktive natur- og landskabsområder under hensyntagen til jordbrugserhvervenes produktionsvilkår.

Med planlovsændringerne i hhv. 2017 og 2019 (bl.a. §§ 5c og 5d) er kommunerne blevet pålagt at planlægge for levedygtige lokalsamfund som en del af kommuneplanlægningen. Planlovsændringerne sker som følge af de anbefalinger som Udvalget for levedygtige landsbyer og Ekspropriationsudvalget er kommet med. Bl.a. skal kommunerne aktivt medvirke til en differentieret og målrettet udvikling ved at opstille overordnede målsætninger og virkemidler. Nationalt anbefales landsbyer (på Bornholm benævnt lokalsamfund) defineret som samlede bebyggelser med mellem 200 og 1000 indbyggere. De enkelte kommuner kan dog definere en egen grænse tilpasset de lokale forhold. Planlovsændringen omfatter også en række justeringer med betydning for landzoneadministrationen (§§ 35, 35a, 36, 37, 38 og 56) som

primært har til hensigt at give videre rammer for anvendelse og videreudvikling af eksisterende erhverv og bebyggelse i det åbne land. Og endelig gives kommunerne nu hvert 4 år mulighed for at udpege to såkaldte "omdannelseslandsbyer" (§ 11a, stk. 1, nr. 23), hvor landzoneadministrationen gives lidt friere rammer.

I den strategiske planlægning for lokalsamfund på Bornholm, hvis byer og landskaber har en relativ lille skala, og hvor erhvervs- og turismeinteresser er tæt knyttet til opretholdelsen af levedygtige samfund, anbefaler administrationen, at lade lokalsamfund med mellem 50 og 1.000 indbyggere være omfattet. Konkret vil det betyde, at lokalsamfund som Knudsker, Rø, Arnager, Aarsballe, Vang, Rutsker og Olsker, med mellem 50 og 200 indbyggere, vil indgå i kommunens strategiske planlægning.

Konkret foreslås den strategiske planlægning at omfatte mål og bestemmelser om såvel overordnet planlægning (herunder interesser knyttet til andre kommuneplantemaer), lokalplanlægning (bl.a. for konkrete tiltag, bevaring og udvikling af kulturmiljøer m.fl.), strategiske nedrivninger i samråd med lokalsamfundene og tiltag der understøtter udviklingspotentialer og stedbundne kvaliteter.

Mht. omdannelseslandsbyer, hedder det i vejledningen til kommunerne, at de her får særligt frie rammer til at skabe en helhedsorienteret og langsigtet planlægning. Lovændringen giver imidlertid ikke mulighed for egentlig byudvikling. Det nye begreb dækker alene fx en ændret afgrænsning af en landsby med henblik på at trafikbelastet bebyggelse kan nedrives, og nye boliger, der erstatter nedrevne boliger, omplaceres inden for en ny afgrænsning. Lovændringen vurderes af marginal betydning i forhold til Bornholm der ikke er udfordret af lokalsamfund med omfattende forfald eller trafikbelastning. Administrativt anbefales en eventuel udpegnings af omdannelseslandsbyer derfor at afvente konkrete ansøgninger/ behov.

I kommuneplanens afgrænsede byområder i landzone er jf. miljø- og landzonereglerne begrænsede muligheder for dyrehold mens fx huludfyldning eller indpasning af et begrænset antal nye boliger i den eksisterende bebyggelse kan ske, uden forudgående lokalplanlægning, inden for områder omfattet af kommuneplanens rammer for lokalplanlægning, herunder de afgrænsede byområder i landzone. Den overvejende del af de afgrænsede byområder i kommuneplan 2013 ventes derfor overført til forslag til kommuneplan 2020. I forbindelse med den administrative konkrete gennemgang ventes afdækket, om der er arealer som med fordel reserveres til bolig- og/eller bofællesskaber i landzone bag kystnærhedszonen.

Bornholms kommuneplan har siden kommunesammenlægningen indeholdt by-beskrivelser for de enkelte lokalsamfund udarbejdet på baggrund af SWOT-analyser med repræsentanter for de respektive byer. By-beskrivelserne har allerede bidraget til at fremme en differentieret udvikling af øens lokalområder – både identitetsmæssigt og konkret. By-beskrivelserne blev administrativt opdateret i forbindelse med kommuneplan 2013. Repræsentanter for de enkelte lokalsamfund er inddraget i opdateringen af by-beskrivelserne som i kommuneplan 2020 ventes at overgå til en sektorplan med reference til et samlende temaafsnit i kommuneplan 2020. Bl.a. for at give de enkelte lokalsamfund friere rammer til at kunne henvise til egne udviklingsplaner og hjemmesider.

Administrationen lægger således op til:

- at lokalsamfund på Bornholm defineres som byer med mellem 50-1000 indbyggere,
- at der ikke udpeges omdannelseslandsbyer i forslag til kommuneplan 2020, men at muligheden holdes åben til eventuelle behov, som kan indarbejdes med kommuneplantillæg,
- at de afgrænsede byområder gennemgås med henblik på fortsat at sikre en hensigtsmæssig udvikling af det åbne lands interesser,
- at de detaljerede bybeskrivelser samles i en sektorplan med referencer (links) til/fra kommuneplanen.

De enkelte lokalsamfunds indbyrdes samspil ventes beskrevet under dette tema, mens deres rolle som opland, sammen med den øvrige bebyggelse i det åbne land, ventes uddybet under de større byer.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 3: Kommuneplantema: Kystplanlægning og klimatilpasning

Åbent punkt

3 Kommuneplantema: Kystplanlægning og klimatilpasning

01.02.05P16-0168

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	3	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter.

Resumé

Som et led i udarbejdelsen af forslag til kommuneplan 2020 præsenteres udvalget for en række temaer, som enten er nye eller skal revideres kraftigt. Dette tema handler om klimatilpasning og som et nyt krav i planloven også kystplanlægning. Senest blev der i 2013 udarbejdet en klimatilpasningsplan. Udvalget orienteres om status på arbejdet med planen fra 2013 og forventningerne til det fremtidige arbejde med temaet, dels i kommuneplanen og dels som en tværfaglig indsats. Udvalget skal godkende oplægget til proces og indhold for temaet.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller:

- at udvalget godkender administrationens anbefalinger til revision af kommuneplantemaet: Kystbeskyttelse og klimatilpasning (jf. pkt. 1-7).

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Godkendt.

Sagsfremstilling

Klimaforandringerne ventes at føre til hyppigere havvandsstigninger, flere storme, kraftigere nedbør og længere perioder med tørke. Bl.a. ventes havet omkring Bornholm at stige ca. 0,5 m (usikkerhed: 0,1-1,2 m) frem mod år 2100. Dertil kommer periodevis vandstandsstigning når større vandmængder presses ind i Østersøen. Udfra Miljø- og Fødevareministeriets kystanalyse fra 2016 forventes et øget pres på Bornholms kyster, herunder kystnære anlæg som havne og anden infrastruktur. Indlands ventes blandt andre jordbrugserhverv (landbrug, skovbrug m.fl.) i stigende grad at mærke konsekvenserne af klimaforandringerne.

Det er et statsligt krav at kommuneplan 2020 skal indeholde mål og retningslinjer for kommune- og lokalplanlægning der knytter sig til udpeging af områder der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, herunder retningslinjer til friholdelse af arealer for ny bebyggelse, og for etablering af foranstaltninger til sikring mod oversvømmelser. Som følge af de nye statslige krav udarbejder Kystdirektoratet de kommende år overordnede risikoanalyser for alle danske kyster, som grundlag for kommunernes videre detaljering og afvejning, ligesom DMI løbende opdaterer deres digitale værktøjer til kommunerne.

Klimaudfordringerne på Bornholm er endnu ikke af et omfang så de er pålagt egentlige risikostyringsplaner som de hårdest ramte områder i Danmark. Bornholm har dog sine udfordringer, primært relateret til vand, - hhv. kysterosion, grundvand og overfladevand.

- *Kysterrosion:* Ifølge Miljø- og Fødevarerministeriets kystanalyse fra 2016 (for perioden 2015-2065) er kysterrosion en udfordring, der generelt i Danmark må forventes at stige de kommende år. Bornholms fastere klippekyster kan modstå forandringerne, mens øens strande og navnlig den sydvestvendte kyst fra Rønne til Dueodde i stigende grad ventes påvirket.
- *Grundvand:* Der er på Bornholm stigende udfordringer med højtstående grundvand i områder med højtliggende klippe med et lille jordlag og i tidligere vådområder der er blevet bebygget (typisk sommerhusområder), hvor grundvandet nu i lange perioder permanent står højt. Områder med højt grundvand er ikke reguleret af lovgivning og udgangspunktet er derfor, at det er borgerens eget ansvar at håndtere vandet på egen matrikel.
- *Overfladevand:* De stigende temperaturer medfører øget fordamning og derved kraftigere og mere ekstrem nedbør. Vi har på Bornholm, som mange andre steder i Danmark, et spildevandssystem af ældre dato som er dimensioneret ud fra de behov og den viden, som man havde på anlægstidspunktet. Bornholms klippeundergrund og det relativt store fald bl.a. i sprækkedale og vandløb fra midten af øen mod kysten gør det ekstra påkrævet, at håndtere og forsinke afstrømmende overfladevand opstrøms, inden det når byerne, så oversvømmelse af tæt bebyggede områder undgås eller minimeres.

I kommuneplan 2013 er kommunens klimaindsats beskrevet under afsnittet Miljø. Planen indeholder retningslinjer om vand som ressource, om arealudlæg under hensyntagen til klimaændringer, klimatilpasning af kommunal ejendom og retningslinjer for afhjælpning af de konkrete klimatiltag som er nævnt i Klimatilpasningsplan-vand fra 2013. I redegørelsen nævnes bl.a. betydningen af kommunens medvirken som koordinator og igangsætter, hvis klimatilpasningen skal vendes til et aktiv der kan bidrage til samfundsudviklingen.

Bornholms Klimatilpasningsplan-vand 2013 blev lavet umiddelbart efter, at ny lovgivning muliggjorde, at forsyningsselskaber og kommuner sammen kunne igangsætte klimatiltag med 100% dækning via takstreguleringsmidler. I dag skal kommuner og/eller private der samarbejder med forsyningsselskaber om klimatiltag lægge mindst 25% i medfinansiering. Bornholms Klimatilpasningsplan-vand indeholder 38 dengang registrerede udfordringer ift. afledning af vand ved skybrud og afsmeltning. 20 af disse er afhjulpet med tiltag for samlet 15 mio. kr. i Rønne, Nexø, Tejn og Nylars, og yderligere 6 tiltag er gjort uaktuelle og/eller løst i forbindelse med drift og vedligehold. De resterende 12 tiltag er ikke længere repræsentative for den aktuelle klimasituation, hvorfor en opdatering af plangrundlaget er påkrævet.

Siden 2013 har klimadagsordenen fået øget opmærksomhed, og klimaforandringerne ventes i stigende grad at påvirke kommunernes fysiske planlægning herunder indgå som ét vilkår blandt flere til håndtering i mange udviklingsprojekter. Projekter som Bornholms Grønne Bølge åbner bl.a. mulighed for, at klimatiltag tænkes sammen med natur - og rekreative interesser og interesser knyttet til jordbrugserhvervene. Kommunens deltagelse i EU projektet Contracts2.0 er et andet eksempel, hvor skov- og landbrugets muligheder for at binde CO2 og håndtere regn- og grundvand som led i deres klimatilpasning. Også omfordeling af jorder kan blive aktuelt i forbindelse med håndtering af konkrete klimaudfordringer og fremtidige samarbejdsprojekter med private lodsejere og Bornholms Energi og Forsyning.

Administrationen anbefaler derfor, at en opdatering af temaet i forslag til kommuneplan 2020 sker på følgende baggrund:

1. at klimatilpasning i relation til vand får sit eget afsnit i forslag til kommuneplan 2020 under overskriften "Kystplanlægning og klimatilpasning" (jf. kommunalbestyrelsens udpegning af emnet som ét blandt flere væsentlige kommuneplantemaer),
2. at en egentlig kystplanlægning relateret til klimaændringerne afventer Kystdirektoratets gennemgang af Bornholms kyst som ventes klar ultimo 2020/ primo 2021,

3. at der i foråret 2020 udarbejdes et forslag til kommuneplantemaet med foreløbige udpegning af områder der vurderes at kunne blive udsat for oversvømmelse eller erosion og derfor bør friholdes for byggeri på baggrund af de overordnede simuleringsværktøjer staten og DMI stiller til rådighed for kommunerne,
4. at der gennemføres en gennemgribende opdatering af Bornholms klimaplan, som et tillæg til kommuneplan 2020, samtidigt med opdateringen af spildevandsplanen i 2021 for at sikre størst mulig synergi mellem planerne,
5. at klimatilpasningen koordineres tæt med de relevante myndhedsområder og anden fysisk planlægning og med projekter, hvor emnet er relevant,
6. at håndtering af afstrømmende overfladevand, hvor det er muligt, tænkes sammen med projekter med naturfremmende og rekreative interesser og/eller interesser knyttet til bl.a. landbrug og skovbrug opstrøms byerne,
7. at den konkrete klimainsats i forslag til kommuneplan 2020 afstemmes i forhold til kommunens estimerede udfordringer og ressourcer de kommende 4-12 år.

Økonomiske konsekvenser

Niveauet for kommunens klimainsats i forslag til kommuneplan 2020 vil bl.a. afhænge af, om der politisk er ønske om at prioritere ressourcer til den forebyggende klimatilpasning, herunder til ekstern rådgivning i forbindelse med en opdatering af klimatilpasningsplanen i 2021 til bl.a. konsekvensanalyser, helhedsløsninger og samfundsøkonomiske beregninger. Den efterfølgende konkrete indsats vil bl.a. afhænge af om der afsættes midler til medfinansiering. En særskilt dagsorden ventes forelagt i foråret 2020 med et oplæg.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 4: Offentliggørelse af forslag til kommuneplantillæg 039 og lokalplanforslag 104 for et sommerhusområde i Boderne

Bilag

Lokalplanforslag 104 for et sommerhusområde i Boderne

Forslag til kommuneplantillæg 039

Forslag til KPT 039 rammer

DO pkt TMU juni 2016

Åbent punkt

4 Offentliggørelse af forslag til kommuneplantillæg 039 og lokalplanforslag 104 for et sommerhusområde i Boderne

01.02.05P16-0198

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	4	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller.
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget besluttede den 23. maj 2018 at der skulle udarbejdes lokalplan for overførsel af et sommerhusaftaleområde i Boderne til sommerhusområde. Formålet med lokalplanforslaget er at overføre sommerhusaftaleområdet til en zonestatus som sommerhusområde og fastlægge entydige bestemmelser for områdets administration, hvor områdets selvgroede karakter fastholdes. Der skal samtidigt sendes et forslag til kommuneplantillæg i høring, da overførslen til sommerhusområdet er i strid med kommuneplanens hensigt om at overføre området til landzone.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Forslag til kommuneplantillæg 039 og lokalplanforslag nr. 104 for et sommerhusområde i Boderne offentliggøres i 4 uger.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 20. november 2019:

Taget af dagsordenen jf. punkt 1.

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Forslag til kommuneplantillæg 039 og lokalplanforslag nr. 104 for et sommerhusområde i Boderne offentliggøres i 6 uger.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Indstillingen kan ikke anbefales.

Winni Grosbøll, Thomas Thors og Søren Schow kunne ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget besluttede den 23. maj 2018, at der skulle udarbejdes lokalplan for overførsel af et sommerhusaftaleområde i Boderne til sommerhusområde. Lokalplanen overfører den største del af sommerhusaftaleområdet til en zonestatus som sommerhusområde og fastlægger entydige bestemmelser for områdets administration. Dens bestemmelser er også med til at fastholde områdets unikke karakter og natur.

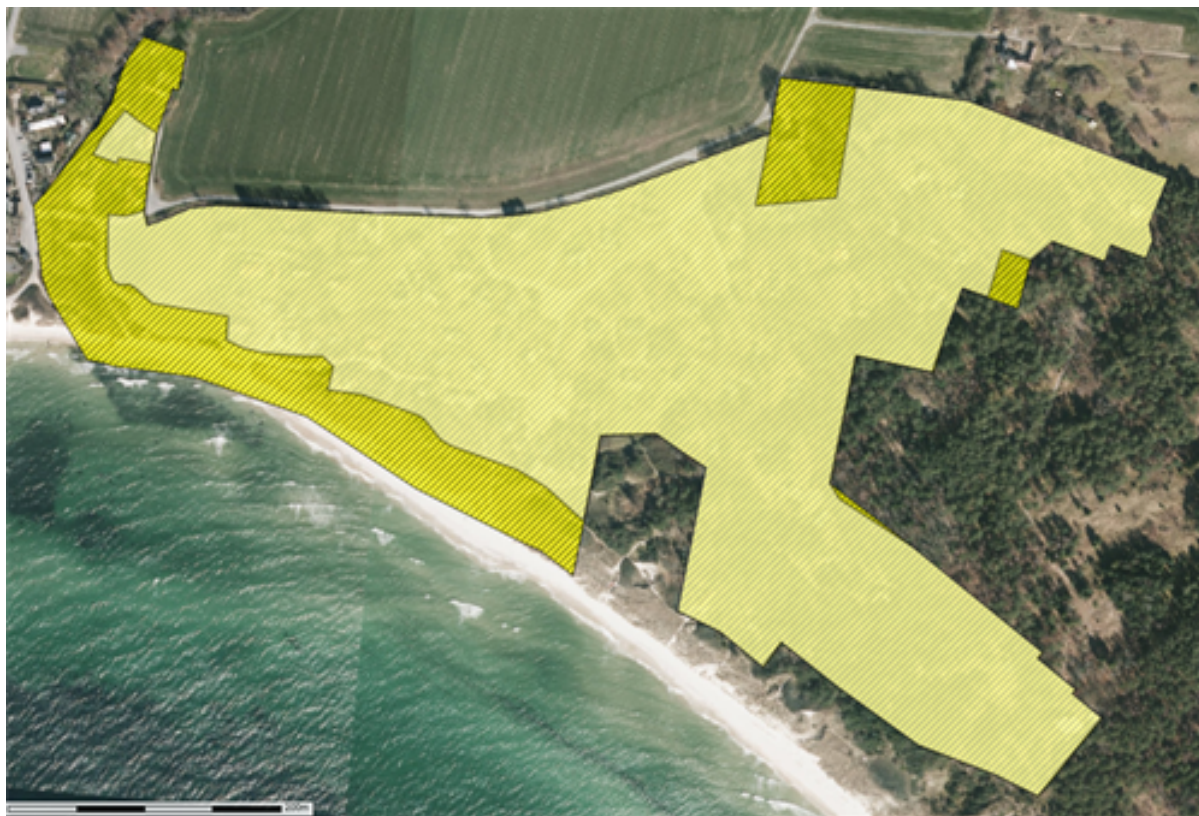
Kommuneplan 2013 specificerer i kommuneplanrammerne for Boderne øst, under zonestatus, "at området vil med en fremtidig lokalplan udlægges til landzone." Det er kun først fornyligt, at der er skabt en mulighed for at overføre et sommerhusaftaleområde i kystnærhedszonen til sommerhusområde gennem udarbejdelse af en lokalplan. Et forslag til et kommuneplantillæg nr. 039 med den tilrettede zonestatus er derfor udarbejdet og er en forudsætning for, at lokalplanforslaget kan sendes i høring.

Ifølge planlovens § 23c kan kommunalbestyrelsen undlade at indkalde ideer og forslag forud for vedtagelse af et kommuneplantillæg ved mindre ændringer i en kommuneplans rammedel, der ikke strider mod planens hovedprincipper, samt ved uvæsentlige ændringer i planens hovedstruktur. Der er her tale om en mindre ændring i kommuneplanens rammedel, da hverken rammens geografiske udstrækning, anvendelse eller bebyggelsesforhold ændres og derfor indkaldes der ikke idéer og forslag til dette kommuneplantillæg.

Efter en længerevarende borgerinddragelsesproces, som inkluderede en række møder med grundejerforeningen, afholdelse af et borgermøde og dialog med flere grundejere, blev lokalplanområdet på ca. 16 ha afgrænset for at inkludere de allerfleste matrikler i Bodernes sommerhusaftaleområde. På kortet nedenfor ses lokalplanområdet (de 2 lysegule områder) i forhold til aftaleområdet (skraveringen). Der udelades de matrikler, som ikke er:

- sommerhusmatrikler,
- friarealer ejet af Bodernes grundejerforening
- historisk forbundet til sommerhusklyngens opståen,
- inden for det af kommuneplanen planlagte område.

Der medtages heller ikke de matrikler, hvis administration er omfattet af en anden lovgivning, således at bebyggelse eller ændret anvendelse vil kræve en eller flere dispensationer fra myndigheder og således ikke vil kunne styres af lokalplanlægning.

De ejendomme og matrikler, som ikke er medtaget, vil beholde deres nuværende status i sommerhusaftaleområdet som enten fritidshus- eller helårshus i landzone eller offentligt tilgængeligt strandareal. Statussen som sommerhusaftaleområde ophæves ved vedtagelse af den kommende kommuneplan.

Lokalplanen overfører de ejendomme, som ligger inden for afgrænsningen, fra landzone til sommerhusområde. Således fjernes planlovens §35 krav om landzonetilladelse for al ny bebyggelse, nedrivning af eksisterende beboelse samt ændringer i anvendelsen af eksisterende bebyggelse og ubebyggede arealer. Eksisterende helårsbeboelse må gerne fortsætte i helårshusene.

For at bevare bebyggelsens kendetegnende forskellighed, er bestemmelserne rummelige, hvad angår bebyggelsens udseende og placering på matriklen, så længe grunden ikke er omfattet af bestemmelserne for strandbeskyttelse jf. naturbeskyttelsesloven. Imidlertid, for at bevare lokalplanområdets karakter, må der ikke ske yderligere udstykning og grundene må hverken afgrænses med levende eller fast hegn. Fællesarealerne bevares som fællesareal, som er tilgængelige for alle, hvor tilstand og anvendelse ikke må ændres. Ligeledes, for at undgå, at området får præg af et parcelhusområde, må husene ikke fremstå med blank mur men enten behandles eller beklædes.

Generelt for hele området er, at større terrænændringer ikke er tilladt, naturtilstandene ikke må ændres og grundene ikke må befæstes. Disse bæredygtige initiativer er bl.a. med til at sikre biodiversitet og afledning af vand.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling til ØEPU 11.12.2019

Lokalplanforslaget 104 for et sommerhusområde i Boderne blev færdigudarbejdet i august 2019. Hovedformålene er at overføre Boderne sommerhusaftaleområde til sommerhusområde samt at sikre både en bevaring af det nuværende "selv-groet" miljø og en mulighed for modernisering af området.

Forslaget blev sendt frem til politisk behandling i september men taget af dagsordenen, da Planklagenævnets afgørelse vedrørende Boderne 38 nåede frem den 23. september, kort tid inden afholdelsen af ØEPU's næstkommende møde. Dette blev gjort for at undersøge, hvorvidt den konkrete afgørelse kunne danne præcedens for bestemmelserne i lokalplanen. Imidlertid, da afgørelsen omhandler et sommerhus i landzone – Boderne 38s nuværende status - og da lokalplanen vil overføre området til sommerhusområde, sås ingen umiddelbare afledte virkninger og derfor blev lokalplanforslaget genfremsendt til politisk behandling i november.

Lokalplanens historie. Lokalplanlægning i sommerhusaftaleområdet Boderne har dog en historik, som strækker sig længere tilbage i tiden, og hvis muligheder oftest har været begrænset af eksisterende lovgivning. Siden 1977 har der været et generelt forbud mod nye sommerhusområder i de kystnære områder, hvori Boderne ligger. De såkaldte sommerhusaftaleområder blev også fastlagt i 1977 på baggrund af oplysninger fra bl.a. amtsråd og Hovedstadsrådet og ajourført i forlængelse af ferie- og fritidscirkulæret fra 1981. Områderne er indtegnet på kortmateriale fra 1983, og det er disse udpegninger, som gælder den dag i dag, med mindre de er blevet ophævet af en senere kommuneplan. Sommerhusaftaleområder betragtes som bestående af sommerhusklynger i landzone og bliver administreret efter Planlovens landzonebestemmelser og ikke planlovens afsnit om sommerhusområder.

Boderne Grundejerforening rettede henvendelse til den tidligere Plan & Byg afdeling i 2004 med et ønske om en ændret praksis vedrørende området administration i forhold til de gældende deklarationer fra 1976. Dels var der utilfredshed dels vedrørende, hvem der ifølge deklarationer havde påtaleretten, og dels var der allerede da et ønske om at kunne bygge større sommerhuse, fx. på 120 m² på de større matrikler end de hhv. 70 og 90 m² specificeret i de 2 deklarationer. På det tidspunkt kom udarbejdelse af en lokalplan, som overførte aftaleområdet til sommerhusområde på tale som mulig løsning evt. i forbindelse med den tidsbegrænsede mulighed at udpege nye sommerhusområder.

I 2008 blev spørgsmålet om overførsel til sommerhusområde via en lokalplan sendt til Naturstyrelsen, som henviste til By- og Landskabsstyrelsens udtalelse om et egentligt forbud om at udlægge nye sommerhusområder i kystnærhedszonen med mindre disse er en del af et landsplandirektiv om udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen (Planloven § 5 b, stk.1-3).

I 2010 stillede grundejerforeningen et konkret forslag om udarbejdelse af en lokalplan, som afløste deklarationerne og som yderligere omfattede de ca. 8 tilstødende ejendomme, der ikke er omfattet af deklarationerne fra 1976. Kommunen vurderede på det tidspunkt, da området ved Boderne er fuldt udbygget, at en landzonelokalplan for området ikke ville kunne lette administrationen for området nævneværdigt, i forhold til de mindre dispensationer, fx. om boligarealet, der måtte kunne foretages efter naboorientering og efterfølgende mulig landzonetilladelse. Derfor var det heller ikke at forvente, at bonusvirkning fra en landzonelokalplan ville give en administrativ forenkling. Med en sådan landzonelokalplan, som alene kunne rumme bebyggelsesregulerende bestemmelser, var en overførsel af området til sommerhusområde ikke en mulighed. Ligeledes, ville en lokalplan heller ikke kunne løse flere af de problemstillinger, som udfordrede grundejerforeningen, da disse lå uden for rammerne for det, en lokalplan måtte optage bestemmelser om.

I 2015 kontaktede kommunen efter aftale med grundejerforeningen igen Naturstyrelsen med spørgsmålet om muligheden for at overføre aftaleområdet til sommerhusområde via en lokalplan, idet området *de facto* blev anvendt som sommerhusområde. Grundejerforeningen ønskede også mere nutidige administrationsregler end de regler, der var fastlagt i deklarationerne. På baggrund af, at stadig flere ejere ønskede at erstatte de gamle sommerhuse med nye og evt. større huse, mente grundejerforeningen, at det kunne være hensigtsmæssigt at få erstattet det gamle administrative grundlag (de 2 deklarationer, landzonesagsbehandlingen og byggebygningsloven/bygningsreglementets bebyggelsesregulerende bestemmelser) med et mere nutidigt grundlag, i form af en lokalplan, der samtidig overførte området til sommerhusområde. Teknik og Miljø udarbejdede samtidig et administrationsgrundlag, som tog udgangspunkt i deklarationerne, landzonebestemmelser og bygningsreglementet, for bedre at kunne ensrette sagsbehandling i Boderne.

I slutningen af 2015, oplyste Erhvervsstyrelsen, at det måtte være muligt at udarbejde en landzonelokalplan for det samlede sommerhusbebyggelse, men at planlovens forbud mod nye sommerhusområder i kystnærhedszonen stadigvæk gjaldt. Derfor ville det ikke være muligt at overføre aftaleområdet til sommerhusområde.

I 2016 vurderede Teknik og Miljø, at en landzonelokalplan ville have både fordele og ulemper. Lokalplanen vil skulle erstatte de dele af deklarationerne, der vil kunne optages bestemmelser om i en lokalplan. En landzonelokalplan ville dog ikke automatisk fjerne kravet om landzonesagsbehandling og vil kræve, at der skulle fastlægges tilstrækkeligt detaljerede bebyggelseskrav for **hver enkelt** ejendom. Hvis et byggeri eller anlæg skulle afvige fra lokalplanens krav, vil der alligevel skulle ske en landzonesagsbehandling. En lokalplan, som overfører området til sommerhuszone, indebærer derimod, at sager kun skal administreres efter lokalplanen (dvs. ingen landzonesagsbehandling). Samtidig vil der opnås større frihed til

at definere lokalplanens bebyggelseskrav mm. I juni 2016 blev Teknik- og Miljøudvalget orienteret om bl.a. status for arbejdet med lokalplan for området. Dagsordenspunktet fremgår af bilag.

I 2017 genoptog grundejerforeningen spørgsmålet om overførsel til sommerhusområde via en lokalplan. Center for Teknik og Miljø kontaktede Erhvervsstyrelsen endnu en gang, som denne gang fandt anledning til at revidere deres tidligere svar således, at Boderne godt måtte overføres til sommerhusområde via en lokalplan.

I 2018 blev lokalplanarbejdet igangsat. Gennem 2018 og 2019 blev området og dets huse registreret i detalje og der har været en løbende dialog med grundejerforeningen om lokalplanens muligheder og indhold samt om formuleringen af lokalplanens bestemmelser. Flere møder blev afholdt med grundejerforeningens bestyrelsesmedlemmer og enkelte grundejere og der blev afholdt et åbent møde i påsken (2019) for alle ejere. Efterfølgende har lokalplanen været screenet hos forskellige myndigheder og tilrettet på baggrund af forskellige lovkrav og begrænsninger. De lokalplanbestemmelser, der nu kan læses i forslaget, er derfor en sammenfletning af input fra grundejerne sammenholdt med faglige input, med sigte på at balancere en bevaring af områdets karakter med mulighed for om- og udbygninger for at bringe boligerne op til bedre at modsvare nutidige behov.

Om forholdet til den konkrete sag ved Boderne 38. Selve lokalplanarbejdet er foregået i en proces uafhængig af den konkrete byggesag på Boderne 38. Boderne 38 har dog selvfølgelig, som et element ud af en lang række, været drøftet i grundejerforeningen og med kommunen som et eksempel på, hvilke typer byggeri, en lokalplan skal kunne tillade for netop at sikre den rette balance mellem at bevare områdets særlige værdier og muligheden for, at de enkelte grundejere kan opføre om- og udbygninger, som bringer boligerne op til bedre at modsvare nutidige behov. Mindst 14 andre konkrete ejendomme, som eksemplificerer et bredt spektrum af arkitektoniske og landskabelige løsninger, har også været drøftet i dialogen med grundejerforeningen.

Efter Planklagenævnets afgørelse vedrørende Boderne 38 nåede frem den 23. september 2019, er der blevet afholdt flere møder på tværs af flere kompetenceområder i BRK for at afklare de juridiske konsekvenser. En af konklusionerne blev, at lokalplansagen og sagen Boderne 38 har haft et eget forløb og at lokalplanforslaget kun ved dispensation giver mulighed at lovliggøre forholdene ved Boderne 38. Såfremt der i høringsfasen kommer høringssvar der ændrer på bestemmelserne i lokalplanforslaget, kan dette have betydning for om byggeriet ved Boderne 38 med den endelige lokalplan vil kræve en dispensation. Der skal ved en dispensationsansøgning tages stilling til om der ville kunne dispenseres fra de enkelte bestemmelser. Vurderingen skal her følge den almindelige praksis for dispensationer fra lokalplaner. En eventuel dispensation fra lokalplanen kan påklages til Planklagenævnet.

Udsendelse af lokalplanen. På grund af juleferien udsendes lokalplanen i høring i 6 uger.

Punkt 5: Planklagenævnets afgørelse af klage over lovliggørende landzonetilladelse til genopførelse af sommerhus på Boderne 38, Aakirkeby

Bilag

Planklagenævnets afgørelse vedr. klager over lovliggørende landzonetilladelse til genopførelse af sommerhus på Boderne 38, 3720 Aakirkeby

Åbent punkt

5 Planklagenævnets afgørelse af klage over lovliggørende landzonetilladelse til genopførelse af sommerhus på Boderne 38, Aakirkeby

01.03.03K02-0019

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	5	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune har den 23. september 2019 modtaget Planklagenævnets afgørelse i en klagesag vedrørende regionskommunens afgørelse om lovliggørende landzonetilladelse til et sommerhus på adressen Boderne 38, 3720 Aakirkeby. Planklagenævnet har ændret Bornholms Regionskommunes tilladelse til et afslag.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Planklagenævnets afgørelse tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Ejendommens ejere ansøgte, via en rådgiver, den 10. februar 2014 om nedrivning af eksisterende sommerhus og opførelse af nyt sommerhus på adressen Boderne 38, 3720 Aakirkeby.

Det ansøgte består af tre dele under et sammenhængende tag:

- "Anneks" på 26 m² i den nordlige del
- "Hovedbygning" på 44 m² i den sydlige del og
- "Overdækket terrasse" på 21 m² derimellem.

Den overdækkede terrasse kan lukkes med skydedøre mod øst og mod vest. Byggeri er ifølge ansøgningen 12,46 m langt, op til 8,10 m bredt og 4,82 m højt.

BRK gav byggetilladelse til det ansøgte, og der blev opført et nyt sommerhus på grunden. Ved en fejl blev der ikke søgt om og givet en landzonetilladelse til byggeriet, hvad der er en forudsætning for et byggeri uden for byzoner og lokalplanlagte sommerhusområder.

Det er placeret samme sted som det oprindelige sommerhus og opført med facader med lodret træbeklædning og sadeltag med sort tagpap. Ifølge ansøgningen er det nye byggeri afsat cirka 70 cm over eksisterende gulvkote, da eksisterende sommerhus ligger cirka 100 cm under terræn (sandbanke).

Sommerhuset er placeret på den vestlige del af grunden. Afstanden til naboskel fra byggeriets hjørner er følgende, jf. afsætningsplan af 8. august 2014, som er udført af landinspektørfirma:

- Mod nord: 2,50 m
- Mod syd: 2,13 m/2,35 m
- Mod vest: 2,55 m/4,20 m.
- Mod øst: Ikke angivet. Da sommerhuset ligger på grundens vestlige del, er afstanden til naboejendommen mod øst større end de angivne afstande.

Regionskommunen har besigtiget byggeriet den 14. september 2016 og konkluderede på baggrund heraf, at terrassens gulv består af brædder, som er fundamenteret, men med direkte adgang til undergrundens sand, og at skydedørene ved terrassen fungerer som vindafskærmning og er med ikke-tæt bræddebeklædning, dvs. ikke et boligareal.

Forløbet er beskrevet i afgørelsen fra Planklagenævnet, som er vedlagt.

Landzonetilladelsen

Den lovliggørende landzonetilladelse blev meddelt 8. marts 2016. Det var regionskommunens samlede vurdering, at en landzonetilladelse til det ansøgte sommerhus ikke ville stride mod de hensyn, der skal varetages med planloven, og at en tilladelse vil være i overensstemmelse med Natur- og Miljøklagenævnets praksis.

I afgørelsen er henvist til Natur- og Miljøklagenævnets praksis, herunder at der i områder, der har *karakter af sommerhusområder*, efter konkret vurdering kan gives tilladelse til udvidelse eller nybyggeri til det, der svarer til de omkringliggende, eller i alt cirka 100 m². Det er anført, at sommerhuset i den konkrete sag får et samlet bebygget areal på cirka 91 m², da overdækkede terrasser i henhold til Natur- og Miljøklagenævnets praksis skal regnes med i boligarealet ved behandling efter landzonebestemmelserne. Regionskommunen anfører, at i forhold til klagenævnets praksis er et sommerhus på 91 m² acceptabelt, hvis ikke andre forhold taler imod. Regionskommunen har anført, at da sommerhuset ligger i et område med sommerhuse, finder regionskommunen ikke, at der er særlige naturmæssige hensyn, der taler imod at tillade en bygning af denne størrelse. Det er også regionskommunens vurdering, at set fra havsiden har det ansøgte helt underordnet betydning, da sommerhuset ligger bag en klit, som delvist skjuler det, og dermed er landskabsbilledet ikke væsentligt ændret set fra havsiden. Set fra landsiden er sket en ændring af landskabsbilledet, da det tidligere sommerhus fremtrådte meget mindre og var opført i en anden byggestil.

Regionskommunen vurderer, at der med placeringen og udformningen af det nye sommerhus er taget tilstrækkeligt hensyn til bygningens indpasning i kystlandskabet. Det er også vurderet, at sommerhuset i karakter og omfang ikke er usædvanligt for et nutidigt sommerhus. Ved vurderingen lægger regionskommunen vægt på sommerhusområdet i sin helhed og ikke kun de nærmeste huse og på, at der i området er huse med forskellige aldre og byggestile. Ifølge regionskommunen forekommer det nye sommerhus meget stort og "anderledes" i forhold til de to nabohuse, der hører til de mindste og mest oprindelige i området. Det er beskrevet, at det nye sommerhus er højere end de omkringliggende sommerhuse, og at det er opført i en stil, som er karakteristisk for nutidigt sommerhusbyggeri.

Regionskommunen har anført, at området har været administreret efter deklARATIONEN, der tillader bebyggelse indtil 2,5 m fra skel, og derfor er bebyggelsen i området generelt meget "tæt". Det nyopførte sommerhus er placeret på den laveste del af grunden, men er alligevel højere end det gamle sommerhus på grunden. Ud fra en konkret vurdering og luftfotos skønner regionskommunen dog, at skyggegener ikke er så belastende, at de kan begrunde afslag på landzonetilladelse.

Regionskommunen har bemærket, at ejendommen er omfattet af deklARATIONEN fra 1976, og at det i den oprindelige byggetilladelse er vurderet, at opførelse af sommerhuset, der består af to dele på i alt 70 m² forbundet med en overdækket terrasse på 21 m², er i overensstemmelse med deklARATIONEN, hvilket Natur- og Miljøklagenævnet gav ret i med afgørelse af 1. december 2015.

Klager

Afgørelsen om lovliggørende landzonetilladelse til genopførelse af sommerhus på Boderne 38, Aakirkeby blev påklaget af en nabo samt Boderne Grundejerforening. Klagepunkterne var navnlig, at:

- Sommerhusområdet efter klagerne mening er et meget værdifuldt område. Klager 2 beskriver, at der i området er følsom og charmerende natur, hvor der i årevis er taget landskabelige hensyn i forbindelse med ombygning eller udvidelse, hvor der ud fra andre afgørelser er lagt vægt på at varetage idyllen, charmen og byggestilen. Der er klaget over, at sommerhuset - efter klagerne opfattelse - er meget stort.
- Sommerhuset er yderst dominerende og adskiller sig markant fra andre sommerhuse i området, der er præget af små, delvis ældre sommerhuse.
- Det ansøgte sommerhus er af et format og udseende, der påvirker omgivelserne væsentligt, og det landskabelige hensyn er tilsidesat med tilladelsen.
- Det ansøgte sommerhus ligger i kystnærhedszonen.
- Det nye sommerhus er mere end 5 m højt, da det er opført med højere kote end det tidligere sommerhus, der skønnes at have været 3 m højt. Klagerne anfører, at sommerhusets gulvkote er hævet 70 cm i forhold til den højt, og ifølge klager 2, at huset er 5,50 m højt; det gamle sommerhus var ifølge klagerne ikke over 3 m højt. Klagerne finder det ikke rimeligt, at gulvkoten hæves.
- Det ansøgte sommerhus er øget fra 42 m² til 91 m². Det er påpeget, at der desuden er et udhus på 20 m² på ejendommen, hvilket betyder, at den samlede bebyggelse er 111 m², som, ifølge klagerne, svarer til en bebyggelsesprocent på 22,8.

Planklagenævnets afgørelse

Planklagenævnet traf den 23. september 2019 afgørelse i sagen og ændrede Bornholms regionskommunes afgørelse til et afslag på landzonetilladelse til det ansøgte projekt.

Hvor regionskommunen i sin afgørelse har lagt vægt på at sommerhuset ligger i et område, der har karakter af sommerhusområde, vurderer Planklagenævnet at sommerhuset ligger i et område, som er særlig værdifuldt og at byggeriet derfor skal administreres efter denne langt mere restriktive bestemmelse.

Nævnet angiver at området umiddelbart har en blandet karakter. Det har dels karakter af et sommerhusområde, idet der er andre sommerhuse i umiddelbar nærhed. Området har imidlertid også karakter af et særlig værdifuldt område, idet det ligger tæt på kysten; det gælder i særdeleshed den aktuelle ejendom, der ligger i første række til havet og tæt på stranden. Desuden ligger det ansøgte sommerhus umiddelbart op ad natur, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og sommerhuset er i øvrigt omgivet af klitlandskab.

Samlet set er det derfor nævnets opfattelse, at ejendommen ligger i et kystnært område med væsentlige landskabelige og naturmæssige interesser, og at vurderingen skal ske i overensstemmelse med praksis for særligt værdifulde områder.

Planklagenævnet præciserer følgende i forhold til områder, der defineres som "særligt værdifulde områder": *"Der kan der normalt ikke gives tilladelse til udvidelse af et sommerhus. Særligt værdifulde områder er f.eks. Natura 2000-områder, områder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 og områder tæt på kysten. Særlig værdifulde områder er desuden områder, som i planlægningen er udlagt til rekreative eller grønne områder, områder, som er udpeget med særlige landskabelige eller naturmæssige værdier, samt områder, hvor der gælder særlige begrænsninger for ny bebyggelse. Der kan dog normalt accepteres en mindre tilbygning, hvis udvidelsen sker for at muliggøre et tidssvarende badeværelse. Med mindre tilbygning menes efter hidtidig praksis op til 8 m² for helt små huse og op til 4 m² for lidt større huse".*

I forhold til landzonereglerne i planloven må der ved opførelsen af en bygnings størrelse tages udgangspunkt i de hensyn, som planloven skal varetage, herunder bl.a. landskabelige hensyn. Sommerhuset fremstår med et sammenhængende tag over henholdsvis "anneks", "hovedhus" og overdækket terrasse imellem de to. Terrassen kan på de to åbne sider lukkes med skydedøre. Planklagenævnet finder, at der ved vurderingen efter landzonebestemmelserne skal lægges vægt på, at sommerhuset visuelt fremstår som en bygning på 91 m². Planklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at det ansøgte strider mod de hensyn, der skal varetages med landzonebestemmelserne, herunder hensynet til landskabelige interesser og kystnærhedszonen, samt hensynet til, at der ikke sker større udvidelser af sommerhuse uden for sommerhusområderne. Planklagenævnet lægger især vægt på, at der er tale om erstatning af et sommerhus på 42 m² med et nyt sommerhus på 91 m² – dvs. bygningens størrelse er mere end fordoblet, da den er øget med 49 m² – på en ejendom, der ligger meget tæt på kysten og beskyttet natur og klitlandskab, at der således er tale om et område med væsentlige landskabelige og naturmæssige interesser, og at der ikke er eksisterende bebyggelse mellem ejendommen og havet. Det forhold, at huset er bag en klit set fra havsiden, kan ikke føre til andet resultat. Hertil kommer, at sommerhuset ligger på en mindre grund, på 485 m², og forholdsvis nær nabosommerhusene, der er relativt små, med en størrelse på 40-66 m². Nævnet har herved også lagt vægt på hensynet til at undgå præcedens.

Da Planklagenævnet finder at det bebyggede areal er for stort, har nævnet ikke taget stilling til, om huset også er for højt. Planklagenævnet præciserer, at hvis *"der indgives en ansøgning om et nyt (mindre) projekt, skal kommunen imidlertid inddrage spørgsmålet om højden i forhold til det omgivende landskab og de omkringliggende huse i vurderingen efter landzonereglerne, hvis det nye sommerhus' højeste punkt ligger i en højere kote end det oprindelige sommerhus"*.

Da Planklagenævnet har fundet, at der ikke kan gives lovliggørende landzonetilladelse, har nævnet ikke fundet anledning til at tage stilling til de øvrige klagepunkter.

Hvad sker der nu?

Sommerhusområdet Boderne er på nuværende tidspunkt beliggende i landzone, og dermed som beskrevet i nærværende dagsorden omfattet af Planlovens landzonebestemmelser. Kommunen er tilsynsmyndighed for planlovens landzonebestemmelser, og kommunen har pligt til at sørge for, at et ulovligt forhold bliver lovliggjort, dvs. at afgørelsen efterleves, jf. planlovens § 51. Et ulovligt forhold kan lovliggøres på to måder. Den ene er retlig lovliggørelse, hvor der gives lovliggørende landzonetilladelse til forholdet. Den anden er fysisk lovliggørelse, hvor den ulovlige bygning fjernes eller tilpasses som det fremgår af Planklagenævnets afgørelse.

Landzone eller sommerhusområde med lokalplan

Bornholms Regionskommune har gennem en lang årrække sammen med grundejerforeningen arbejdet for dels at få området overført til sommerhusområde og dels udarbejde en lokalplan for området.

Hvorvidt der gennemføres en overførsel af området til sommerhusområde med lokalplan eller området bibeholdes som sommerhusaftaleområde i landzone har betydning for den videre håndhævelse af Planklagenævnets afgørelse.

Hvis området bibeholdes som sommerhusaftaleområde i landzone har Planklagenævnet med sin afgørelse besluttet, at der ikke kan ske retlig lovliggørelse og at den eneste anden mulighed er fysisk lovliggørelse af byggeriet. Kommunen skal som tilsynsmyndighed derfor fastsætte en frist for fjernelse af bygningen eller tilpasning jævnfør Planklagenævnets afgørelse, jf. planlovens § 51, stk. 5. Herefter er det ejeren, der skal sørge for, at bygningen

fjernes eller tilpasses jævnfør Planklagenævnets afgørelse, jf. planlovens § 63, stk. 1. Såfremt der skal ske en nedrivning, ombygning eller nybygning vil dette kræve ny ansøgning om byggetilladelse, som forinden vil kræve en landzonetilladelse. Begge tilladelser kan påklages.

Såfremt kommunalbestyrelsen gennemfører sin tidligere beslutning fra 2018 om at der skal udarbejdes en lokalplan for området og at området overføres til sommerhusområde, vil det blive bestemmelserne i lokalplanen, der fastlægger niveauet af den retlige og den fysiske lovliggørelse. Med overførsel af området til sommerhusområde med lokalplan bortfalder landzonereglerne altså og dermed også den vurdering Planklagenævnet har lagt til grund for deres afgørelse.

Bornholms Regionskommune vurderer at der i nærværende håndhævelsessag med udarbejdelse af forslaget til lokalplan er taget skridt der kan føre til en hel eller delvis retlig lovliggørelse. Hvorvidt huset/en del af huset skal behandles som en retlig lovliggørelse, vil først være afklaret, når en lokalplan er endeligt vedtaget. Der vil herefter blive taget yderligere stilling til retlig eller fysisk lovliggørelse eller en kombination heraf.

Konsekvenser for øvrige sommerhusaftaleområder

Planklagenævnets afgørelse har betydning for den administrationspraksis for landzonesagsbehandling som regionskommunen har for byggerier i sommerhusaftaleområderne. Regionskommunen vil nu i højere grad vurdere de kystnært beliggende områder som værende særlig værdifulde områder og dermed omfattet af de restriktive bestemmelser for om- og tilbygninger i sommerhusbeboelserne.

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser er endnu uafklarede. Der kan blive tale om en erstatningssag mellem ejerne af Boderne 38 og Bornholms Regionskommune afhængigt af det videre forløb af sagen.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Udkast til ny udbuds- og indkøbspolitik - grønne indkøb og revidering af arbejdsklausuler og sociale klausuler

Bilag

Udkast til Udbuds- og indkøbspolitik for Bornholms Regionskommune 2020-2023

Retningslinjer for anvendelse af arbejdsklausuler og sociale klausuler

Arbejdsklausuler for sikring af arbejdstagerrettigheder hos Bornholms Regionskommunes leverandører

Åbent punkt

6 Udkast til ny udbuds- og indkøbspolitik - grønne indkøb og revidering af arbejdsklausuler og sociale klausuler

88.00.00P22-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	6	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget har på deres møde den 20. november 2019 drøftet udkast til en grøn udbuds- og indkøbspolitik.

Hertil har Center for Økonomi og Personale i samarbejde med Center for Ejendomme og Drift revideret arbejdsklausuler og de sociale klausuler til udbuds- og indkøbspolitikken. De nye beskrivelser af brugen af arbejdsklausuler og sociale klausuler i BRK er indarbejdet i forslag til en revideret og fornyet udbuds- og indkøbspolitik.

Udover afsnit om sociale klausuler til udbuds- og indkøbspolitikken er der udarbejdet underbilag med retningslinjer for anvendelse af arbejdsklausuler og sociale klausuler.

Der foreligger nu et reviderer forslag til politisk behandling.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- udkastet til en ny udbuds- og indkøbspolitik samt underbilagene "Retningslinjer for anvendelse af arbejdsklausuler og sociale klausuler" og "Arbejdsklausuler for sikring af arbejdstagerrettigheder hos Bornholms Regionskommunes leverandører" sendes til kommentering hos DI Bornholm og Dansk Byggeri Bornholm med frist 24. januar 2020.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Sagen udsættes til fornyet behandling.

Sagsfremstilling

I forbindelse med budgetforliget for budget 2019 blev det besluttet at der skal udarbejdes en grøn indkøbspolitik. Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget drøftede den 20. november 2019 et udkast til en fornyet udbuds- og indkøbspolitik.

Den gældende udbuds- og indkøbspolitik blev revideret og godkendt af kommunalbestyrelsen tilbage i maj 2014.

Der er derfor igennem de sidste år ikke foretaget ændringer i Udbuds- og indkøbspolitikken og afsnittet omkring sociale klausuler skal omskrives, så bl.a. tre betingelser er opfyldt:

- Klausulen skal overholde de EU-retlige principper om ikke-forskelsbehandling, ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.
- Klausulen skal være forbundet til kontraktens genstand.

- Klausulen skal være angivet i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale.

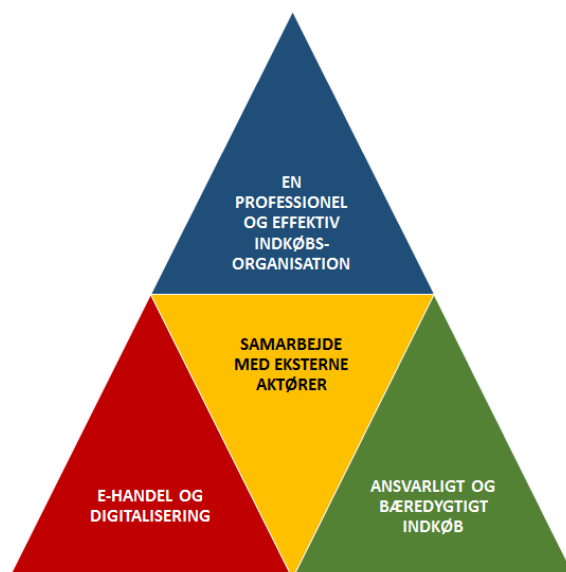
Med baggrund i at der både skal indarbejdes det "grønne" i udbuds- og indkøbspolitikken og revideringen af de sociale klausuler, er der valgt, at foretage en større omskrivning og udarbejde et forslag til en revideret og fornyet udbuds- og indkøbspolitik.

Den gældende udbuds- og indkøbspolitik blev revideret og godkendt af kommunalbestyrelsen tilbage i maj 2014. Udover indarbejdelsen af det "grønne" i udbuds- og indkøbspolitikken, vil der også på mødet i december 2019 blive forelagt en sag omkring revidering af de sociale klausuler. Det er derfor valgt, at foretage en større omskrivning og udarbejde et forslag til en revideret og fornyet udbuds- og indkøbspolitik.

Udbuds- og indkøbspolitikken sætter retning for BRK's arbejde med udbud og indkøb i perioden 2020-2023. Politikken skal understøtte kommunen som én sammenhængende indkøbsorganisation og at der opnås de bedste indkøbsaftaler i forhold til kvalitet og effektivitet samtidigt med, at der tages hensyn til bl.a. miljøet og samfundet i forbindelse med kommunens indkøb.

Udbuds- og indkøbspolitikken består af 4 strategiske fokusområder, der tilsammen beskriver hvad Bornholms Regionskommune har fokus på i perioden 2020-2023.

- En professionel og effektiv indkøbsorganisation
- E-handel og digitalisering
- Samarbejde med eksterne aktører
- Ansvarligt og bæredygtigt indkøb

Fokusområderne handler om at Bornholms Regionskommune vil være en professionel og effektiv indkøbsorganisation, der ligger i front på e-handel og digitalisering, aktivt samarbejder med andre aktører og anvender indkøb til at påvirke markedet i en mere bæredygtig og ansvarlig retning.

Det grønne samt de sociale klausuler og arbejdsklausuler i udbuds- og indkøbspolitikken, findes primært under fokusområdet: Ansvarligt og bæredygtigt indkøb.

Forslaget til udbuds- og indkøbspolitikken ses i bilag 1 - Udkast til Udbuds- og indkøbspolitik for Bornholms Regionskommune 2020-2023. Indholdet vedrørende arbejdsklausuler og sociale klausuler er markeret med gult i udkastet til politikken.

Udover selve formuleringerne i udbuds- og indkøbspolitikken er de sociale klausuler og arbejdsklausuler uddybet i underbilagene: Retningslinjer for anvendelse af arbejdsklausuler og sociale klausuler, der findes i bilag 2 samt Arbejdsklausuler for sikring af arbejdstagerrettigheder hos Bornholms Regionskommunes leverandører, der findes i bilag 3.

Grønne indkøb

BRK skal fortsat arbejde på at nedbringe ressourceforbruget og minimere miljøpåvirkningerne igennem indkøb. BRK skal i udbud og ved indgåelse af indkøbsaftaler, hvor det giver mening og er relevant, stille krav om, og prioritere leverandører som aktivt arbejder med at minimere energiforbrug og miljøbelastninger.

Miljøhensyn er en væsentlig parameter i forbindelse med indkøb i BRK, og når der indgås indkøbsaftaler vil der efterspørges og stilles krav til økologi- og miljømærkede produkter. Her vil der typisk være tale om det nordiske miljømærke Svanen og det europæiske Blomsten, der begge inkluderer en bredere vifte af miljø-, kvalitets- og holdbarhedskrav. Dertil vil der følges anbefalinger der kommer fra Miljøstyrelsen, Energistyrelsen og andre relevante myndigheder om bæredygtige indkøb.

Herudover vil der være fokus på at, så vidt muligt, vælge varer og tjenesteydelser, der under produktion, brug og bortskaffelse har mindst muligt belastning af miljø og klima. Det kan ske ved at inddrage relevante miljøhensyn ved tilrettelæggelsen af udbud, enten som mindstekrav, eller som forhold der kan konkurreres på i tilbudsevalueringen/kontraktvilkårene.

Udvalget behandlede på sit møde i 20. november 2019 et foreløbige udkast til en udbuds- og indkøbspolitik og ønskede en præcisering af hvordan balancen mellem bæredygtighed og forretningsmæssige kriterier konkret fastlægges og af hvem.

En stor del af balancen fastlægges i processen omkring udarbejdelsen af kravspecifikation og evalueringskriterier i forbindelse med et udbud. Der kan som sådan ikke fastsættes et ensartet niveau for balancen mellem bæredygtighed og forretningsmæssige kriterier, da det vil være forskelligt fra udbud til udbud. Overordnet set ønsker kommunen dog at være så bæredygtig som det er muligt, når der samtidig skal tages hensyn til markedets modenhed, afdelingernes budget, aftalens brugbarhed mm. Der er meget stor forskel på hvor langt markedet er på det grønne område og hvor hurtigt udviklingen går, afhængig af branche. Yderligere vil mulighederne også være påvirket af de eksisterende samarbejder BRK har og udnytter i dag. Her tænkes på samarbejdet med Staten og Kommunernes Indkøbsservice(SKI) og Indkøbsfællesskab Nordsjælland(IN), hvor der tilstræbes at opnå enighed om hvilket niveau indenfor grønne indkøb/bæredygtighed der ønskes opnået for den pågældende aftale.

Hvem der fastsætter balancen afhænger derfor også af hvilken type udbud der er tale om. Alt efter om der er tale om et udbud igennem SKI, IN eller et eget udbud vil kommunens muligheder for at påvirke og fastsætte balancen variere. I et eget udbud vil det udelukkende være BRK der fastsætter balancen, hvor der i regi af IN, og til dels SKI, vil være en mulighed for at påvirke balancen. Modsat vil der igennem indkøbsfællesskaberne være tale om en langt større volumen der udbydes, hvilket vil øge mulighederne for at præge markedet bl.a. i en mere bæredygtig og socialansvarlig retning. SKI er langt fremme i forhold til bæredygtighed og grønne indkøb, da der ofte tages afsæt i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb og København kommunes grønne politik.

I forbindelse med langt de fleste udbud, vil udbudskonsulenterne ikke have den faglige viden på de respektive fagområder hvor opgaver udbydes. Derfor indgår fagpersoner altid i de projektgrupper der forestår udarbejdelsen af kravspecifikationen samt til evaluering og/eller test af de tilbudte produkter eller ydelser, for at sikre, at de stillede krav og evalueringsparametre på kvalitet bliver vurderet korrekt af faglige kompetencer. Balancen mellem bæredygtighed og forretningsmæssige kriterier fastlægges i fællesskab.

Som en del af udbuddet kan det også vælges at give markedet mulighed for at byde ind forud for et udbud. Der kan igangsættes en markedsdialog forud for udbud, hvor det er relevant. Udover at markedsdialogen kan sikre, at udbuddet tager højde for alle de faktorer, der kan have indflydelse på kvaliteten og prisen, kan kommunen/indkøbsfællesskabet desuden vurdere, hvilket produkt, der er mest bæredygtigt at efterspørge, og om markedet er modent til at honorere kravene i udbuddet. På den måde får markedet mulighed for at byde ind med deres viden og ideer om krav det kan overvejes at stille. Der vil i markedsdialogen altid blive spurgt ind til innovation samt miljø og mulighed for miljørigtige produkter.

Det er derfor svært i det reviderede udkast til udbuds- og indkøbspolitikken at være mere præcis. Udover redaktionelle rettelser, er de primære indholdsmæssige rettelser, tilføjelser under fokusområdet Samarbejde med eksterne aktører, hvor det er præciseret at Bornholms Regionskommune, samarbejder med og yder indflydelse på SKI og IN for at sikre at balancen mellem bæredygtighed, socialt ansvar, produktkvalitet og pris. Herudover er der under fokusområdet Ansvarligt og bæredygtigt indkøb, tilføjet at der ved alle udbud vil ske en evaluering af balancen mellem økonomiske, sociale og miljømæssige krav samt at der i stigende grad vil benyttes totalomkostningsberegninger (TCO), hvilket vil kunne give afledte miljøbesparelser.

Ud fra et økonomisk perspektiv vil grønne og bæredygtige indkøb ofte have en merpris, ikke mindst i indkøbsøjeblikket. I forbindelse med de årlige udvidelsesforslag til budgettet, er der mulighed for at tage stilling til kommunens egne udbud af fx "grønne" personbiler.

Sociale klausuler og arbejds klausuler

I udarbejdelsen af udkastet til politikken samt underbilagene er der taget udgangspunkt i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledning om sociale klausuler i udbud, materiale fra SKI (Statens og kommunernes indkøbsservice) samt i andre kommuners brug af arbejds klausuler og sociale klausuler, heriblandt København, Odense og Aarhus kommuner.

Sociale klausuler

I dag skal offentlige ordregivere i relevante udbud tage stilling til hvorvidt det giver mening, i et konkret udbud, at stille krav om, at opgaven løses af en leverandør, der beskæftiger fx lærlinge. Det kaldes "følg- eller forklar"-princippet og indebærer en pligt for offentlige ordregivere til enten at anvende sociale klausuler om uddannelse- og praktikaftaler i relevante udbud eller forklare grunden til fravalg af sociale klausuler. Forklaringen skal offentliggøres på ordregivers hjemmeside. I den seneste vejledning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er tærskelværdierne for hvornår der er tale om relevante udbud nedjusteret. Siden 1. januar 2019 afgrænses relevante udbud til:

- Bygge- og anlægskontrakter, hvor kontrakten udføres i Danmark og har en varighed på minimum 6 måneder og en kontraktværdi på mindst 5 mio. kr. ekskl. moms og/eller en lønsum på 4 mio. kr.
- Tjenesteydelseskontrakter, hvor kontrakten udføres i Danmark og har et driftselement (fx rengøring eller kantinedrift), en varighed på minimum 6 måneder og en kontraktværdi på mindst 5 mio. kr. ekskl. moms og/eller en lønsum på 4 mio. kr.

Langt størsteparten af de relevante udbud i kommunen drejer sig om bygge- og anlægsopgaver, og det vil altid være op til ordregiver at foretage en konkret vurdering af, hvor stor en andel elever og/eller praktikanter opgaven kan bære og hvor mange elever/praktikanter der kan stilles krav om. Der er i retningslinjerne vist systematikken der vil blive anvendt i forbindelse med vurderingerne.

Bygge- og anlægskontrakter varetages primært af Ejendomme og Drift. Som en del af omskrivningen af de sociale klausuler, har Ejendomme og Drift derfor været inddraget i udarbejdelsen af beregningsmetoder med henblik på fastlæggelsen af potentialet og kravene i de relevante udbud af bygge- anlægskontrakter.

Arbejdsklausuler

Arbejdsklausuler vil anvendes i kommunens bygge- og anlægsprojekter samt på tjenesteydelsesaftaler med driftselement. Der anvendes samme arbejdsklausul i alle bygge- og anlægskontrakter samt tjenesteydelsesaftaler. Formålet er at sikre ordentlige løn- og arbejdsforhold, samt at alle leverandører reelt konkurrerer på lige vilkår, når de byder på opgaver hos kommunen. Arbejdsklausulerne ses uddybet i bilag 3.

Udsnit af arbejdsklausulen:

"Leverandøren skal sikre, at ansatte hos leverandøren, underleverandører samt dennes eventuelle underleverandører jf. kommunalbestyrelsens beslutning omkring kædeansvar, som i Danmark medvirker til at opfylde den med regionskommunen indgåede kontrakt, eller rammeaftale, er sikret løn (herunder særlig ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de indenfor det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område. Leverandøren skal sikre, at leverandøren og eventuelle underleverandører orienterer de ansatte om de gældende arbejdsvilkår."

Generelt skal der altid gennemføres en kontraktopfølgning for at sikre, at leverandøren leverer ydelsen eller opgaven i overensstemmelse med det aftalte. I den seneste vejledning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om sociale klausuler i udbud, er også indført et aftalebaseret krav om kontraktopfølgning i forhold til om en social klausul er opfyldt. Det skal bl.a. anføres i kontrakterne, hvordan ordregiver vil følge op på vilkåret, og hvilke sanktionsmuligheder der vil være såfremt leverandøren ikke overholder forpligtelsen.

Efter endelig godkendelse af udbuds- og indkøbspolitikken og retningslinjerne for arbejdsklausuler og sociale klausuler, forestår der et arbejde med udfærdigelse af diverse kontraktbilag, leverandørvejledninger og opfølgningsbilag til brug for kontrakterne.

Det foreslås, at det foreliggende udkast til en udbuds- og indkøbspolitik samt de udarbejdede retningslinjer for anvendelse af arbejdsklausuler og sociale klausuler og arbejdsklausuler for sikring af arbejdstagerrettigheder hos Bornholms Regionskommunes leverandører sendes til kommentering hos DI Bornholm, Dansk Byggeri Bornholm.

Tidsplan

20. december til 24. januar 2020 – udbuds- og indkøbspolitikken samt retningslinjer for arbejdsklausuler og sociale klausuler til kommentering.

24. januar til 31. januar 2020 – kommentarerne behandles administrativt

12. februar 2020 Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget behandler kommentarer til politikken og anbefaler udbuds- og indkøbspolitikken til Kommunalbestyrelsen

20. februar 2020 Kommunalbestyrelsen godkender udbuds- og indkøbspolitikken

I forhold til det politiske niveau afreporteres en gang årligt i februar måned (første gang februar 2021) til kommunalbestyrelsen om brugen af arbejdsklausuler og sociale klausuler for elever/praktikanter og beskæftigelse af ledige i kontrakter og rammeaftaler for det forgangne år.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 7: Lokalplanforslag nr. 112 boliger på Christians Plads i Rønne

Åbent punkt

7 Lokalplanforslag nr. 112 boliger på Christians Plads i Rønne

01.02.05P16-0195

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	7	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget

Resumé

Området Chr. Plads i Rønne, Nørre Løkke nr.1, 3 og 5 er ansøgt bebygget med tæt-lav boligbebyggelse. Området er omfattet af byplanvedtægt nr. 5 (1967) der kun tillader at området anvendes som butiksområde. Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget besluttede derfor den 20. marts 2019 at udarbejde et forslag til lokalplan og kommuneplantillæg. Administrationen har nu udarbejdet lokalplanforslag nr. 112 Boliger på Christians Plads.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller

- at lokalplanforslag nr. 112 offentliggøres i 6 uger

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Godkendt.

Sagsfremstilling

Området Christians Plads i Rønne, Nørre Løkke nr.1, 3 og 5 er ansøgt bebygget med tæt-lav boligbebyggelse magen til den der er etableret ved Peter Ipsensvej i Rønne. Området er omfattet af byplanvedtægt nr. 5 (1967) der kun tillader at området anvendes som butiksområde.

Foto fra Peter Ipsensvej

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 8: Orientering om områdefornyelse i Aakirkeby

Bilag

Udvidet dispositionsforslag

Åbent punkt

8 Orientering om områdefornyelse i Aakirkeby

01.11.20P20-0018

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	8	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Formålet med dette orienteringspunkt er at opdatere udvalget på status på arbejdet med områdefornyelsen i Aakirkeby, herunder organisering af projektet og det videre forløb. Der har været en væsentlig udskiftning i projektets styregruppe, hvor der bl.a. er indtrådt ny formand. Projektet har opnået fremdrift indenfor 3 indsatsområder: bymidten, medborgerhus og de rekreative arealer. Et anlægsprojekt påbegyndes på Aakirkeby Torv i starten af 2020 sammen med renovering af vikingehytten i Sdr. Byskov.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Projektorganisering. Med Søren Møller Christens tiltrædelse som leder af Udvikling og Byg, har styregruppen fået en ny formand og Claus Munk træder ud. Der er kommet en ny formand for SYTE, Brian Carlsen, som allerede er styregruppemedlem. Lars Funch Jensen er derfor fratrukket og den ledige plads har formanden for Aakirkebytinget, Bjarne Westerdahl, fået.

Projektfremskridt. Siden juni har projektet især opnået fremdrift inden for tre af de fem udpegede indsatsområder:

- Bymidten

Der tages de første spadestik på Aakirkeby Torv efter nytår, idet fase 1 af planen for torvet ligger klar. Projektet på Aakirkeby Torv har sit afsæt i den godkendte helhedsplan, hvis formål bl.a. var at tilknytte bymidten og naturområdet mod syd. Tredje Natur beskriver det således:

Projektet på Aakirkeby Torv er første etape af etableringen af masterplanen og kan forklares i tre overordnede principper:

- *Med en geologisk fortælling og naturelementer direkte inspireret af Klintebakken, flyttet ind på byens torv, vil projektet binde naturen og byen bedre sammen i folks bevidsthed.*
- *En Nervebane introduceres som en markeret linje i fladen, der vil - sammen med tidspæle - guide besøgende mellem byen og naturen.*

Planen er blevet screenet af arbejdsgruppen og myndighederne, og vil blive præsenteret for borgerne inden anlægsarbejdet påbegyndes. Budgettet, som er finansieret via anlægsmidler inden for områdefornyelse, er som udgangspunkt på ca. 500.000 kr., inkl. de 4 første års plantepleje. Der indhentes 2 underhåndsbud og et kontroltilbud fra Vej & Park. Efter det fjerde år overgår driften til kommunen. Arbejdsgruppen har nu valgt at fokusere på en trafikplan for bymidten og etablering af mødesteder, hvortil der skal udarbejdes projektbeskrivelser i samarbejde med rådgivere og en fundraising strategi.

- Medborgerhuset

Styregruppen besøgte og vurderede de ledige kommunale ejendomme i bymidten for at udvælge og prioritere de bedst egnede bygninger, som arbejdsgruppen kunne arbejde videre med:

1) brandstationen, badeanstalten med tilhørende bunkeranlæg og vandtårnet; 2) Bakkebo; 3) det gamle bibliotek; 4) Ravnsgade 5 ("den hvide bygning"). To bygninger i privateje blev også drøftet; disse blev ikke synet, da ejerne ikke har reageret på vores henvendelser. Styregruppen prioriterede 1) konstellationen af brandstationen, badeanstalten med tilhørende bunkeranlæg og vandtårnet og 4) Ravnsgade 5. Arbejdsgruppen valgte at gå videre med brandstationen, badeanstalten med tilhørende bunkeranlæg og vandtårnet. Dels konkluderede gruppen, at disse historiske og for byen kendetegnende bygninger har mest potentiale for at kunne udvikles til et spændende og multifunktionelt miljø for en større målgruppe i bymidten, en stenkest fra torvet, dels er der gode ude- og parkeringsarealer og dels sås andre oplagte muligheder for Ravnsgade 5. Kommunens fundraiser udpegede også, at disse bygninger ville nok være mest interessante i forhold til at søge eksterne midler til projektet.

Gruppen arbejder nu med den konkrete behovsafklaring samt fundraising.

- De rekreative og grønne områder

I Sdr. Byskov, hvor bålhytten er etableret inden for rammerne af områdefornyelse og hvor Borgerforeningen fornyligt har opstillet nye naturlegeredskaber, skal vikingehytten nu renoveres. Projektet bliver igangsat efter indhentning af tilbud; et overslag på det nye tag samt læskærme ligger på ca. 40.000 kr.

Der er 5 overordnede projekter at tage fat i, med udgangspunkt i helhedsplanen: ny legeplads; troldeprojekt i Sdr. Byskov, som skaber forbindelse med Linjer i Landskabet og formidler både natur og kultur (de underjordiske); hundeluftningspark som mødested; sansesti ved Hans Rømer Skole; dyrekontaktområde ved Natur Bornholm. Arbejdsgruppen har valgt at prioritere arbejdet med etableringen af et multifunktionelt opholds- og legeareal i forbindelse med multibanen og kondiredskaberne over for AakirkebyHallerne og en undersøgelse af mulighederne for at udvikle markarealet nord for Natur Bornholm, som ejes af menighedsrådet. Der skal rejses midler for at realisere begge projekter.

De to resterende indsatsområder, Branding og Boliger, tager vi fat i først i det nye år, hvor vi dels regner med at afholde en fælles brandingworkshop for både Aakirkeby og Nexø, under

parolen: "Sammen Løfter Vi Bornholm!" for at afklare og styrke byernes forskellige muligheder og identitet og dels undersøger vi muligheden for at udvikle et nyt boligområde i Aakirkebys sydvestlige kant.

Økonomiske konsekvenser

I forbindelse med anlægget på torvet, overgår vedligeholdelse af beplantningen til kommunen først efter 4 år, da de 4 første års plantepleje er indeholdt i kontrakten. Almindeligt opsyn i Vej og Park regi fortsætter dog som hidtil efter endt anlæg.

Mens der nu bekæmpes ukrudt på hele brostensfladen på torvet, må overgangszonen mellem den nye belægning og plantebedene gerne over tid blødes op af vandrende bundbeplantning, som ikke skal bortluges eller -skummes. Efter det fjerde år, skal plantebedene luges 2X/året og klippes ned og ryddes 1X/året. Der skal senest i forbindelse med budgetlægningen for 2024 tages stilling til om udgiften til vedligeholdelse af beplantningen, ca. 6.500 kr. fra 2024, skal findes inden for Vej og Parks eksisterende ramme eller om der skal ansøges om en udvidelse.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 9: Procesplan for et nyt oplagsareal til Rønne Havn

Bilag

Lokalplan nr. 091

Kommuneplanens rammebestemmelser for Galløkken

Aftale med BEOF om benyttelse af Galløkken til nødtømning af flis

Deklaration af 20. marts 1974 1.0

Notat vedr. §3-bekyttet areal syd for Rønne Havn

Rønne Havns ansøgning af 14. november 2019

Afgørelse fra Fredningsnævnet

Lejekontrakt thansen

Åbent punkt

9 Procesplan for et nyt oplagsareal til Rønne Havn

01.02.05P21-0494

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	9	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget

Resumé

Rønne Havn A/S har søgt Bornholms Regionskommune om et toårigt lejemål på et kommunalt ejet område ved Galløkken, del af matr. nr. 320 a, Rønne Markjorder, idet havnen ønsker at anvende arealet som oplagsplads i forbindelse med kommende offshore-aktiviteter.

Inden lejemålets udløb ønsker Rønne Havn A/S at overtage arealet gennem et mageskifte med et mere bynært areal, som Rønne Havn A/S ejer.

Projektet strider mod det gældende plangrundlag for arealet. Som grundlag for en realisering af projektet er det derfor en forudsætning, at der først gennemføres en lovpligtig proces med offentlig høring, før en endelig vedtagelse af et kommuneplantillæg og ny lokalplan må finde sted.

Anvendelsen forudsætter også, at det er afklaret om projektet er VVM-pligtigt. Hvis dette måtte være tilfældet, skal der udarbejdes en VVM-redegørelse, og kommunen skal som miljømyndighed have meddelt VVM-tilladelse, før projektet kan igangsættes.

Endelig vil den ændrede anvendelse og gennemførelsen af et mageskifte forudsætte flere myndighedstilladelser fra Kystdirektoratet, Ankestyrelsen og BRK.

Dagsordenspunktet rummer en gennemgang af de nødvendige sagsbehandlingskridt for at kunne imødekomme Rønne Havn A/S' ansøgning.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

a) at den opstillede procesplan pkt. 1) til 19) igangsættes med henblik på en imødekommelse af ansøgningen af 14. november 2019 fra Rønne Havn A/S.

b) at Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget grundet Rønne Havns stramme tidsplan afholder ekstraordinært møde 20. februar 2020.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Indstillingens pkt. a og b godkendes, idet indgåelse af evt. lejeaftale sker efter Kommunalbestyrelsens behandling af dispensationsansøgning d. 20. februar 2020.

Sagen om et evt. mageskifte behandles efter endelig godkendelse af lokalplan og kommuneplantillæg.

Sagsfremstilling

Rønne Havn A/S har i brev af 14. november 2019 til BRK beskrevet hvordan udviklingen på offshore-markedet åbner for en betragtelig forøgelse af Rønne Havns forretning, hvis Rønne

Havn A/S får mulighed for at anvende det opfyldte areal neden for Galløkken som oplagsplads. Der er tale om en tidligere losseplads, som nu henligger som naturområde. Det er Rønne havn A/S' ønske at kunne disponere over arealet allerede fra begyndelsen af 2020.

Rønne Havn A/S søger i første omgang BRK om at leje arealet, at få dispensation fra lokalplanen samt at få mulighed for at udjævne og komprimere grunden med krav om retablering, hvis det måtte vise sig, at der ikke efterfølgende kan opnås permanent tilladelse til at anvende arealet som oplagsplads. Havnen ønsker ikke at bebygge området.

Med henblik på at opnå permanent anvendelse af arealet til oplagsplads søger Rønne Havn A/S endvidere BRK om, at overtage ejerskabet af arealet gennem et mageskifte med et andet areal, som Rønne Havn A/S ejer. Havnen foreslår at mageskifte med et areal beliggende mellem Nordre Kystvej og Bådehavnsvej. BRK har interesse i at erhverve dette areal, da det i den strategiske udviklingsplan for Rønne er foreslået som et ankomstområde til byen og som et areal, der kan skabe kobling mellem byen og de rekreative arealer ved Nørrekås.

Endvidere ønsker Rønne Havn A/S, at arealet neden for Galløkken planlægges, så det permanent kan anvendes som en oplagsplads for havnens aktiviteter.

Arealet, som Rønne Havn ønsker som oplagsplads, er et opfyldt byzoneareal på godt fem ha beliggende neden for den oprindelige kystskrænt. Arealet benyttes til rekreative formål.

Fortidsmindebeskyttelsen, der strækker sig 100 meter ud fra den historiske kanonskanse, omfatter det nordlige hjørne af arealet. Kanonskansen og beskyttelseszonen er vist med røde markeringer.

Arealet, som Rønne Havn ønsker at mageskifte med, er et bynært område på godt to ha, som grænser op til andre bynære arealer, der er ejet af BRK.

Arealets driftshistorie

Arealet neden for Galløkken er opstået efter 1967 ved, at der er blevet anlagt en ny mole uden for den daværende kystlinje, og arealet herimellem er blevet fyldt op med jord og affald. Arealet har ligget udyrket og uden tilplantning, bygninger eller lignende, siden det blev dannet. Arealet har en forholdsvis lang driftshistorie som lysåbent naturområde, og det ligger i tilknytning til eksisterende naturområder.

Deklarationer

Arealet er omfattet af to privatretlige deklarerationer fra henholdsvis 1972 og 1974, hvori Rønne Kommune som grundejer har bestemt, at arealet vil kunne anvendes til udlejning og til bygninger med tilknytning til havnen. I perioden indtil dette måtte ske, er det bestemt, at arealet skal henligge som et offentligt tilgængeligt og ubebygget areal. Fredningsnævnet har 21. september 2017 afgjort, at Fredningsnævnet ikke anses for påtaleberettiget efter deklarerationen, dvs. at nævnets samtykke ikke skal indhentes. Det skal bemærkes, at deklarerationerne ikke tilsidesætter planlovens § 13, stk. 2, som bestemmer, at der skal tilvejebringes en lokalplan, før der må foretages væsentlig ændret anvendelse af ubebyggede arealer.

Projektet forudsætter gennemførelse af en kommune- og lokalplanlægningsproces

Området er identisk med delområde 7 i lokalplan nr. 091 fra 2017, hvor området er udlagt til grønt område og skal fungere som støjbufferzone for aktiviteterne på de nye havneområder. Den påtænkte anvendelse er i strid med lokalplanens principper og formål, og forudsætter derfor tilvejebringelse af en ny lokalplan.

I kommuneplanens rammer for fremtidige lokalplaner er området udlagt til rekreative formål, hvorfor det også er en forudsætning for en ny lokalplan, at der vedtages et tillæg til kommuneplanen.

Efter planlovens § 13, stk. 2, skal der tilvejebringes en lokalplan, før der gennemføres større bygge- og anlægsarbejder. Bestemmelsen fortolkes ifølge Erhvervsstyrelsens vejledning således, at også en væsentlig ændret anvendelse af ubebyggede arealer udløser lokalplanpligt i samme omfang som nybyggeri. Afgørelsen af, om der er lokalplanpligt, er et retligt spørgsmål, der kan påklages til Planklagenævnet.

Begrænset dispensationsmulighed

Ved moderniseringen af planloven i 2017 fik kommunalbestyrelsen tillagt kompetence til at dispensere fra bestemmelser i en lokalplan, der er i strid med principperne i planen, hvis dispensationen tidsbegrænses til maksimalt 3 år. Denne ret til at dispensere er dog begrænset til forhold, der ikke i sig selv er lokalplanpligtige. Grænsen for hvornår et forhold er lokalplanpligtigt er ifølge planloven fastlagt til at være, når forholdet ikke ændrer det bestående miljø væsentligt. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen kun vil kunne meddele tidsbegrænset dispensation til de af Rønne Havns påtænkte dispositioner på arealet, der ikke ændrer det bestående miljø væsentligt.

I planlovens § 20 er der præcise regler om, hvem der skal have forudgående orientering og lejlighed til at fremkomme med bemærkninger, før der kan dispenseres.

Strandbeskyttelseslinje

Hele området er omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Det betyder, at der fra Kystdirektoratet skal indhentes dels en tilladelse til den ændrede anvendelse, og dels en dispensation fra udstykningsforbuddet i naturbeskyttelseslovens § 15, stk.1.

Fortidsmindebeskyttelse

Det nordlige hjørne af arealet er omfattet af fortidsmindebeskyttelse, jf. naturbeskyttelsesloven. Der er tale om en 100 meter beskyttelseszone ud fra den gamle kanonskanse. BRK er myndighed på administrationen af fortidsmindebeskyttelsen.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer, herunder at sikre indsyn til og udsyn fra fortidsminderne. Beskyttelseszonen forløber 100 meter fra fortidsmindets ydergrænse. Inden for beskyttelseszonen må der ikke foretages ændringer i tilstanden (f.eks. terrænændringer, byggeri, hegning mm). Bestemmelsen administreres meget restriktivt, og BRK kan kun dispensere i særlige tilfælde, hvis det konkret vurderes, at det ansøgte ikke er i modstrid med formålet med bestemmelsen.

Forholdet til naturbeskyttelseslovens § 3.

Størstedelen af arealet er vejledede udpeget som beskyttet hede iht. naturbeskyttelseslovens § 3. Området har imidlertid siden 1986 været byzone. Da området allerede var beliggende i byzone i 1992, hvor bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper trådte i kraft, er det Natur og Miljø vurderet, at naturtypen alene er beskyttet mod tilstandsændringer til landsbrugsformål. Ud fra denne vurdering kræver den ønskede anvendelse til havnerelaterede formål (oplagsplads) ikke dispensation fra naturbeskyttelsesloven på dette areal.

Jordforurening

Området er tidligere losseplads for Rønne. Det er kortlagt efter jordforureningsloven på Vidensniveau 2, dvs. at forurening er konstateret. Dette vil næppe være til hinder for brug som oplagsplads, men opsætning af telte, skure eller andre opholdsrum kræver særlig tilladelse. Inden jordhåndtering påbegyndes, skal der laves en jordhåndteringsplan i samråd med regionskommunens jordforureningsmyndighed, så det sikres, at der ikke sker spredning eller eksponering af forurenede jord.

BEOF har aftale om anvendelse af arealet til nødtømning af flis.

Som led i Brandmyndighedens godkendelse af ombygning af BEOF's blok 6 til flisafbrænding er der 4. oktober 2017 indgået aftale mellem BEOF og BRK om, at et ca. 0,7 ha stort areal af

delområde 7 i lokalplan nr. 091 er til rådighed for nødtømning af flis i forbindelse med risiko for brand. Hvis BRK får behov for arealet, er det aftalt at, BEOF skal have 1 års respit til at finde en anden løsning på behovet for nødtømning. Udgangspunktet er, at Rønne havn A/S skal acceptere aftalen, såfremt der ikke kan anvises andet areal, der opfylder BEOFs behov.

En mindre del af arealet udlejes til salg af nytårsfyrværkeri

Det er aftalt med T. Hansen Gruppen A/S, at arealet udlejes hvert år fra 1. december til 31. januar frem til 2022 til brug for salg af fyrværkeri. Der skal findes et erstatningsareal for at dække dette behov.

Udleje/mageskifte

Kommunen kan lovligt udleje et areal uden forudgående udbud. Udlejningen skal ske på sædvanlige vilkår. Det vil bl.a. være et vilkår for den planlagte anvendelse, at der er givet de nødvendige myndighedsgodkendelse til aktiviteterne på arealet, ligesom arealet skal retableres ved aftalens ophør.

Et mageskifte kan gennemføres uden forudgående udbud, men forudsætter tilsynsmyndighedens (Ankestyrelsens) godkendelse jf. bekendtgørelse om offentligt udbud ved salg af kommunens faste ejendomme § 2, stk. 3. Et mageskifte forudsætter en valuarvurdering af de to arealer.

Procesplan

Processen vil omfatte en række forskellige faser, som er fire indbyrdes uafhængige spor.

- Det ene spor handler om at Rønne Havn skal indgå aftale med BRK som grundejer.
- Det andet spor handler om at BRK som miljø- og planlægningsmyndighed skal sikre, at projektet opfylder de krav, som disse lovområder regulerer.
- Det tredje spor handler om, at der arbejdes med et mageskifte mellem de to grundejere, nemlig Rønne Havn A/S og BRK.
- Og det fjerde spor handler om at der skal søges om myndighedsgodkendelser hos myndigheder uden for BRK.

De forskellige faser fra alle fire spor er her ridset op:

- 1) Rønne Havn A/S ansøger Kystdirektoratet om dispensation fra strandbeskyttelsen, for det areal, der ønskes anvendt til oplagsplads. Der skal både søges om dispensation for tilstandsændringer og om ændring af de matrikulære forhold.
- 2) BRK søger Kystdirektoratet om tilladelse til en udstykning af delområde 7.
- 3) Når de nødvendige tilladelser fra Kystdirektoratet foreligger, behandles den endelige beslutning om mageskifte i ØEPU. Der er fire ugers klagefrist på afgørelser vedrørende strandbeskyttelseslinjen. En klage har opsættende virkning.
- 4) BRK meddeler tilladelse i henhold til de deklARATIONER fra 1972 og 1974, som gælder for arealet.
- 5) Rønne Havn A/S sender BRK en plan for de forskellige tiltag, der ønskes udført på arealet. På baggrund af denne plan orienterer BRK om hvilke af tiltagene, der ikke udløser lokalplanpligt. Orientering om disse tiltag sendes til de høringsberettigede naboer og foreninger m.m., som får 14 dages frist til at fremsætte høringssvar. Herefter kan BRK's administration meddele Rønne Havn A/S dispensation til at etablere de tiltag, der ikke er lokalplanpligtige. (Øvrige tiltag, der ændrer det bestående miljø væsentligt, skal afvente, at der er gennemført den lovbestemte proces med tilvejebringelse af en ny lokalplan for arealet).

- 6) Rønne Havn A/S ansøger BRK om dispensation fra fortidsmindebeskyttelsen. Ansøgningen behandles alene af administrationen i BRK. Der er fire ugers klagefrist på afgørelsen. En klage har opsættende virkning.
- 7) Rønne Havn A/S ansøger BRK om tilladelse til projektet i henhold til jordforureningsloven og jordflytningsbekendtgørelsen.
- 8) Rønne Havn A/S lader eksterne konsulenter screene projektet for miljøkonsekvenser. BRK skal have modtaget miljøscreeningen inden julen 2019.
- 9) Rønne Havn A/S VVM-anmelder projektet. Hvis projektet ikke er VVM-pligtigt, offentliggøres afgørelsen om dette. Afgørelsen kan påklages indtil fire uger efter offentliggørelsen.
Hvis projektet måtte vise sig at være VVM-pligtigt, udarbejder eksterne miljøkonsulenter VVM-redegørelsen. Denne sendes i offentlig høring i otte uger. Efter kommunalbestyrelsens behandling af høringssvarene, udsteder BRK VVM-tilladelse med tilknyttede vilkår. Der må påregnes seks-ni måneders forlængelse af processen, hvis projektet er VVM-pligtigt. Hvis denne situation opstår kan denne fase kombineres med de planlægningsfaser, der er beskrevet under punkterne 13) til 19).
- 10) 6. januar– 31. januar 2020. Offentligheden orienteres om Rønne Havns planer, idet Rønne Havn A/S offentligt fremlægger deres projektide, samtidigt med at BRK indkalder ideer og forslag til brug for den forestående planlægning. Hvis projektet er VVM-pligtigt benyttes denne fase også til den lovpligtige indkaldelse af ideer og forslag til VVM-redegørelsen.
- 11) 13. januar 2020 afholder Rønne Havn A/S et borgermøde på GSH, hvor miljøkonsekvenser samt muligheder for kompenserende tiltag fra Havnens side fremlægges. BRK bistår med oplysninger om planprocessen. Høringen afsluttes 31. januar.
- 12) Ultimo januar 2020 indgår administrationen jf. kompetencefordelingsplanen lejeaftale med Rønne Havn A/S. Samtidigt har administrationen aftalt vilkår med Rønne Havn A/S for det ønskede mageskifte samt sendt ansøgning til Ankestyrelsen om mageskifte uden forudgående udbud. Når der foreligger svar fra Tilsynet (Ankestyrelsen), vil mageskiftet skulle behandles i ØEPU.
- 13) 20. februar 2010 behandles høringssvarene ved ekstraordinært møde i ØEPU samt i KB med henblik på at, der udstedes tidsbegrænset dispensation fra lokalplanen for de forhold, der ikke er lokalplanpligtige. Herefter vil Rønne Havn A/S i begrænset omfang kunne råde over arealet. - Ved de samme møder i ØEPU og KB besluttet det, at igangsætte udarbejdelsen af forslag til kommuneplantillæg og forslag til lokalplan, således at der kan tilvejebringes et plangrundlag, der giver mulighed for Rønne Havn A/S fulde projekt for oplagsarealet.
- 14) Med hjælp fra konsulenter, som stilles til rådighed af Rønne Havn A/S udarbejdes forslag til kommuneplantillæg, forslag til lokalplan samt en miljørapport tilknyttet planforslagene. (Hvis der allerede foreligger en VVM-redegørelse vil denne i det store hele kunne gøre det ud for miljørapporten).
- 15) Maj 2020. Planforslagene med tilknyttet miljørapport samt en eventuel VVM-redegørelse sendes i offentlig høring i otte uger. Efter høringen kan Kommunalbestyrelsen vedtage planerne endeligt.
- 16) 30. juni 2020 afsluttes høringsperioden.
- 17) Juli 2020. Arbejde med høringssvar og eventuel udarbejdelse af sammenfattende miljøredegørelse.

- 18) Godkendelse af kommuneplantillæg og lokalplan samt en eventuel sammenfattende miljøredegørelse og en eventuel VVM-tilladelse: NMU 25. august, ØEPU 9. september, KB 17. september 2020.
- 19) 21. september 2020. Offentliggørelse af de vedtagne planer og miljødokumenter.
- 20) 19. oktober 2020. Klagefristen over kommuneplantillæg, lokalplan og miljødokumenter udløber. Klager til Planklagenævnet over vedtagelsen af disse dokumenter har som udgangspunkt ikke opsættende virkning.

Høringssvar og eventuelle klager kan ændre forløb og tidsplan.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 10: Tilflytterboliger på Bornholm

Bilag

Notat til direktion

Oversigt over tilskud til bygningsfornyelse

Åbent punkt

10 Tilflytterboliger på Bornholm

01.11.24Ø40-0006

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	10	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Administrationen har undersøgt mulighederne og begrænsningerne i forhold til at etablere tilflytterboliger på Bornholm. Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget skal drøfte og beslutte hvorvidt administrationen skal arbejde videre med emnet og i hvilken retning.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget drøfter mulighederne og tilkendegiver, om administrationen skal arbejde videre med etablering af en tilflytterbolig på Bornholm og efter hvilken model (a-d).

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

I det videre arbejde tages der udgangspunkt i model b.

Sagsfremstilling

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget har via de langsigtede mål for udvalget sat retning for, hvordan man fra udvalgets side ønsker at understøtte kommunalbestyrelsens vision om gennem udvikling af boligområdet at gøre Bornholm til det attraktive tilvalg for tilflytter, og i sidste ende blive 42.000 bornholmere i 2028.

Administrationen har undersøgt mulighederne og begrænsningerne i forhold til at etablere tilflytterboliger på Bornholm (se vedhæftede notat til direktionen for en fuldstændig gennemgang).

De muligheder, som kommunen konkret kan arbejde videre med, er:

- a) Ærø-modellen: Kommunen køber en egnet ejendom, som istandsættes og evt. møbleres med henblik på udlejning som prøvebolig i ca. 2-4 måneder mod betaling af markedslejen. Der kan laves et lokalt samarbejde med aktiv borgerforening el. lign., som sikrer integration til lokalsamfund. Etablering og renovering af boligen kan evt. ske med midler i nedrivnings- og renoveringspuljen i medfør af Byfornyelsesloven, hvis boligen er beliggende i mindre byer på øen, dvs. uden for Rønne. Det skal bemærkes, at der resterer endnu nogle midler i nedrivnings- og renoveringspuljen, men en anvendelse af disse til tilflytterboliger vil have betydning iht., at der ikke længere vil være et tilskud til nedrivning eller kun i meget begrænset omfang, alt efter omfanget af istandsættelsen af tilflytterbolig(er). Der er i disponeringen af de statslige puljer

indregnet anvendelse af en andel af disse til nedrivnings- og renoveringspuljen, så ovenstående forventes ikke at få ændret indflydelse på de statsmidler, der anvendes til områdefornyelsesprojekterne.

Det endvidere bemærkes, at kommunen ikke er i besiddelse af velegnede lejeboliger til familier i den nuværende ejendomsportefølje, som ville kunne anvendes forsøgsvist.

- b) Samsø-modellen: Kommunen tilbyder markedsføring af private initiativer i lighed med Samsø Kommune. Det er en betingelse, at der er tale om et lovligt kommunalt formål, såsom markedsføring af kommunen og bosætningsinitiativer og ikke blot reklame for en bestemt privat udlejer.
- c) Oplysning til private om mulighederne for at ansøge om støtte i medfør af byfornyelsesloven. Hvis det er muligt at samle en gruppe lokale ildsjæle fra en eller flere af de bornholmske byer, som ønsker at etablere en prøvebolig, kan kommunen evt. lave et forløb med gennemgang af reglerne for støtte efter byfornyelsesloven, relevante regler fra lejeloven og måske en studietur til et af de andre prøvebolig-initiativer, som kunne være relevant for projektet.
- d) Kommunen kan forsøge at arbejde for en ændring af almenlejeloven, således at almene boligorganisationer tillades at udleje tidsbegrænset, hvis formålet er en prøvebolig. Se nærmere beskrivelse i vedhæftede notat. Dette har dog et noget længere tidsmæssigt perspektiv.

Det bemærkes, at de fleste nuværende initiativer i Danmark er båret af private kræfter og finansiering. Det vedhæftede notat redegør for karakteren af de forskellige kendte initiativer.

Kommunen har haft dialog med Bornholmske Borgerforeningers Samvirke (BBS). Dialogen har vist, at der formentlig ikke findes evner og vilje til at drive et prøveboliginstitut i regi af de nuværende foreninger på øen. Regionskommunen har dog allerede vist sit engagement i udviklingen i form af en støtteerklæring, der efterfølgende af BBS er fremsendt til boligministeren med henblik på at understøtte en dialog mellem ministeren og BBS om muligheden for en forsøgsvis ændring af almenlejeloven.

Fordelen ved de private initiativer er, at der ikke er samme restriktioner, som hvis kommunen står som udlejer, og såfremt finansieringen kan opnås lokalt, kan boligen tilbydes gratis eller under markedslejen i prøveperioden, således at den tilflyttende familie ikke nødvendigvis behøver opgive eller udleje deres egen bolig i prøveperioden.

Man vil også kunne forvente en tættere tilknytning og ejerskab fra lokalsamfundet, som skal tage imod den familie, der skal bo i boligen.

I henhold ovenstående muligheder (a-d) skal det bemærkes, at det ikke med sikkerhed kan siges, om der er et reelle behov for nye tilflytterboliger, henset til at der nu er etableret tilflytterboliger/pendlerboliger på Slottet.

Økonomiske konsekvenser

Der er ingen økonomiske konsekvenser på nuværende tidspunkt. Alt efter hvad udvalget beslutter, at administrationen skal arbejde videre med, kan der blive tale om udgifter enten til at erhverve, istandsætte og drive en tilflytterbolig, udgifter/medarbejderressourcer til markedsføring af private initiativer eller medarbejderressourcer og evt. omkostninger til undervisningsforløb mv. til private/foreninger.

Når udvalget har tilkendegivet, hvad administrationen skal arbejde videre med, vil der blive udarbejdet et nyt oplæg til Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget samt Kommunalbestyrelsen med nærmere beskrivelse af de økonomiske konsekvenser.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 11: Opførelse af 45 nye almene ungdomsboliger i Rønne

Bilag

skema A

Projekt

mail fra Bornholms Boligselskab den 12. november 2019

Åbent punkt

11 Opførelse af 45 nye almene ungdomsboliger i Rønne

03.02.12S55-0019

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	11	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Bornholms Boligselskab ønsker at opføre 45 nye almene ungdomsboliger i Rønne tæt på Campus Bornholm. Kommunalbestyrelsen skal godkende projektets skema A, herunder afsættelse af grundkapital og kommunegaranti for optagne realkreditlån.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- a) Skema A godkendes
- b) der gives bevilling til den kommunale grundkapital på 4.734.000 kr. finansieret af det i budgettet for 2020 afsatte budgetbeløb til formålet
- c) der gives tilladelse til optagelse af realkreditlån med kommunal garanti for den del af realkreditlånet, der ligger ud over 60 % af ejendommens værdi
- d) der fremadrettet ydes et årligt tilskud til de nyopførte ungdomsboliger svarende til grundskylden for boligerne
- e) der ikke gives tilsagn om ungdomsboligbidrag
eller
- f) at Bornholms Boligselskabs ønske om udsættelse af godkendelsen af projektet til 2020 efterkommes med nyt skema A samt og at der i tilknytning hertil gives tillægsbevilling på ca. 60.000 kr.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Indstilling f) anbefales.

Sagsfremstilling

Bornholms Boligselskab ønsker at opføre 45 nye almene ungdomsboliger på Smallesund 84 i Rønne tæt på Campus Bornholm.

Der er fremsendt et skema A samt projektmateriale for byggeriet.

Økonomi-, Plan- og Erhvervsudvalget har på møde den 20. november 2019 godkendt et lokalplantillæg, således at ungdomsboligerne kan opføres inden for rammerne af den gældende lokalplan.

Der opføres i alt 45 ungdomsboliger med et samlet boligareal på 1.975 m², bestående af 25 stk. 1-værelses ungdomsboliger på 39 m² og 20 stk. 2-værelses ungdomsboliger på 50 m².

Boligerne har hems, eget køkken og bad, fælles vaskeri og i alt 12 p-pladser. Boligerne opføres som lavenergibyggeri, og det er oplyst, at Bornholms Boligselskab vil søge om dispensation for tilslutningspligt til fjernvarme (behandles administrativt af BYG).

Det tilstræbes, at boligerne er indflytningsklare til studiestart sommeren 2020.

Der kan maksimalt godkendes følgende anskaffelsessum: 1.975 m² á 23.970 kr. inkl. energitillæg = 47.340.750 kr. (lovmæssigt fastsat rammebeløb for 2019).

Anskaffelsessummen fordeler sig som vist i skema A (vedhæftet), og det er denne anskaffelsessum, som Bornholms Boligselskab søger om godkendelse af. Den finansieres således:

Realkreditlån (88%)	41.659.000 kr.
Kommunalt grundkapitallån (10%)	4.734.000 kr.
Beboerindskudslån (2%)	947.000 kr.
Samlet anskaffelsessum	47.340.000 kr.

Ud over det kommunale grundkapitallån på 10 % af anskaffelsessummen (opkræves af Landsbyggefonden, når Bornholms Boligselskab har dokumenteret, at udgifterne er afholdt), påtager kommunen sig en kommunal garanti for den del af realkreditlånet, der ligger ud over 60% af ejendommens værdi. Tilsagnet gives under forudsætning af, at kommunen påtager sig denne garanti. Garantikravet kan ikke opgøres endeligt, før byggeriet er opført, og garantien opgøres teknisk set beløbsmæssigt indtil da til lånets størrelse. Når byggeriet er opført, opgøres garantien på grundlag af ejendommens værdi (markedsværdien). Garantikravet for dette konkrete tilsagn kendes først, når garantierklæringen fremsendes af realkreditinstituttet.

Med den oplyste anskaffelsessum er maksimumbeløbet for 2019 udnyttet fuldt ud bortset fra 750 kr.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsen tidligere har besluttet, at der kan ske administrativ godkendelse af Skema B og C, når anskaffelsessummen ikke overstiger den i skema A godkendte anskaffelsessum.

Lejeniveau

Det fremgår af skema A, at lejen for ungdomsboligerne vil udgøre 897 kr. pr. m², svarende til ca. 2.950 kr. pr. måned ekskl. forbrug for en 1-værelsesbolig og ca. 3.700 kr. pr. måned ekskl. forbrug for en 2-værelsesbolig. Den beregnede leje lægges til grund ved behandlingen af sagen.

Fritagelse for betaling af grundskyld

Bornholms Boligselskab anmoder om, at ungdomsboligerne fritages for betaling af grundskyld på lige fod med øvrige ungdomsboliger på Bornholm.

Det bemærkes, at ejendomsbeskatningsloven ikke hjemler fritagelse for betaling af grundskyld, men efter almenboliglovens § 101 kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde et årligt tilskud til ungdomsboligerne, der svarer til størrelsen af den kommunale grundskyld, således at afdelingen de facto fritages for betalingen af grundskyld.

Det bemærkes endvidere, at det alene er Bo42's nybyggede ungdomsboliger i Rønne, der er fritaget for betaling af grundskyld og ikke øvrige ungdomsboliger på Bornholm generelt.

Ungdomsboligbidrag

Kommunalbestyrelsen kan på statens vegne give tilsagn om ungdomsboligbidrag efter almenboliglovens § 135. Bidraget udgør et fast beløb pr. m², som anvendes til at nedsætte lejen for unge under uddannelse eller andre unge med et socialt betinget behov.

Beløbet udgør 185 kr. pr. m² i 2019 og udbetales direkte til den almene boligorganisation af Udbetaling Danmark. Kommunen godtgør staten 20 % af udgifterne til ungdomsboligbidrag.

Kommunen yder pt. alene ungdomsboligbidrag til Bornholms Boligselskabs ungdomsboliger på Stenbrudsengen i Nexø (formentlig bevilget af Nexø Kommune). Der ydes således ikke ungdomsboligbidrag til Bo42's nyopførte ungdomsboliger i Rønne.

Bornholms Boligselskab anmoder om udsættelse til 2020

Bornholms Boligselskab har i mail den 12. november 2019 anmodet om at projektet udskydes til begyndelse af 2020. Årsagen til udsættelse er at rammebeløbet i 2020 samt energitillæg bliver forhøjet med i alt kr. 300 kr./m². Den maksimale anskaffelsessum vil herefter udgøre 47,9 mio. kr. og muliggøre et kvalitetsløft af boliger. En udsættelse til 2020 vil kræve udarbejdelse og godkendelse af nyt skema A samt en tillægsbevilling på 60.000 svarende til forskellen mellem 10 % af den nye anskaffelsessum og det i budgettet for 2020 hensatte midler til nye ungdomsboliger.

Boligerne forventes herefter først indflytningsklar i 2021.

Økonomiske konsekvenser

Det kommunale grundkapitallån på 4.734.000 kr. er en engangsudgift og finansieres af de i budget 2019 og 2020 hensatte midler til opførelse af ungdomsboliger.

Såfremt projektet udsættes til 2020 vil den kommunale grundkapital udgøre 10 % af 47.9 mio. kr. eller 4.790.000 kr. hvilket nødvendiggør en tillægsbevilling på ca. 60.000 kr.

Kommunegarantien for den del af realkreditlånet, som ligger ud over 60 % af ejendommens værdi, vil ikke få betydning for kommunens samlede låneramme, da garanti for almene ungdomsboliger ikke henregnes til kommunal låntagning, jf. lånebekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Den årlige grundskyld udgør i 2019 ca. 7.400 kr.

Forudsat at alle ungdomsboligerne udlejes til unge under uddannelse eller andre unge med et boligsocialt behov, vil kommunens udgifter til ungdomsboligbidrag udgøre ca. 73.000 kr. årligt

i 2019-niveau. Beløbet indarbejdes i budgettet fra ibrugtagningstidspunktet, såfremt det besluttes at give tilsagn.

Hvis indstillingens punkt f) godkendes, vil der blive fremlagt et ny skema A til kommunalbestyrelsens godkendelse.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 12: Kvartalsvis orientering om status vedr. bopælspligten på Bornholm

Åbent punkt

12 Kvartalsvis orientering om status vedr. bopælspligten på Bornholm

03.01.04P22-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	12	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget orienteres

Resumé

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget har ønsket en kvartalvis orientering vedr. status på arbejdet med bopælspligten for perioden 01.09.2019 til 01.12.2019.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller:

- at orienteringen om bopælspligten tages til efterretning

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Ved sidste kvartalvis orientering den 01.09.2019 blev det oplyst, at der for den kommende kvartalvis periode ville blive arbejdet på nedenstående fokusområder:

1. At få afsluttet de sidste gamle igangværende sager, hvor ejerne afventer en afgørelse fra BRK.
2. At få lavet en ny søgning for byerne Allinge, Gudhjem-Melsted, Svaneke og Nexø, med henblik på at få startet nye sager op, hvor bopælspligten ikke bliver overholdt.
3. At få inkorporeret en arbejdsproces, så der hele tiden er omkring 60 igangværende sager, hvoraf de 30 er helt nye. Processen skal sikre, at antallet af igangværende sager, aldrig blive større end, at borgerne med rette kan forvente at få afgjort deres sager inden for ca. 4 til 6 mdr., medmindre borgerne selv er skyld i, at sagerne trækkes i langdrag ved ikke at besvare eller reagere på BRK's henvendelser.
4. At få genoptaget og truffet nye afgørelser i de tidsbegrænsede dispensationssager, hvor dispensationsperioden er udløbet.
5. At der afholdes et koordinerende møde med borgerservice med henblik på at få tilrettelagt det fremadrettede samarbejde iht. afgørelsessager, hvor afgørelsesgrundlaget beror på CPR-Loven § 6 og 7.

Ad.1

Det er næsten lykkedes at få afsluttet de sidste gamle igangværende sager, hvor der kun er 2 tilbage. Grunden til at de 2 tilbageværende sager ikke er afsluttet endnu er, at der stadigvæk

bliver korresponderet mellem ejeren, herunder dennes advokat og Bornholms Regionskommune.

Ad.2

Der er blevet lavet en ny søgning for byerne Allinge, Gudhjem-Melsted og Svaneke. Dette har resulteret i, at der er blevet startet 38 nye sager op.

Derudover har vi valgt at starte op på Rønne i stedet for Nexø, hvorfor der er startet 30 sager op i Rønne.

Ad.3

Der er blevet inkorporeret en arbejdsproces, hvor der nu hele tiden bliver oprettet 20 nye sager, når antallet af igangværende sager kommer ned på 40.

Ad. 4

Der er blevet genoptaget ca. 18 dispensationssager, hvor dispensationsperioden er udløbet, med følgende resultater:

- 6 sager, hvor der stadigvæk er grundlag for en dispensation grundet arbejde
- 6 sager, hvor dispensation grundet reovering er blevet forlænget et halvt år, da ejendommen stadigvæk ikke kan anvendes som helårsbolig.
- 1 sag, hvor ejendommen er sat til salg
- 2 sager, hvor en person er flyttet ind med tilmeldt folkeregisteradresse på ejendommen
- 3 sager, hvor dispensationen ikke længere er gældende, og hvor der skal træffes en afgørelse.

Ad. 5

Der er blevet afholdt et koordinerende møde mellem Juridisk Service og Borgerservice, hvor det blev aftalt, at Borgerservice vurderer sagerne iht. CPR-Loven, samt at juridisk Service yder bistand, såfremt der skulle være behov herfor.

Ud over ovenstående er der i denne kvartalsvise periode fra 01.09.2019 til 01.12.2019 blevet behandlet ca. 10 generelle henvendelser om ugen fra borgere uden sagsoprettelse, hvor borgerne spørger ind til deres muligheder iht. bopælspligten, herunder hvordan de opfylder bopælspligten, deres muligheder for dispensationer, muligheden for at opnå flexboligstatus samt hvilken betydning den nye lokalplan 103, som blev endelig vedtaget i september 2019, vil have for deres ejendom.

Ud over de under punkt 4 nævnte genoptagne dispensationssager er der i denne kvartalsvise periode fra 01.09.2019 til 01.12.2019 ligeledes blevet færdigbehandlet ca. 60 sager med nedenstående afgørelser:

- 15 sager, hvor enten ejer eller lejer er flyttet ind med tilmeldt folkeregisteradresse på ejendommen
- 5 sager, hvor der er givet dispensation på grund af arbejde på Bornholm
- 8 sager, hvor der er givet dispensation på grund af omfattende reovering
- 2 sager, hvor der er givet dispensation grundet særlige forhold
- 6 sager, hvor der er givet afslag på ansøgning om flexbolig eller dispensation

- 9 sager, hvor ejendommen er solgt eller er til salg
- 1 sag, hvor sagen er sat i bero grundet ansøgning om sammenlægning/nedlæggelse af bolig samt brand-/forsikrings sag
- 7 sager, hvor boligen må stå tom grundet 5-årsfristen men med forbud mod at anvende ejendommen til ferie- og fritidsformål
- 5 sager, hvor ejendommen lovligt kan anvendes som fritidsejendom, da forholdet var lovligt før ikrafttræden af lokalplan
- 1 sag, hvor ejendommen kan anvendes til flexbolig, da ejendommen er beliggende i landzone
- 1 sag, hvor ejendommen kan anvendes til sommerhus grundet fejlregistrering i BBR-meddelelse

For den kommende periode vil der blive fokuseret på at håndhæve bopælspligten i Rønne.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 13: Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til fodboldgolfbane

Bilag

Planklagenævnets afgørelse om Fodboldgolf på Moseløkkevej 3, 3760 Gudhjem

Åbent punkt

13 Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til fodboldgolfbane

01.03.03K02-0023

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	13	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter.

Resumé

Bornholms Regionskommune har den 28. juni 2019 modtaget Planklagenævnets afgørelse i en klagesag vedrørende regionskommunens afgørelse om landzonetilladelse til etablering af fodboldgolfbane på Moseløkkevej 3, 3770 Allinge. Planklagenævnet har ophævet Bornholms Regionskommunes afgørelse og hjemviser afgørelsen til fornyet behandling.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Planklagenævnets afgørelse tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Ejerne af Moseløkkevej 3, 3770 Allinge har søgt om landzonetilladelse til at etablere en fodboldgolfbane på Moseløkkevej 3, 3770 Allinge.

Ansøgningsmaterialet indeholder oversigtskort med markering af placeringen af fodboldgolfbane med 18 huller, en boldbane, en parkeringsplads og depot/opbevaring.

Åbningstiden er fra påske til efter efterårsferien.

Ansøgeren anslår, at der kommer 4.000 gæster første sæson.

Aktiviteten fodboldgolf er beskrevet som en sport/motion for alle aldre. Den kræver ikke specielt udstyr og giver frisk luft og naturoplevelser.

De 18 baner bliver etableret, så de følger det naturlige terræn. Banerne skal tilpasses terrænet efter rydning af vegetation og den endelige placering og

udformning er ikke fastlagt.

De to søer bliver rensat op og indgår som forhindring. Stendigerne reetableres, hvor der er nedfaldne sten, og indgår også som forhindringer. Det fremgår af ansøgningen, at forhindringer etableres, så de kan fjernes uden større reguleringer, og udføres så vidt muligt i naturligt forekommende materialer.

Ansøgningen indeholder ikke en nærmere beskrivelse eller illustration af forhindringerne, deres udformning, størrelse m.v.

Regionskommunen gav den 13. juli 2018 landzonetilladelse til etablering af en fodboldgolfbane med parkeringsplads på ejendommen Moseløkkevej 3, 3770 Allinge, matr.nr. 60a m.fl. Allinge-Sandvig Markjorder. Afgørelsen er truffet efter planlovens § 35, stk. 1.

Regionskommunen har blandt andet henvist til regionskommunens overordnede turismepolitik, som fremgår af kommuneplan 2013. Regionskommunen har vurderet, at etablering af fodboldgolfbanerne på den beskrevne måde ikke vil medføre væsentlige gener for omkringboende, og at projektet ikke vil påvirke landskabet negativt, da banerne etableres i naturmaterialer m.v. Regionskommunen har anført, at efter praksis kan der normalt gives tilladelse til nyetablering af mindre kultur- og fritidsanlæg i landzone som f.eks. faciliteter til ridning, cykling og "naturesport" m.v., når der ikke er særlige forhold, der taler imod. Det er regionskommunens vurdering, at den ansøgte aktivitet er afhængig af en placering i det åbne land, da den kræver et stort areal med varieret terræn.

Det er også regionskommunens vurdering, at hverken fodboldgolfbanen eller parkeringspladsen vil påvirke de landskabelige og de naturmæssige værdier væsentligt, og at det ansøgte har helt underordnet betydning for kystområdet. Regionskommunen har anført, at ejendommen ligger inden for skovbyggelinje, og at da det ansøgte kræver en landzonetilladelse, kræves ikke dispensation fra skovbyggelinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 17, stk. 2, nr. 5. Det fremgår også af afgørelsen, at det ansøgte ikke forudsætter dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper).

Landzonetilladelsen blev givet på følgende vilkår:

- at fodboldgolfbanen skal opretholdes med den udformning, der fremgår af ansøgningen.
- at alle anlæg på fodboldgolfbanen samt den tilhørende parkeringsplads skal fjernes senest 1 år efter banens eventuelle ophør.
- at der hvert år senest den 31. december indsendes en opgørelse over antal besøgende på fodboldgolfbanen det pågældende år til regionskommunen, således at regionskommunen som tilsynsmyndighed kan påse, at forudsætningerne for tilladelsen ikke ændrer sig væsentligt.

Afgørelsen om landzonetilladelse til etablering af nævnte fodboldgolfbane blev påklaget af en nabo. Klagepunkterne var navnlig, at

- kommunens afgørelse er i strid med naturbeskyttelsesloven, da det ansøgte forudsætter en dispensation fra lovens §3.
- regionskommunen ikke har vurderet offentlighedens behov for eller interesse i en fodboldgolfbane og ikke har forholdt sig til, om en fodboldgolfbane er ønsket og af hvem og hvorfor. Klageren oplyser, at der i forvejen er to fodboldgolfbaner på Bornholm; den ene cirka 8 km fra det ansøgte. Ifølge klageren er det ikke i offentlighedens interesse at etablere en fodboldgolfbane i et område i landzone meget tæt på byzone, som har stor rekreativ værdi som kontrast til byområdet. Ifølge klageren vil brug af banen og tilknyttet trafik få væsentlig indflydelse på områdets karakter. Klageren anfører, at det ansøgte bidrager til, at områdets karakter ændres fra natur og landbrug i retning af "aktivitetszone", og at det bør undgås, at byområdet "kryber ind" i landskabet ved tilladelse til aktiviteter, der ændrer dets karakter.
- klagers forslag til justeringer og præciseringer af det ansøgte projekt ikke er blevet imødekommet. Klageren anfører, at hvis der gives tilladelse, bør de negative konsekvenser begrænses, og klageren har givet konkrete forslag til justeringer og

præciseringer i sine bemærkninger, som blev sendt til regionskommunen ved naboorienteringen.

Planklagenævnet traf den 28. juni 2019 afgørelse i sagen og ophævede Bornholms regionskommunes afgørelse, og hjemviste sagen til fornyet behandling.

Planklagenævnets lægger blandt andet til grund for afgørelsen, at det ikke fremgår af ansøgningen eller af sagen i øvrigt, hvordan forhindringerne på banen skal udformes og i hvilken størrelse. Nævnet bemærker, at forhindringer på en fodboldgolfbane ikke nødvendigvis er af en bagatelagtig størrelse. Det fremgår desuden ikke, hvor disse opstilles, hvilket navnlig er relevant i forhold til større forhindringer.

Planklagenævnets finder, at en tilstrækkelig vurdering i forhold til landzonebestemmelserne forudsætter, at det ansøgte beskrives nærmere. Nævnet henviser til, at det ved vurderingen af de hensyn, som landzonereglerne skal varetage, er en forudsætning, at der foreligger et konkret projekt med en detaljeringsgrad, der er tilstrækkelig i forhold til den vurdering, kommunen skal foretage.

Nævnet vurderer, at det er en mangel ved regionskommunens landzonetilladelse, at den ikke er givet på baggrund af et konkretiseret ansøgningsmateriale.

Planklagenævnet har følgende bemærkninger til den nye behandling af sagen

- Det skal iagttages, at ansøgningen omfatter flere ejendomme end Moseløkkevej 3, 3770 Allinge.
- Der skal indgå en nærmere beskrivelse af det ansøgte, så der kan foretages en tilstrækkelig vurdering i forhold til landzonebestemmelserne.
- Der skal tages stilling til hensynet til skoven, og denne bør fremgå af afgørelsen.
- Vurdering af forholdet til det i kommuneplanen udpegede kulturmiljøområde bør fremgå.

Ejerne af Moseløkkevej 3, Allinge overvejer om de ønsker at ansøge på ny med henblik på fornyet behandling af landzonetilladelse til etablering af fodboldgolf på nævnte ejendom.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 14: Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til ParkGolf

Bilag

Afgørelse fra Planklagenævnet vedrørende ParkGolf på Helligdomsvej 11, Gudhjem

Åbent punkt

14 Planklagenævnets afgørelse af klage over landzonetilladelse til ParkGolf

01.03.03K02-0024

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	14	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune har den 3. oktober 2019 modtaget Planklagenævnets afgørelse i en klagesag vedrørende regionskommunes afgørelse om landzonetilladelse til etablering af ParkGolf på Helligdomsvej 11, 3760 Gudhjem. Planklagenævnet har stadfæstet Bornholms Regionskommunes afgørelse.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Planklagenævnets afgørelse tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Ejeren af Helligdomsvej 11, 3760 Gudhjem har søgt om at etablere parkgolf med parkeringsplads på landbrugsejendommen, Helligdomsvej 11, 3760 Gudhjem. På ejendommen er et stuehus og 3 ferielejligheder. Udlevering af golfudstyr, salg af kaffe, øl og vand, samt ophold ved borde og bænke vil foregå fra eksisterende stuehus.

Parkgolf er beskrevet som en mellemting mellem minigolf og almindelig golf. Det spilles på en græsplæne med lidt anderledes golfkøller, og boldene er lidt større og flyver/triller ikke så langt. Banerne har en længde på 30-90 m.

Golfbanen er med 18 huller og anlægges på en mark. Imellem hullerne vil der være 6-8 bunkers med sand eller flis, ca. 2 m² og ca. 1/2 m dybe. På banen vil være solitære træer, blomsterbede og rækker af (vin)planter. Der skal ikke hegnes yderligere.

Banen vil blive åben i 8 måneder om året, fra april til november, kl. 10.00 – 19.00. Der vil komme maksimum 20 biler pr. ca. 1 ½ time, som er den tid, det tager at gå en runde på de 18 huller. Parkering sker på græsarealer, der ligger uden for strandbeskyttelseslinjen.

Regionskommunen traf den 1. april 2019 afgørelse om landzonetilladelse til etablering af parkgolfbane på matr.nr. 41a Rø, som ansøgt. Tilladelsen er givet efter planlovens § 35, stk. 1.

Regionskommunen har samlet vurderet, at en tilladelse til det ansøgte på bestemte vilkår ikke vil stride mod de hensyn, der skal varetages med planloven, og vil være i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Landzonetilladelsen er givet på følgende vilkår:

- at parkgolfsbanen skal opretholdes med den udformning, der fremgår af ansøgningen.
- at alle anlæg på parkgolfsbanen samt den tilhørende parkeringsplads skal fjernes senest 1 år efter banens eventuelle ophør.
- at der hvert år senest den 31. december indsendes en opgørelse over antal besøgende på parkgolfsbanen det pågældende år til regionskommunen, således at regionskommunen som tilsynsmyndighed kan påse, at forudsætningerne for tilladelsen ikke ændrer sig væsentligt.

Afgørelsen om landzonetilladelse til etablering af ParkGolf på nævnte ejendom blev påklaget af en nabo til Planklagenævnet. Klagepunkterne var navnlig, at

- landzonetilladelsen er givet på et forkert grundlag.
- der ifølge klagen ikke er taget hensyn til relevante indvendinger om konsekvenserne af en parkgolfsbane på et for lille areal.
- der vil komme 150 biler om dagen
- det dobbelte antal personer vil komme gående fra kontor/cafeteria til greens og tilbage, og at det foregår midt i klagerens udsigt over marker og hav. Ifølge klageren vil projektet ødelægge landmiljøet, og det hører ikke hjemme så tæt på naboer.

Planklagenævnet traf den 3. oktober 2019 afgørelse i sagen, og stadfæstede Bornholms Regionskommunes afgørelse.

Planklagenævnet finder ved en samlet afvejning, at en tilladelse til det ansøgte ikke vil stride mod formålet med planlovens landzonebestemmelser og de hensyn, der skal varetages i landzonen. På arealet, der er inden for strandbeskyttelseslinjen og udpeget som særligt naturområde, sker etablering af 4 huller markeret med flag på baner i klippet græs, og nævnet finder, at dette kun udgør en relativ beskeden ændring af de fysiske forhold. En bane til parkgolf som ansøgt kan efter nævnets opfattelse heller ikke kan betegnes som et støjende rekreativt anlæg. Nævnet har desuden lagt vægt på banens størrelse og åbningstiden, samt at der sker beplantning. Selvom der er tale om en intensivisering af arealanvendelsen, finder nævnet, at projektet ikke medfører en sådan påvirkning af kystlandskabet, væsentlig påvirkning af naturmæssige værdier eller medfører sådanne nabo-gener, at der bør gives afslag. Det er indgået i nævnets vurdering af forholdet til naturmæssige og landskabelige hensyn, at banen anlægges på en mark. Nævnet har også lagt vægt på, at projektets målgruppe er turister og fastboende, og hensynet til at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst og oplevelsesmuligheder for de besøgende er således indgået i nævnets afvejning af relevante hensyn.

Det er herudover Planklagenævnets vurdering, at påvirkningen af klagerens udsigt ikke kan begrunde et afslag til det ansøgte. Ved vurderingen har nævnet lagt særlig vægt på afstanden fra klagerens ejendom til den ansøgte bane samt karakteren af det ansøgte.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 15: Kriterier for Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalgets tilskudspulje

Bilag

Ansøgningskema Vækstforum

Åbent punkt

15 Kriterier for Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalgets tilskudspulje

24.00.00Ø00-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	15	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Fra 2020 og frem vil Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget have en pulje på 3.498.482 kr. (2020 tal) årligt. Der skal i den forbindelse vedtages ansøgningstidspunkter og kriterier for at kunne søge puljen. Der skal derfor tages stilling til ansøgningstidspunkter og hvilke kriterier der kan søges ind efter.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- At Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget godkender modellen til vurdering af ansøgninger
- At Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget godkender kriterierne for at kunne søge Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets tilskudspulje

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Godkendt.

Sagsfremstilling

Fra 2020 og frem råder Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget over en årlig tilskudspulje med 3.498.482 kr. (2020 tal) årligt.

For at have et bedre grundlag for at tage stilling til ansøgningerne, er der udarbejdet en model for hvornår ansøgninger modtages og behandles administrativt, før en politisk behandling.

Der er ligeledes udarbejdet retningslinjer for at ansøgninger kan komme i betragtning til puljen.

Modeller for vurdering af ansøgninger

Den anbefalede model

Der vil være fire årlige ansøgningsfrister. De vil være 15. januar, 15. april, 15. august og 15. oktober. Det er afstemt efter hvornår Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets møder ligger. Fristerne kan justeres årligt, når udvalgets mødeplan er vedtaget.

Ansøgningerne modtages administrativt, og det bliver administrativt vurderet, om ansøgninger falder ind under de udmeldte kriterier i forhold til indhold, beløbsstørrelse, sammenhæng,

medfinansiering osv. De ansøgninger, som administrationen vurderer ligger inden for kriterierne, lægges til politisk behandling på det udvalgsmøde, der passer ind i processen.

Alternativ model

Hvis den anbefalede model ikke ønskes kan følgende alternative model overvejes: Ansøgninger modtages løbende i forhold til de planlagte udvalgsmøder. Administrationen modtager ansøgningerne, og ansøgninger mailer rundt til udvalgsmedlemmerne, der vurderer om ansøgningen skal i betragtning. Hvis ét udvalgsmedlem vurderer, at den skal behandles, kommer den på det først kommende udvalgsmøde til politisk behandling. Såfremt en ansøgning ikke ønskes behandlet politisk gives administrativt afslag. Dette gør ansøgningsprocessen tidsmæssigt lettere for ansøgere, og udvalget kommer helt tæt på vurderingen af de enkelte ansøgninger.

Markedsføring af puljen

Der oprettes en side på brk.dk, hvor kriterierne samt ansøgnings-skema findes. Her skal der også være kontaktoplysninger på hvordan man kan få mere information omkring puljen. Der sendes pressemeddelelser ud i forbindelse med ansøgningsfrister, og der laves nyhedsbrev omkring hvem der har fået midler efter hver uddeling.

Kriterier

For at lette arbejdet med, at ansøgere ved, hvad der kræves af dem, er det vigtigt, at der bliver udarbejdet kriterier for, hvordan der kan søges ind i den regionale pulje.

Det er dog vigtigt at bemærke, at Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget på eget initiativ også kan udmønte midler fra puljen, hvis de ligger inden for de valgte kriterier. Dette skal ses i lyset af, at dette er udvalgets strategiske pulje, der kan være med til at indfri de politiske ønsker og intentioner, der ligger i de overordnede visioner som kommunalbestyrelsen vedtager.

Da puljen har et strategisk sigte vil ansøgninger under 250.000 kr. som udgangspunkt få et administrativt afslag. Hvis midlerne udmøntes direkte af udvalget, fastsættes beløbet også af udvalget. Her behøver man ikke at tage hensyn til grænsen på 250.000 kr.

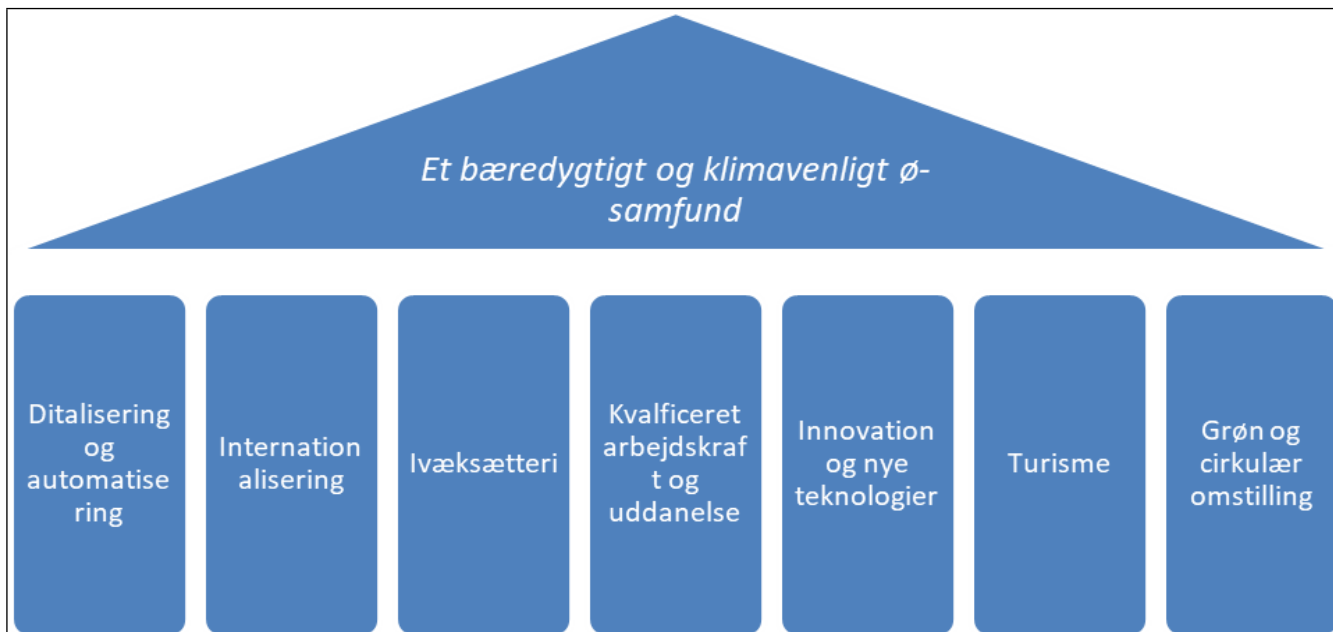
Baggrunden for kriterierne

Overliggeren for kriterierne er den vision som kommunalbestyrelsen vedtager. Visionen er i denne periode 42.000 bornholmere i 2028. Her under er der især tre af de seks visionsspor som er med til at sætte rammen for puljens kriterier:

- At skabe 1.000 nye jobåbninger inden 2028
- At Bornholm bliver det attraktive tilvalg for tilflyttere, turister og virksomheder
- At bruge vores tilgængelige og lokale ressourcer bedst muligt

Kriterierne er udarbejdet med udgangspunkt i visionen og de nævnte visionsspor.

I forbindelse med ændringerne inden for erhvervsfremme, og nedlæggelsen af Vækstforum, udarbejdes der en national erhvervsfremmestrategi med regionale kapitler. Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, der nu uddeler de midler, der tidligere var til rådighed i Vækstforum, har netop nu deres strategi for 2020-2023 i høring. I det bornholmske kapitel har bestyrelsen for det lokale erhvervshus godkendt de emner, der er vigtige for Bornholm. Disse er:

Midlerne i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets tilskudspulje har en stor betydning for BRKs mulighed for at tiltrække erhvervsfremmemidler. Det skal bemærkes, at der er afsat 3 % af de regionale udviklingsmidler til Bornholm. Det svarer til ca. 4,4 mio. årligt. Disse midler er tiltænkt Bornholm, men ikke garanteret. Der skal altså gøres en fokuseret indsats for at få dem til øen. Der er selvfølgelig også mulighed for at tiltrække flere end de tiltænkte midler.

Kriterier

For at få løftet strategierne skal ansøgninger afspejle KBs overordnede vision om 42.000 borgere i 2028, og at det beskrives hvordan et eller flere temaer i den regionale del af "Strategi for decentral erhvervsfremme" understøttes.

Det giver en bred mulighed for at undersøge erhverv, uddannelser, kultur, turisme, tilflytning, iværksætterier, bæredygtighed osv.

Det er vigtigt, at få aktiveret de lokale aktører såsom Campus Bornholm, Destination Bornholm med flere, men f.eks. også beskæftigelsesområdet i BRK, for at kunne løfte midlerne fra Erhvervsstyrelsen i Silkeborg. Midlerne kræver ofte en større operatør, med et administrativt set up, der kan klare opgaven. Dette gælder også de dedikerede turismepuljer som kun Destination Bornholm kan søge.

For at sikre, at udvalget modtager ansøgninger der er kvalificerede, er det vigtigt med klare retningslinjer for hvad ansøgninger skal indeholde. For at understøtte dette skal ansøgningerne leve op til følgende krav:

Ansøgningen skal leve op til

- Puljen kan kun bruges til medfinansiering af projekter, og ikke til fuld finansiering. Dette gælder dog ikke projekter, som ØEPU selv igangsætter.
- Projekterne skal foregå på Bornholm
- Det skal fremgå, hvordan projektet understøtter kommunalbestyrelsens visioner, samt en eller flere af de regionale temaer. Støtten skal være på minimum 250.000 kr.

Ansøgningen skal redegøre for følgende:

- Projektets emne og fokus

- Hvordan projektet understøtter kommunalbestyrelsens visioner, samt en eller flere af de regionale temaer
- Projektets målgruppe.
- Projektets succeskriterier – både målbare og tilsigtede – samt plan for evaluering
-
- Risikoanalyse i forhold til gennemførelse og succeskriterier
- Projektets tidsplan
- Projektets organisation
- Projektets samlede budget

Ansøgningerne vil blive vurderet af ØEPU på baggrund af visionen om 42.000 bornholmere, de nævnte tre visionsspor, og de nævnte 7 temaer i erhvervsstrategien. ØEPU tildeler midler til de ansøgninger, som udvalget finder indfrier ambitionerne bedst.

Der skal sammen med It og Digitalisering udarbejdes et ansøgningsskema, som er let tilgængeligt. Der tages udgangspunkt i det ansøgningsskema, der blev brugt af Bornholms Vækstforum. Dette er med som bilag.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 16: Ekstraordinær opprioritering af plan- og udviklingsarbejdet

Åbent punkt

16 Ekstraordinær opprioritering af plan- og udviklingsarbejdet

24.10.00Ø40-0039

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	16	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholm er inde i en positiv udvikling, som betyder, at erhvervsliv og investorer efterspørger flere og mere omfattende lokalplaner. Efterspørgslen er øget det sidste halve år, og flere af forespørgslerne er på arealer, der i kompleksitet og omfang overgår de lokalplaner, som i de seneste år er udarbejdet i BRK. Situationen udgør en vigtig mulighed for BRK og for ambitionerne om at være 42.000 indbyggere i 2028, idet lokalplanerne er forudsætning for boligbyggeri og understøtter erhvervsudvikling og jobåbninger. Den øgede efterspørgsel er koblet til de aktuelle lave renter og investorinteresse i fast ejendom. Situationen vil forandre sig med ændrede konjunkturer, hvorfor det anbefales, at BRK sikrer sig at have ressourcer til at imødekomme interessen. I dag kan planafdelingen ikke følge med efterspørgslen og bliver derfor flaksehals for boligbyggeri og den private erhvervsudvikling. For at imødekomme den øgede efterspørgsel fra erhvervslivet ansøger Center for Regional udvikling, It og Sekretariatet om 628.000 kr. om året, i tre år til en ansættelse, der skal muliggøre en hurtig sagsbehandling. Udgiften foreslås finansieret af Erhvervsstyrelsens ekstraordinære tilskud på 4,2 millioner, der udbetales i 2020 som tilskud til BRKs allerede afholdte udgift til BCB og Destination Bornholm i 2019.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

a) at Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget imødekommer ansøgningen fra Center for Regional udvikling, It og Sekretariat

b) at der gives 1,884 mio. kr. til bevilling 62 Administration og it i 2020 til finansiering af en 3-årig projektansættelse af en planmedarbejder. Beløbet finansieres af Erhvervsstyrelsens ekstraordinære tilskud på 4,2 mio. kr. under bevilling 42 Erhverv, byg og plan.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Godkendt.

Søren Schow kan ikke medvirke, idet han ønsker at antallet skal være 2.

Sagsfremstilling

Bornholm mærker i disse år den generelle økonomiske højkonjunktur i form af et markant øget pres på ønsket om lokalplaner til bolig- og erhvervsprojekter. Det øgede pres har medført, at planafdelingen i Bornholms Regionskommune er blevet flaskehals i forhold til at imødekomme ønsker fra investorer, byggesektor og virksomheder, der er interesserede i at udvide eller

etablere sig på Bornholm. De må ofte vente i længere tid end nødvendigt på at finde områder, og få udarbejdet lokalplaner, der muliggør deres investeringer i byggeri.

Der er i dag konkrete henvendelser, som i løbet af kort tid kan føre til lokalplanønsker for Rønne Syd, Østre Skole, Ved Lunden i Rønne, oplagsplads til Rønne Havn ved Kanondalen, flere store butikker i et aflastningsområde i Rønne, Nordfiletgrunden i Nexø og Svaneke Nord. Derudover kan der i løbet af de kommende 1-2 år forventes ønsker om planer for Bornholms Museums grund i Rønne, Kjærenæs i Allinge, Nørrekås i Rønne, Torv på tværs i Rønne, solcelleparker, et større antal sommerhusområder og omdannelse af det delvist rømmede erhvervsområde ved Industrivej i Rønne. Endelig har ØEPU prioriteret, at der skal iværksættes lokalplanarbejde for Bakkebyen i Nexø. Flere af disse områder kræver et markant mere omfattende lokalplanarbejde end det, som de sidste års mindre huludfyldninger såsom Strien og Christians Plads (igangværende) har repræsenteret. Et eksempel på dette er Rønne Syd, hvor der er interesse fra flere potentielle investorer, men hvor et salg ikke kan gennemføres, før der er udarbejdet en rammelokalplan, der definerer en overordnet bebyggelsesstruktur, infrastruktur og områdets samspil med de omkringliggende boligområder. I dag har planafdelingen svært ved at løfte denne opgave, hvorfor et område som Rønne Syd på trods af investorinteresse ikke udgør et salgbart areal.

Det vurderes, at den forøgede aktivitet er tæt koblet til de aktuelle lave renter og interesse for at investere i fast ejendom. Det vurderes også, at aktiviteten vil være faldende, når de økonomiske konjunkturer skifter. En hurtig nedbringelse af sagsbehandlingstiden er derfor vigtig for at få omsat den aktuelle investorinteresse til nye boliger, udvidelser og nyetablering af virksomheder samt de jobåbninger, som er relateret til både byggeri og erhvervsliv.

Der søges på baggrund af ovenstående om en midlertidig projektansættelse af en planmedarbejder i 3 år på 628.000 kr. pr. år. Udgiften foreslås finansieret af Erhvervsstyrelsens ekstraordinære tilskud på 4,2 millioner, der udbetales i 2020 som tilskud til BRKs allerede afholdte udgift til BCB og Destination Bornholm i 2019. Medarbejderen skal muliggøre, at planafdelingen kan imødekomme det beskrevne aktuelle behov, nedbringe sagsbehandlingstiden på projektlokalplaner og få igangsat lokalplaner for de områder, som ØEPU har prioriteret herunder Rønne Syd og Bakkebyen i Nexø.

En forstærket indsats i planafdelingen vil understøtte visionen om 42.000 bornholmere i 2028, og vil understøtte visionssporene 1: "At skabe 1.000 nye jobåbninger inden 2028", 2: "At udvikle nye, attraktive boliger og boligområder på tværs af Bornholm" samt 4: "At Bornholm bliver det attraktive tilvalg for tilflyttere, turister og virksomheder.

En forstærket indsats i planafdelingen vil understøtte visionen om 42.000 bornholmere i 2028, og vil understøtte visionssporene 1: "At skabe 1.000 nye jobåbninger inden 2028", 2: "At udvikle nye, attraktive boliger og boligområder på tværs af Bornholm" samt 4: "At Bornholm bliver det attraktive tilvalg for tilflyttere, turister og virksomheder. Derudover vil den forstærkede indsats kunne udgøre en konkret udmøntning af Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets mål for 2020: "Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget vil prioritere lokalplanudarbejdelse, således at erhvervslivet gives mulighed for at fastholde aktivitetsniveau" samt som nævnt ovenfor imødekomme udvalgets mål (ØEPU-02) om at udarbejde materiale, der kan benyttes i dialogen med potentielle investorer.

I regi af den strategiske udviklingsplan for Rønne er Østre Skole blevet brugt som eksempel på, hvordan mere komplekse kommunale arealer kan gøres salgbare. Dette er sket gennem markedsanalyse og skitsering af forskellige modeller for den fremtidige udnyttelse af Østre Skole. På den måde er et kvalificeret grundlag for en politisk beslutning om et salg tilvejebragt. Denne arbejdsmetode kræver eksterne konsulenter til særligt markedsanalyse. Der er ikke indeholdt udgifter til denne type af konsulenttydelser i dette dagsordenspunkt, men en prioritering heraf vil både styrke salgbarheden af de kommunale arealer og styrke den kommunale forhandlingssituation. En indsats, som den der er afprøvet på Østre Skole, kunne eventuelt finansieres af provenuet fra grund- og ejendomssalg.

Økonomiske konsekvenser

I løbet af 2020 udbetaler Erhvervsstyrelsen et ekstraordinært tilskud på 4,2 mio. kr. for BRK's allerede afholdte udgifter i 2019 til Business Center Bornholm samt Destination Bornholm. Hvis Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget bevilger 1,884 mio. kr. til en 3-årig projektansættelse af en planmedarbejder, vil der være 2,316 mio. kr. tilbage af tilskuddet.

Der søges om følgende:

2020	2021	2022	I alt
628.000 kr.	628.000 kr.	628.000 kr.	1.884.000 kr.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 17: Ansøgning Møbelfabrikken kommunegaranti

Bilag

Ansøgning om udvidet kommunegaranti med underskrift.

Bilag 1. Budget 2019 samt resultat 2018

Bilag 2 Oversigt over gældsposter MF 06.2019

Bilag 5 Årsrapport 2018

Bilag 6 Årsrapport 2017

Bilag 8 Energirapport

Bilag 9 Bright Park Bornholm 10 års vedligeholdelsesplan

Bilag 10 Omkostninger ved låneomlægning

Bilag 11 Oversigt over gennemført vedligeholdelse 2019

Brev til BRK om forslag til kommunal garanti

Bilag 12 Budget 2020

Åbent punkt

17 Ansøgning Møbelfabrikken kommunegaranti

24.10.00Ø60-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-09-2019	17	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	17	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Møbelfabrikken ansøger om en kommunegaranti på 5 mio. kr. da det kan give dem mulighed for at optage et samlet lån i Kommunekredit. De skal tages stilling til om man vil forhøje den eksisterende kommunale garanti fra 1,8 mio. kr. i dag. Møbelfabrikken er kommet med to forslag, hvor man kan vælge et af dem. Alternativt kan man vælge ikke at forhøje den nuværende kommunale garanti

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- At Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter om det skal indstilles til kommunalbestyrelsen, at man vil stille en kommunegaranti til Møbelfabrikken

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. september 2019:
Udsat.

Kommunaldirektøren indstiller,

a) At Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter, om det skal indstilles til kommunalbestyrelsen, at man vil stille en kommunegaranti til Møbelfabrikken

Hvis det besluttet at indstille en kommunegaranti anbefales forslag 1:

b) Forslag 1 anbefales til kommunalbestyrelsens godkendelse

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Forslag 1 indstilles til Kommunalbestyrelsens godkendelse.
Kirstine van Sabben kan ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Møbelfabrikken har ansøgt om at få deres kommunale garanti hævet fra 1,8 mio. kr. på nuværende tidspunkt, til 5 mio. kr. Møbelfabrikken ønsker at konvertere deres nuværende gæld, samt få forhøjet den.

I dag har Møbelfabrikken lån og kreditter på tilsammen ca. 4,1 mio. kr. hos Realkredit Danmark og Nordea. Dette ønskes skiftet ud med et samlet lån på 5 mio. kr. i KommuneKredit. Grunden til at de ønsker et samlet lån på 5 mio. kr., altså en forhøjelse på ca. 900.000 kr., skyldes at de har flere projekter der skal færdiggøres. Det gøres primært for at forbedre bygningernes generelle stand.

Møbelfabrikken ser positivt på fremtiden. Møbelfabrikken er et særdeles aktivt iværksætterhus med mere end 30 lejere og forskellige arrangementer. Stedet nyder stor mediedækning, hvilket har tiltrukket nye lejere og arrangementer.

Den primære grund til, at der søges om kommunal garanti er et ønske fra Møbelfabrikken om, at man en gang for alle kan gøre sig uafhængig af kommunale tilskud. Man har en stor interesse i og tiltro til, at det kan lade sig gøre.

Juridisk vurdering

Møbelfabrikken er som erhvervsdrivende fond ikke underlagt kommunalfuldmagten, uanset at bygninger er indskudt fra Nexø Kommune, og et årligt driftstilskud fra kommunen. Dette er netop årsagen til, at aktiviteten er udskilt til en erhvervsdrivende fond, som gerne må drive virksomhed på kommerciel basis.

Juridisk service vurderer, at kommunen godt kan støtte Møbelfabrikken i sin helhed ud fra de vedtægter, der foreligger.

Økonomisk vurdering

Kommunalbestyrelsen behandlede den 30. marts 2016 en sag om tilskud til Møbelfabrikken. Der blev bevilget et tilskud med faldende profil, idet tilskuddet bortfalder i 2020. Samtidig blev der givet en kommunegaranti for Møbelfabrikkens kassekredit på 1,4 mio. kr.

Møbelfabrikkens budget for 2019 viser et driftsmæssigt og likviditetsmæssigt overskud. Med bortfaldet af tilskuddet fra kommunen i 2020 er det nødvendigt at nedbringe udgifterne til finansiering af afdrag på gæld. Med omlægning af gælden til et 30-årigt lån i KommuneKredit reduceres de årlige ydelser på lån med 188.000 kr., hvilket overstiger kommunens tilskud i 2019 på 155.000 kr.

Såfremt budgettet for 2019 holder og videreføres i 2020 vurderes det, at Møbelfabrikken vil være i stand til at betale ydelserne på et nyt lån på 5 mio. kr.

Det skal bemærkes, at der ikke foreligger noget tilsagn fra KommuneKredit om, at de kan og vil yde det lån til Møbelfabrikken, der søges kommunegaranti til. I henhold til KommuneKredits vedtægter er en kommunegaranti en betingelse for lån, der optages af andre end kommune og regioner.

Økonomiske konsekvenser

En eventuel kommunegaranti for et nyt 30-årigt lån forventes umiddelbart ikke at have økonomiske konsekvenser for Bornholms Regionskommune. Det nye lån betyder dog, at garanti-stillelsen forhøjes med 3,2 mio. kr. og løbetiden på lånene forlænges væsentligt.

Med en eventuel garanti for et nyt lån vil kommunen i modsætning til i dag garantere for alle lån, som Møbelfabrikken har optaget. På den baggrund anbefales det, at der som en betingelse

for garantien tinglyses en forkøbsret til Bornholms Regionskommune til Møbelfabrikkens bygninger.

Supplerende sagsfremstilling til Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets møde den 11. december 2019

I forlængelse af Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets møde den 11. september har BRK afholdt et møde med Møbelfabrikken i forhold til at få besvaret fem uddybende spørgsmål.

De fem uddybende spørgsmål er:

1. Hvor meget af de 900.000 kr. I ønsker til renovering er nødvendige? Kan noget udsættes?
2. Kan I nøjes med at konsolidere de nuværende lån og kreditter?
3. Vi vil gerne se en oversigt over de aktuelle lejemaal og en beregning af, hvordan I fastsætter lejen.
4. Hvordan arbejder I konkret med optimering af økonomi, og har I været hele vejen rundt og se, om der er besparelspotentialer andre steder?
5. Budgetterer I løbende med vedligeholdelse, og er der udarbejdet en rapport omkring bygningsstand og en vedligeholdelsesplan?

Ved mødet med Møbelfabrikken har de uddybet spørgsmålene, så udvalget kan få et bedre udgangspunkt for at behandle deres ansøgning.

1. Der skal bruges 565.000 kr. til at gøre vedligeholdelsesprojekter færdige, for at kunne optimere udlejningen af lokaler. Ved færdiggørelsen af projekterne skal der gerne være en forøget lejeindtægt på 150.000 kr. ekstra om året. Dette er Møbelfabrikkens skøn. De resterende 335.000 kr. skal anvendes til at forbedre likviditeten til den samlede drift.
2. Her er Møbelfabrikkens bud på to forslag der på den ene eller anden måde kan hjælpe dem til at komme i mål med ønsket om at være uafhængige af kommunale tilskud. Forslagene er:

Forslag 1: En kommunegaranti på 5 mio. kroner

- Hvis dette opnås, har regionskommunen forkøbsret til bygningsmassen og jorden tilhørende Møbelfabrikken, såfremt Møbelfabrikken skulle gå konkurs. Dette sikres ved tinglysning af forkøbsretten til BRK samt tinglyst ejerpantebrev på kr. 1.500.000, der ligeledes kan tilbydes BRK som sikkerhed.
- Ejendommen er i dag vurderet til 10 mio. kroner af en lokal ejendomsmægler (Nybolig).
- Vi har ikke tilsagn fra KommuneKredit om lån hos dem. De er i en situation, hvor de finder det problematisk at skulle låne Møbelfabrikken penge grundet vedtægterne. Men den er ikke endeligt afklaret.
- Alternativt kan Møbelfabrikken få en finansiering igennem Realkredit Danmark eller Nordea.
- Nordea har oplyst, at de kun ønsker at låne penge til Møbelfabrikken såfremt BRK garanterer herfor.
- Stor besparelse på ca. kr. 188.000 årligt i finansieringsomkostninger.

Forslag 2: En kommunegaranti på 2,5 mio. kroner

- Hvis dette opnås, vil det betyde at lånene og kreditten i Nordea samles til et lån med afvikling over 20/30 år. Hvad der nu kan opnås.
- Bestående lån i Realkredit Danmark (RD) bliver uforandret, og derved har RD 1. prioritet pant i ejendommen og jorden, og efterstående ejerpantebrev (EP) på kr. 1.500.000 med 2. prioritet i ejendommen, kan tilbydes BRK som sikkerhed.
- Der vil på dette grundlag ikke være nogen afgørende besparelse for Møbelfabrikken, men kassekreditten vil blive omlagt til et lån med afvikling, og der vil være et positivt provenu på ca. 600.000 kroner efter omkostninger til banken eller realkreditinstituttet. Dette provenu skal bruges som likviditetsforskydning, idet kassekreditten er indfriet.

Sammenfatning af ovenstående to forslag:

- Hvis de 2 muligheder holdes op mod hinanden, ses det tydeligt, at besparelsen på finansieringsomkostningerne ligger i forslag 1. Der vil for Møbelfabrikken ikke være den store effekt på lang sigt af forslag 2, idet forslag 2 ikke giver den ønskede lettelse af likviditeten i den daglige drift.
- Fordel ved forslag 1 er, at BRK får forkøbsret til Møbelfabrikken ved en eventuel konkurs.

Fordel ved forslag 1 er, at Møbelfabrikken sikres en likviditetslettelse på kr. 188.000 årligt til gavn for den langsigtede strategi samt, som kompensation for de årlige tilskud fra BRK.

- Beregning af lejeindtægten foregår via godt købmandsskab. Starter med en iværksættervenlig leje, som justeres til fuld lejepris over en periode på 3 til 6 måneder. Dette kun hvor det rent økonomisk er muligt for lejer. Der er vedlagt et lukket bilag, der viser oversigt over lejemål og lejeindtægter.
- Personaleomkostningerne er optimeret i forhold til vækst- og aktivitetsniveau. Dog skal det bemærkes at organisationen er sårbar i forhold til at ansvar og arbejdsbyrder er placeret hos få nøglemedarbejdere. Der er gjort rigtig meget for at energioptimere bygningsmassen, og Møbelfabrikken indgår i projekt "Bæredygtig Bundlinje Bornholm" i forhold til at få gennemgået bygningsmassen for at finde potentialer for besparelser. Møbelfabrikken har i dag tre forretningsben, hvor deres indtjening kommer fra. De er:
  - a. Lokaleudlejning – Nye lejeaftaler indgås til markedspriser, og gamle lejeaftaler forsøges løftet til markedspriser. Der satses på løbende at tilpasse priser på eks. forplejning, så der kan tjenes penge den vej også.
  - b. Salg af overnatning – Der er et hostel samt mulighed for kortidsleje af bolig. Der har været en vækst i overnatning på 58 % i 2019 i forhold til 2018.
  - c. Møde og arrangementer – Der satses mere på at udnytte, at alt er samlet under et tag. Muligheden for at have faciliteter, forplejning og overnatning giver nogle muligheder for at udvikle på denne del af forretningen. Der arbejdes videre med temaet cirkulær økonomi i forhold til den ene hal. Den store hal skal indeholde en koncertsal, der kan give muligheder for at lægge lokales til kulturelle arrangementer.
- Der er udarbejdet en vedligeholdelsesplan. Det skal bemærkes, at den er udarbejdet i 2016. Her står der, at der i år 1+2 skal laves arbejder for henholdsvis 240.390 kr. og 200.390 kr. Herefter skal der afsættes i størrelsesordenen 160.000 kr. årligt til at vedligeholde bygningerne for. Møbelfabrikken kunne ikke redegøre for om de to første års vedligehold var udført. De stillede også spørgsmålstegn ved selve rapporten. Den er lavet af Energitjenesten Bornholm. Vedligeholdelsesplanen er vedlagt som bilag.

Økonomisk vurdering

Møbelfabrikken har sammen med Økonomi og Personale undersøgt muligheden for at optage lån i KommuneKredit. KommuneKredit har på baggrund heraf meddelt, at de ikke kan yde lån til Møbelfabrikken.

Møbelfabrikken har derfor udarbejdet nye beregninger på konsekvenserne af de to forslag til garantibeløb ved optagelse af lån i Realkredit Danmark samt revideret budget for 2020.

Med de nye lån vil der dels blive omlagt eksisterende lån og dels blive en overskydende likviditet. Møbelfabrikken skal efter begge forslag anvende et beløb til at færdiggøre renoveringen af Hal 2 og skal derefter klare den daglige drift via den likviditet der herefter er til rådighed.

De to forslag giver disse konsekvenser for økonomien:

Garantibeløb	5,0 mio. kr.	2,5 mio. kr.
Overskydende likviditet efter låneoplægning, anslået	700.000 kr.	600.000 kr.
Årlig besparelse på ydelse i forhold til nuværende lån, anslået	130.000 kr.	15.000 kr.

Det skal bemærkes, at provenuet er afhængig af udviklingen på lånemarkedet, lånetypen og omkostningerne til realkreditinstituttet. Den overskydende likviditet kan derfor godt blive lave-re.

Møbelfabrikken forventer, efter de seneste tilsagn om anlægstilskud, at anvende 200.000 kr. til renovering af Hal 2. Dermed vil der i de første forslag være en ledig likviditet til driften på 500.000 kr. mens der i forslag to er en ledig likviditet på 400.000 kr. Møbelfabrikken har be-regnet 400.000 kr. som nødvendig likviditet når der ikke længere er en kassekredit.

Som det fremgår af tabellen er der en årlig besparelse på ydelse på lån på 130.000 kr. ved et nyt lån på 5,0 mio. kr., mens besparelsen vedr. et nyt lån på 2,5 mio. kr. medfører en bespa-relse på 15.000 kr. Det skyldes, at de eksisterende lån i Realkredit Danmark opretholdes indtil udløb om 13-14 år.

Det fremsendte budget viser, at der under de opstillede forudsætninger vil være en indtjening der kan betale ydelserne på lånene ved et nyt lån på 2,5 mio. kr. Møbelfabrikken opnår der-med ikke luft i økonomien før om 13 år når det første lån er indfriet.

Med en garanti på 5 mio. kr. vil der årligt blive luft i budgettet på godt 120.000 kr. Her vil den samlede gæld så først være ude af verden om 30 år.

Det skal bemærkes, at det fremsendte budget for 2020 indeholder en ekstraordinær indtægt på 142.000 kr., som ikke er medtaget i vurderingen ovenfor.

Vurdering

Det vurderes at Møbelfabrikken bliver bedst muligt hjulpet til en fremtid uden behovet for kommunale tilskud ved at vælge model 1, en kommunalgaranti på 5 mio. kr. Den årlige bespa-relse ved denne model er klart størst, og vil derfor kunne give den det bedst mulige økonomi-ske udgangspunkt til en økonomisk bæredygtig fremtid. Det anbefales derfor at indstille for-slag 1 til kommunalbestyrelsen.

Hvis kommunalbestyrelsen beslutter at give en kommunegaranti til Møbelfabrikken, vil kom-munalbestyrelsen efterfølgende skulle behandle en konkret sag om betingelserne for kommu-negarantien som en endelig godkendelse.

Punkt 18: Likviditetsoversigter pr. 30. november 2019

Bilag

Beholdninger pr. 30. november 2019

Grafisk oversigt over udviklingen i beholdninger

Åbent punkt

18 Likviditetsoversigter pr. 30. november 2019

00.32.18G01-0007

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	18	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Oversigter over kassebeholdning og udvikling i beholdninger pr. 30. november 2019.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at likviditetsoversigterne tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Taget efterretning.

Sagsfremstilling

I henhold til retningslinjerne for økonomistyring forelægges Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget og kommunalbestyrelsen hver måned oversigter over udviklingen i kassebeholdningen. Der er bilagt to oversigter. Den første oversigt (bilag 1) viser den faktiske beholdning ultimo november 2019, den gennemsnitlige kassebeholdning over de seneste 365 dage og disponeringer, herunder specifikationer. Den anden oversigt (bilag 2) viser en grafisk oversigt over udviklingen i den daglige beholdning og gennemsnitlige beholdning de seneste 365 dage for i år og sidste år.

Den seneste udvikling i kassebeholdningen:

Den faktiske beholdning på 110,3 mio. kr. er faldet med 3,7 mio. kr. i forhold til sidste opgørelse pr. 31. oktober 2019.

Der er sædvanligvis et fald i likviditeten i november måned, idet faldet i år er betydeligt mindre end sidste år, hvor der var et ekstraordinært stort fald på 49 mio. kr. Forskellen skyldes bl.a. at kommunerne sidste år tilbagebetalte en negativ midtvejsregulering til staten, hvor vi i år modtager penge for staten. Og som følge af den sene udmelding af tilskud har vi fået to rater i november i år. Derudover er betalinger til leverandører noget lavere end sidste år.

Den gennemsnitlige beholdning over de seneste 365 dage er på 248,6 mio. kr. Gennemsnittet er faldet med 4,3 mio. kr. i forhold til sidste opgørelse pr. 31. oktober 2019.

Kommunens målsætning om at den gennemsnitlige likviditet over 365 dage som minimum skal være 75 mio. kr. er opfyldt.

Udviklingen i kassebeholdningen i 2019:

Udviklingen i kassebeholdningen i 2019 vil løbende blive påvirket af kassefinansierede tillægsbevillinger, forventede mer-/mindreforbrug i året og forventet anvendelse af overførsler fra tidligere år.

Med budget 2019 blev der vedtaget et kasetræk på 11,3 mio. kr. Dertil kommer tillægsbevillinger der samlet set giver en tilførsel på 37,1 mio. kr. til kassen, inkl. konsekvenserne for budget 2019 i budgetforliget for 2020.

Forventninger i forbindelse med budgetopfølgningen pr. 30. oktober 2019 er indarbejdet i opgørelsen af kassebeholdning med en forventet negativ nettoeffekt på 12,6 mio. kr. vedr. drift og 27,3 mio. kr. vedr. anlæg. Herudover trækkes der 41,7 mio. kr. på de finansielle konti, hvoraf indfrielsen af lånene på Slottet udgør ca. 75 pct. Samlet set forventes der et træk på likviditeten på 44,5 mio. kr. i 2019.

Derudover bemærkes, at en vis andel af kassebeholdningen er reserveret til specifikke formål i 2019 og frem, som fx udskudt indfrielse af lån og midler reserveret til planlagt finansiering af kassebeholdningen i 2020 - 2022. Det forventes, at Bofa i de kommende år skal investere som følge af ressourcestrategiplan 2019 mv.

Se bilag 1 for en nærmere specifikation, hvor de likviditetsmæssige virkninger af budgetforliget for 2020 er indarbejdet.

Økonomiske konsekvenser

Der forventes en renteindtægt af likvide aktiver på 1,84 mio. kr. i 2019. Der blev oprindeligt budgetteret med en renteindtægt på 2,9 mio. kr. i 2019. Faldet kan henføres til at beholdningen er faldende og lavere end forudsat ved budgetlægningen, samt at beholdningen af investeringsbeviser er nedbragt i løbet af 2019.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 19: Budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019, Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget

Bilag

Driftsopfølgning på bevilling og afdelingsniveau

Anlægsopfølgning

Åbent punkt

19 Budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019, Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget

00.30.14G01-0071

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	19	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Budgetopfølgningen pr. 31. oktober 2019 viser for Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets områder et regnskab med et forventet mindreforbrug på 0,9 mio. kr. Set under et er der fra 2018 overført et overskud på 18,5 mio. kr. Således forventes årets resultat at blive et overskud på 19,4 mio. kr.

På den ikke-overførbare bevilling forventes et mindreforbrug på 3,5 mio. kr. i 2019.

Anlægsopfølgningen viser, at der forventes et forbrug på -10,25 mio. kr. ud af et rådighedsbeløb på -8,75 mio. kr.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller

- at budgetopfølgningen tages til efterretning
- at det som en del af den samlede budgetopfølgning til kommunalbestyrelsen indstilles, at der meddeles negativ tillægsbevilling på 3.478.000 kr. på den ikke-overførbare bevilling som anført i tabel 1, beløbet tilføres de likvide midler
- at det som en del af den samlede budgetopfølgning til kommunalbestyrelsen indstilles, at der meddeles tillægsbevilling på 260.748 kr. til bevilling 62 Administration og it, som følge af salget af KMD-ejendomme, finansieret af finansieringssiden

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Godkendt.

Sagsfremstilling

I henhold til retningslinjerne for økonomistyring i Bornholms Regionskommune, gennemføres budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019. I 2019 gennemføres budgetopfølgning pr. 30. april og 31. oktober, samt en administrativ budgetopfølgning pr. 31. juli og januar 2020.

Mer-/mindreforbrug angiver afvigelser i forhold til det korrigerede budget 2019 ekskl. overførsler fra 2018.

Over-/underskud angiver afvigelser i forhold til det korrigerede budget 2019, dvs. inkl. overførsler fra 2018.

Af bilag 1 fremgår budgetopfølgning på driften

Af bilag 2 fremgår budgetopfølgning på anlæg

Drift

For **Økonomi og personale** forventes et mindreforbrug på 2,7 mio. kr. i 2019. Fra 2018 er der samlet set overført et overskud på 0,3 mio. kr. Dermed forventes årets resultat at blive et overskud på 3,0 mio. kr.

Mindreforbruget skyldes lavere udgifter til lønninger end budgetteret, primært som følge af ledige stillinger. Overskuddet er bl.a. disponeret til ekstern konsulentbistand på udbudsområdet, digitalisering af nogle af de mere rutinemæssige administrative arbejdsgange, videreudvikling af BRK's ledelsesinformationssystem (LIS) og implementering af nye universer i LIS-systemet, som er blevet forsinket fra leverandørernes side.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et mindreforbrug på 3,6 mio. kr. i 2019. Mindreforbruget vedrører primært lavere udgifter til seniorjobs og tjenestemandspensioner end budgetteret.

For **Center for Regional Udvikling, It og Sekretariat** forventes et merforbrug på 1,8 mio. kr. i 2019. Fra 2018 er der samlet set overført et overskud på 18,1 mio. kr. Dermed forventes årets resultat at blive et overskud på 16,3 mio. kr.

Merforbruget skal hovedsageligt tilskrives planlagt forbrug af overførte midler på Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalgets disponible tilskudspulje samt på forskellige driftsprojekter.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et merforbrug på 0,1 mio. kr. i 2019. Merforbruget skyldes, at der er merforbrug på valgkontoen blandt andet på grund af folketingsvalg på en halv fridag.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 19. november 2015 at indtægten fra salget af KMD-ejendomme anvendes på IT-området til finansiering af udgifterne til projektstyring og den organisatoriske implementering af de nye IT-løsninger (i forbindelse med monopol-bruddet). Bornholms Regionskommune modtog knap 6,5 mio. kr. og midlerne disponeres af Digitaliseringsudvalget.

Salget af KMD-ejendomme er nu endeligt afsluttet og kommunen har modtaget et restbeløb på 260.748 kr. Direktionen anbefaler at beløbet disponeres på samme måde som tidligere, og at beløbet tilføres bevilling 62 Administration og it med modpost på finansieringssiden.

Anlæg

På Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets område udgør det samlede rådighedsbeløb i 2019 netto -8,75 mio. kr. (en samlet nettoindtægt). Det dækker over samlede budgetterede nettoindtægter vedr. køb og salg af fast ejendom samt udstykningsforetagender på -20,9 mio. kr. og anlægsbudgetter under Center for Regional udvikling, It og Sekretariat på 12,1 mio.kr.

Beløb i 1.000 kr.	2019		
	Rådighedsbeløb	Forventet forbrug	Forventet afvigelse
CED, Køb og salg af fast ejendom	-14.128	-14.921	793
CED, Udstykningsforetagender	-6.754	-820	-5.934
Center for Reg. Udvikling, It og Sekretariat	12.136	5.489	6.647
I alt	-8.746	-10.252	1.506

Der forventes et samlet set et mindreforbrug på netto 1,51 mio. kr.

For så vidt angår køb og salg af ejendomme mv. forventes en samlet merindtægt på netto 0,79 mio. kr., medens der for udstykningsområderne samlet set forventes en mindreindtægt på netto 5,93 mio. kr.

Det forventede mindreforbrug under Center for Regional Udvikling, It og Sekretariat omfatter primært projekt Allinge områdefornyelse/helhedsplan med et mindreforbrug på 3,69 mio. kr.

Der forventes at blive overført i alt ca. 1,41 mio. kr. til 2020.

Økonomiske konsekvenser

På Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets overførbare bevilling er der fra 2018 overført 18,5 mio. kr. Med et forventet mindreforbrug i 2019 på 0,9 mio. kr. forventes overskuddet øget til 19,4 mio. kr.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et mindreforbrug på 3,5 mio. kr.

Tabel 1: Driftsopfølgning pr. 31. oktober 2019

Beløb i 1.000 kr.	Forventet mer-/mindreforbrug i 2019		Afvigelse i pct.		Overført fra 2018	Forventet resultat i 2019 (+overskud /- underskud)	
	Overførbare	Ikke-overførbare	Overførbare	Ikke-overførbare		Overførbare	Ikke-overførbare
Center for Økonomi og Personale	2.700	3.618	6,8 %	12,0 %	338	3.038	3.618
61 Økonomi og personale	2.700	3.618	6,8 %	12,0 %	338	3.038	3.618
Center for Regional Udvikling, It og Sekretariat	-1.796	-140	1,4 %	4,3 %	18.115	16.319	-140
42 Erhverv, byg og plan	-4.255	25	28,2 %	1,6 %	6.174	1.919	25
60 Strategi	554		100,0 %			554	
62 Administration og it	1.205		1,2 %		11.791	12.996	
63 Folkemødet	0					0	
64 Politikere	701	-164	9,2%	9,7 %	150	851	-164
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	904	3.478	0,5 %	10,4 %	18.453	19.357	3.479

Note: Merforbrug angives med negativt fortegn

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 20: Samlet budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019

Bilag

Resultatopgørelsen pr. 31. oktober 2019

Drift og anlæg på fagudvalg

Oversigt over udvalg, centre og bevillinger

Anlægsoversigt

Driftsopfølgning på udvalg og bevillinger

Anlægsopfølgning på udvalg og projekter

Åbent punkt

20 Samlet budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019

00.30.14G01-0071

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	20	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I sagen gennemgås budgetopfølgningen pr. 31. oktober 2019 på drifts- og anlægsområderne samt konsekvenserne for kassebeholdningen. Dertil skal der tages stilling til tillægsbevillinger. Samlet set viser budgetopfølgningen på den overførbare ramme et forventet mindreforbrug på 9,0 mio. kr. i 2019. På den ikke-overførbare ramme forventes et merforbrug på 21,1 mio. kr. i 2019.

På anlægsområdet forventes et mindreforbrug på 58,3 mio. kr. set i forhold til rådighedsbeløbet i 2019.

Indstilling og beslutning

Direktionen indstiller

- a) at budgetopfølgningen tages til efterretning
- b) at der meddeles negativ tillægsbevilling på 21.562.000 kr. på den ikke-overførbare bevilling som anført i tabel 5 pkt. 1
- c) at der meddeles tillægsbevilling på
  - a. 4.360.000 kr. til bevilling 31 Ældre
  - b. 370.000 kr. til bevilling 51 Beredskab
  - c. 2.512.000 kr. til bevilling 52 Teknik, natur og miljø
  - d. 6.644.000 kr. til bevilling 57 Kollektiv trafik

alle finansieret af næste års budget på bevillingernes rammer

- d) at mindreforbruget vedr. jordforureningsopgaver på 1.005.000 kr. overføres til 2020 som følge af tidsmæssig forskydning af projektets udgifter
- e) at der meddeles tillægsbevilling på 260.748 til bevilling 62 Administration og it, som følge af salget af KMD-ejendomme, finansieret af finansieringssiden
- f) at der meddeles tillægsbevilling på 8.904.000 kr. vedr. øvrige bevillinger som anført i tabel 4 pkt. 3

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

I henhold til retningslinjerne for økonomistyring i Bornholms Regionskommune, gennemføres budgetopfølgning pr. 31. oktober 2019. I 2019 gennemføres budgetopfølgning pr. 30. april og 31. oktober, samt en administrativ budgetopfølgning pr. 31. juli og 31. januar 2020.

Mer-/mindreforbrug angiver afvigelser i forhold til det korrigerede budget 2019 ekskl. overførsler fra 2018.

Over-/underskud angiver afvigelser i forhold til det korrigerede budget 2019 inkl. overførsler fra 2018.

I bilag 1 rettes fokus mod resultatopgørelsen.

I bilag 2 findes en sammenskrivning af dagsordenspunkterne fra udvalgenes behandling af budgetopfølgningen på udvalgsniveau samt fagudvalgenes indstillinger.

I bilag 3 findes en oversigt over budgetopfølgning på udvalg, center og bevillingsniveau.

I bilag 4 findes en oversigt over budgetopfølgning på anlæg.

I bilag 5 findes en sammenskrivning af driftsbudgetopfølgningen på udvalg og bevillinger.

I bilag 6 findes en sammenskrivning af anlægsbudgetopfølgningen på udvalg og projekter.

Drift

Samlet set viser budgetopfølgningen på den overførbare ramme et forventet mindreforbrug på 9,0 mio. kr. i 2019. Fra 2018 er overført et overskud på 55,4 mio. kr. De samlede overførsler er siden budgetopfølgningen pr. 30. april 2019 reduceret med 4,0 mio. kr. som følge af budgetaftalen for 2020, hvor det indgår at overførslerne til en række formål inddrages og overføres til kassebeholdningen.

Samlet set forventes således et overskud på 64,3 mio. kr. på den overførbare ramme.

På den ikke-overførbare ramme forventes et merforbrug på 21,1 mio. kr. i 2019.

Tabel 1: Driftsopfølgning pr. 31. oktober 2019

Beløb i 1.000 kr.	Forventet mer-/mindreforbrug i 2019		Overført fra 2018	Forventet resultat i 2019 (+overskud /-underskud)	
	Overførbare	Ikke-overførbare		Overførbare	Ikke-overførbare
Børne- og Skoleudvalget	23.214		11.813	35.027	
Social- og Sundhedsudvalget	-13.581	-20.691	17.243	3.662	-20.691
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	-3.084	-4.492	8.765	5.681	-4.492
Natur- og Miljøudvalget	1.507	571	-895	612	571
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	904	3.478	18.453	19.357	3.478
I alt	8.961	-21.135	55.379	64.340	-21.135

Note: Merforbrug angives med negativt fortegn

Til trods for at flere centre anvender overførte midler til engangsudgifter og forskudte opgaver som fx fortsat implementering af omsorgssystemet Cura og den særlige indsats på SOSU-uddannelserne, ses et samlet mindreforbrug.

Mindreforbruget dækker dog også over områder, med en større og mere vedvarende ubalance i såvel negativ som positiv retning, ikke mindst under børn og familie, skoler og ældre.

Nedenfor gennemgås de større mer-/mindreforbrug.

På **dagpasningsområdet** forventes et mindreforbrug på 2,2 mio. kr. Der anvendes af overførte midler fra 2018, men det modvirkes af et mindreforbrug på puljen til styrkelse af små børnehuse og mindre brug af de afsatte midler til kapacitetsudfordringerne i Rønne. Hertil ses et mindreforbrug på dagtilbudsområdet pædagogstuderende og afsatte midler til EUV. Der er tale om en forbedring på 2,1 mio. kr. i forhold til budgetopfølgningen pr. 30. april, hvilket primært kan tilskrives at hovedprojektet for "De Små Børns Bornholm" først startes op i 2020 samt at antallet af børn med et pasningstilbud er lavere end forventet ved budgetlægningen for 2019.

På **børne- og familieområdet** forventes et mindreforbrug på 14,6 mio. kr. I forbindelse med budgetlægningen for 2019 blev området tilført 7,1 mio. kr. med baggrund i, at området forventede en væsentlig aktivitetsstigning. Forventningen holdt ikke, og der er i stedet set et aktivitetsfald bl.a. på anbringelserne. Med et uændret serviceniveau har centret derfor et større mindreforbrug. Hertil har området i 2019 ekstraordinære engangsindtægter på 2,9 mio. kr. fra særligt dyre enkeltsager og vundne refusionsager. Der vil derfor som en del af den administrative budgetopfølgning pr. 31. januar 2020 blive udarbejdet en tidlig vurdering af det forventede forbrug i 2020.

I forbindelse med budgetoverførslerne fra 2019 til 2020, vil udgangspunktet være, at den del af mindreforbruget der vedrører budgettilførslen på de 7,1 mio. kr. og de ekstraordinære indtægter på 2,9 mio. kr. ikke overføres.

Skoleområdet forventer et samlet mindreforbrug på 6,4 mio. kr. i 2019. Mindreforbruget kan henføres til forskydning af aktiviteter til 2020, dels vedrørende Åben Skole og Inklusionsprojekter, efter- og videreuddannelsesaktiviteter, projekt elevløft på Åvangsskolen og i planen for Fælles indsats – Folkeskolen Bornholm. Nogle af de projekter der blev indefrosset kan heller ikke forventes iværksat i 2019.

Det forventede mindreforbrug i 2019 tænkes derfor anvendt til aktiviteter i 2020 i forbindelse med Styrkelse af folkeskolen på Bornholm, iht. Kommunalbestyrelsens besluttede udviklingsplan af den 28. februar 2019 "Fælles indsats – Folkeskolen Bornholm, samt styrkelse af kompetenceudviklingsindsatsen af lærere og pædagoger i folkeskolen. Herudover vil midlerne skulle anvendes til diverse igangsatte projekter under Åbenskole og inklusion, som bidrager til kvalitetsforbedring i undervisningen i folkeskolen.

Ældreområdet forventer et samlet merforbrug på 10,2 mio. i 2019, hvilket er en forværring på 6,3 mio. kr. siden budgetopfølgningen pr. 30. april. Generelt skal det anføres, at også denne budgetopfølgning baseres på data, som området stadig arbejder på at kvalitetssikre efter overgangen til omsorgssystemet Cura for et år siden. Der er dog siden sidste budgetopfølgning opnået adgang til store mængder vigtig information om aktiviteterne i både Hjemmeplejen og Plejeboligområdet. Data som viser, at der på begge områder har været en aktivitetsstigning i 2019.

Plejeboligområdets merforbrug kan stort set henføres til øget aktivitet og det forventes ved denne opfølgning, at områdets aktiviteter overskrider budgettet med 3,7 mio. kr. primært som følge af stigende aktivitet (plejetyngde) og dyre enkeltsager.

Hjemmeplejens aktivitet er bestemt af de ydelser, som visiteres til borgerne af Myndighed og der ses en aktivitetsstigning fra årsskiftet til uge 43 på ca.14% på servicelovsydelserne (SEL) og 22% på sundhedslovsydelserne (SUL). Aktivitetsstigningen i Hjemmeplejen betyder, at der er afregnet en yderligere indtægt på 7,9 mio. kr. til Hjemmeplejen i forhold til budgetopfølgningerne pr. 30. april og 31. juli. Med disse stigende indtægter forventes Hjemmeplejen nu at komme ud med et samlet mindreforbrug på 2,6 mio. kr. og overordnet set flyttes derfor et merforbrug fra den udførende del (Hjemmeplejen) til den bestillende del (Myndighed). Da der er overført demografimidler for 6,3 mio. kr. fra fællesudgifter ældre til Myndighed, ses derfor et større merforbrug på fællesudgifterne, der kan henføres til

anvendelsen af overførte midler til fortsat implementering af omsorgssystemet Cura og 'analyse og forandringsprojekt' af ældreområdet samt ikke mindst, at der ikke er udmøntet en budgetreduktion på 4,5 mio. kr. vedr. brug af eksterne vikarer.

Både Hjemmeplejen og Plejeboligområdet har, siden den administrative budgetopfølgning i juli 2019 arbejdet på at reducere det da forventede merforbrug, jf. handleplan forelagt Social- og Sundhedsudvalget på møde i september. Dette arbejde er endnu ikke fuldt tilvejebragt, på trods af at Ældres resultat nu ses forbedret i forhold til opfølgningen pr. 31. juli.

Psykatri og Handicap forventer samlet set er mindreforbrug på 0,3 mio. kr. i 2019.

Mindreforbruget er sammensat af at enkelte udførerafdelinger forventer merforbrug samt et forventet mindreforbrug på Myndighed samt Administration og tilsyn

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et merforbrug på 2,2 mio. kr. i 2019. Merforbruget kan henføres til betaling til rådgivningsinstitutionen (Kofødsminde) samt den integrerede brugerbefordring (IBB), og er en forværring på 2,9 mio. kr. i forhold til budgetopfølgningen pr. 31. april 2019.

Sundhed- og forebyggelsesområdet forventer et merforbrug på 3,7 mio. kr. på den overførbare bevilling. Merforbruget kan primært henføres til brug af frigivne overførsler fra 2018 til brug på elevområdet, klinikinventar i tandreguleringen, implementering af Cura, køb af bus til Sønderbo m.m. Derudover ses et merforbrug på hjælpemiddelområdet som primært kan henføres til sygeplejedepotet samt implementering af Cura.

På den ikke-overførbare bevilling forventes et merforbrug på 2,0 mio. kr., hvilket er 2,5 mio. kr. værre end ved budgetopfølgningen pr. 30. april 2019. Merforbruget kan primært henføres til hjælpemiddelområdet, den kommunale medfinansiering samt den vederlagsfrie fysioterapi.

På **førtidspensioner**, forventes et merforbrug på 16,5 mio. kr., hvilket skyldes dels en underbudgettering fra årets start på 2,3 mio. kr. og dels den hævede pensionsalder, der trådte i kraft 1. januar 2019. BRK var allerede kompenseret delvis igennem ca. 12,0 mio. kr. i blokstilskuddet.

Kultur- og fritidsområdet forventer et samlet merforbrug på 0,6 mio. kr. i 2019. De væsentligste årsager til merforbruget kan henføres til engangsudgifter og udbetaling af bevillinger givet i 2018, svarende til den sædvanlige procedure på området.

På **uddannelses- og beskæftigelsesområdets** overførbare bevilling forventes et merforbrug på 2,5 mio. kr. Merforbruget kan henføres til budgetforskydninger som følge af ubrugte midler vedr. projekter der videreføres fra 2018, engangsudgifter til bl.a. nye IT-systemer, kompetenceudvikling samt politisk godkendte projekter.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet et merforbrug på 4,5 mio. kr. i 2019, hvilket er en forbedring på 0,6 mio. kr. i forhold til budgetopfølgningen pr. 30. april 2019.

Merforbruget dækker over en række forskydninger mellem de enkelte ydelsesområder. Der ses mindreforbrug på kontanthjælp, uddannelseshjælp og integration der modsvarer af merforbrug på fleksjob, sygedagpenge og læge-/psykologattester.

På **teknik, natur og miljø** forventes samlet set et mindreforbrug på 4,5 mio. kr. i 2019, hvilket er en forbedring på 2,2 mio. kr. i forhold til budgetopfølgningen pr. 30. april.

Mindreforbruget kan henføres til flere områder, herunder veje, natur, havne og skadedyrsområdet. På havneområdet afvikles akkumuleret underskud i henhold til den vedtagne handleplan. For skadedyrsområdet afdrages ligeledes på det akkumulerede underskud. Der afdrages for skadedyrsbekæmpelsen yderligere i forhold til det forudsatte ved opfølgningen pr. 30. april 2019. På miljø- og vejområdet forventes frigivne overførsler ikke anvendt fuldt ud i indværende år, hvilket bidrager til det samlede resultat.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et mindreforbrug på 0,6 mio. kr. i 2019, der kan henføres til til jordforureningsområdet, hvor de konkrete afværgeforanstaltninger pågår, men ikke afsluttes i år.

Ejendomme og drift forventer samlet set et merforbrug på 3,0 mio. kr. i 2019, hvilket er en forværring med 3,7 mio. kr. i forhold til budgetopfølgningen pr. 30. april 2019. Det samlede merforbrug udgøres af et merforbrug hos BAT samt et mindreforbrug, der i hovedtræk kan henføres til vintertjenesten og Ejendomme og Service. Den udarbejdede handleplan for BAT får kun delvis effekt i indeværende år og der afdrages over en årrække. Det forventede resultat er præget af en del usikkerhed vedrørende indtægterne. I tilfælde af, at forventningen til indtægterne ikke forbedres vil den samlede afdragsplan dog fortsat kunne holdes og underskuddet være afdraget inden udgangen af 2022.

For **Økonomi og personale** forventes samlet set et mindreforbrug på 2,7 mio. kr. i 2019 på den overførbare bevilling. Mindreforbruget skyldes lavere udgifter til lønninger end budgetteret, primært som følge af ledige stillinger. Overskuddet er bl.a. disponeret til ekstern konsulentbistand på udbudsområdet, digitalisering af nogle af de mere rutinemæssige administrative arbejdsgange, videreudvikling af BRK's ledelsesinformationssystem (LIS) og implementering af nye universer i LIS-systemet, som er blevet forsinket fra leverandørernes side.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et mindreforbrug på 3,6 mio. kr. i 2019, hvilket hovedsagelig skyldes lavere udgifter til seniorjob og tjenestemandspensioner.

For **Regional udvikling, it og sekretariat** forventes samlet set et merforbrug på 1,8 mio. kr. i 2019 på den overførbare bevilling. Merforbruget skal hovedsageligt tilskrives planlagt forbrug af overførte midler på Økonomi-, Erhvervs-, og Planudvalgets disponible tilskudspulje samt på forskellige driftsprojekter.

På den ikke-overførbare bevilling forventes samlet set et merforbrug på 0,1 mio. kr. i 2019, hvilket skyldes, at der er merforbrug på valgkontoen bl.a. på grund af folketingsvalget lå på en halv fridag.

For en mere uddybende opfølgning henvises til udvalgsopdelte bilag til budgetopfølgningen og beskrivelserne af de enkelte centre og afdelinger under bevillingerne.

Tabel 2: Sammenligning af forventet mer-/mindreforbrug med tidligere opfølgning

Beløb i 1.000 kr.	Forventet mer-/mindreforbrug i 2019 overførbare			Forventet mer-/mindreforbrug i 2019 ikke-overførbare		
	30. april	31. okt	Ændring	30. april	31. okt	Ændring
Børne- og Skoleudvalget	11.836	23.214	11.378			
Social- og Sundhedsudvalget	-6.735	-13.581	-6.846	-10.625	-20.691	-10.066
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	-5.640	-3.084	2.556	-5.130	-4.492	638
Natur- og Miljøudvalget	3.080	1.507	-1.573	-451	571	1.021
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	-3.316	904	4.220	-685	-164	520
I alt	-774	8.961	9.735	-13.792	-21.135	-7.343

Note: Merforbrug angives med negativt fortegn

Anlæg

På anlægsområdet er der foretaget budgetopfølgninger pr. 31. oktober 2019 på samtlige anlægsprojekter i forhold til de afsatte rådighedsbeløb i 2019.

Tabel 3: Overblik anlæg

Projekt, nettobeløb i 1.000 kr.	2019		
	Rådighedsbeløb	Forventet forbrug	Forventet afvigelse
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	7.487	1.307	6.180
Natur- og Miljøudvalget	128.771	78.160	50.611
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	-8.746	-10.252	1506
Samlet resultat, skattefinansieret område	127.512	69.215	58.297
Natur- og Miljøudvalget			
Samlet resultat, brugerfinansieret område	14.000	14.000	0
Samlet resultat i alt	141.512	83.215	58.297

Der er et samlet rådighedsbeløb i 2019 på 141,5 mio. kr., hvoraf der forventes forbrugt 83,2 mio. kr. Det forventede mindreforbrug på anlægsområdet udgør 58,3 mio. kr. Mindreforbruget svarer til 41 pct. af det samlede rådighedsbeløb for 2019.

Kommunalbestyrelsen indgik den 2. oktober 2019 aftale om budgettet for 2020. Det indgår som en del af aftalen, at en række anlægsprojekter stoppes. Som resultat heraf er der nedjusteret anlægsprojekter for 29,0 mio. kr. i 2019.

På **Job-, Udviklings- og Fritidsudvalgets** område udgør det samlede rådighedsbeløb i 2019 7,5 mio. kr., hvoraf der forventes et forbrug på 1,3 mio. kr. Mindreforbruget på 6,2 mio. kr. omfatter primært tilskud til Bornholms Museum, hvor der ikke forventes nogen udbetaling af tilskud i 2019.

På **Natur- og Miljøudvalgets** område udgør det samlede rådighedsbeløb i 2019 netto 142,8 mio. kr. Der forventes et mindreforbrug på netto 50,6 mio. kr. Det forventede mindreforbrug skyldes primært Pulje til øget trafikikkerhed v/skoler med 1,05 mio. kr., Gadebelysning LED-teknologi med 3,0 mio. kr., Kabellægning af gadebelysning 2017 med 1,99 mio. kr., Paradisbakkeskolen, læringsmiljøer og madskole med 12,32 mio. kr., Pulje til nye læringsmiljøer på skolerne (Hans Rømer Skolen) med 11,79 mio. kr. og Renovering af administrationsbygninger med samlet 3,89 mio. kr.

På **Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets** område udgør det samlede rådighedsbeløb i 2019 netto -8,8 mio. kr. Der forventes et mindreforbrug på 1,5 mio. kr. For så vidt angår køb og salg af ejendomme mv. forventes en samlet merindtægt på netto 0,79 mio. kr., medens der for udstykningsområderne samlet set forventes en mindreindtægt på netto 5,93 mio. kr. Det forventede mindreforbrug under Center for Regional Udvikling, It og Sekretariat omfatter primært projekt Allinge områdefornyelse/helhedsplan med et mindreforbrug på 3,69 mio. kr.

For en mere uddybende opfølgning henvises til bilag med sammenskrivningen af anlægsbudgetopfølgningen på udvalg og projekter

Resultatopgørelsen

I resultatopgørelsen sammenstilles ovenstående budgetopfølgning på drift og anlæg med opfølgningen på de øvrige poster vedrørende indtægter, lån og renter. Der henvises til bilag 1 Resultatopgørelsen pr. 31. oktober for en mere fyldestgørende gennemgang.

Resultatet af den skattefinansierede drift forventes at være et overskud på 74,0 mio. kr. mod et korrigeret budgetteret overskud på 30,3 mio. kr. Det højere overskud kan henføres til driftsudgifterne, hvor merforbruget på driftsbevillingerne på i alt 12,2 mio.kr. mere end opvejes af driftsoverførslerne fra 2018 på i alt 55,4 mio. kr., således der samlet er tale om et mindreforbrug på 43,2 mio. kr.

På anlægssiden forventes der udgifter for 69,2 mio. kr. hvilket er 12,8 mio. kr. mindre end det oprindelige budget, men 13,3 mio. kr. mere end det korrigerede budget ekskl. overførte anlæg. Det korrigerede budget er nedjusteret som følge af, at en række anlægsprojekter stoppes som en del af aftalen om budgettet for 2020.

Når der tages højde for overførte uforbrugte anlægsmidler fra 2018, forventes et samlet mindreforbrug på 58,3 mio. kr. set i forhold til det korrigerede budget.

Det forventede resultat af det skattefinansierede område er derfor et overskud på 4,8 mio. kr. mod et forventet korrigeret budgetteret resultat på et underskud på 97,2 mio. kr. Afvigelsen kan primært henføres til størsteparten af de overførte drifts- og anlægsmidler fra 2018 endnu ikke er anvendt.

På det brugerfinansierede område forventes et underskud på 8,4 således at det samlede resultat forventes at udgøre et underskud på 3,6 mio. kr.

På øvrige poster forventes et underskud på 38,7 mio. kr., hvilket skal henføres til indfrysningen af stigninger i ejendomsskatter efter 2017, der betyder et merforbrug på 9,7 mio. kr., idet det er kommunen der skal finansiere nedsættelsen af ejendomsskatten over for borgerne. Der er dog tale om en forskydning, da midlerne senere vil tilgå fra staten. Det er dog hovedsageligt indfrielsen af lån vedrørende Slottet der påvirker denne post.

Hermed forventes den samlede balance at have et underskud, og dermed et kassetræk, på 42,2 mio. kr.

Tabel 4: Komprimeret resultatopgørelse

Beløb i mio. kr.	Opr. budget 2018	Korr. budget 2018	Forventet regnskab pr. 30. apr.	Afvigelse fra opr. budget	Afvigelse fra korr. budget
Det skattefinansierede område:					
- Indtægter	-2.845,4	-2.874,4	-2.875,7	-30,3	-1,4
- Drift	2.789,1	2.849,0	2.805,8	16,7	-43,2
- Renter	-4,9	-4,9	-4,0	0,9	0,8
- Anlæg	82,0	127,5	69,2	-12,8	-58,3
Resultat af det skattefinansierede område	20,8	97,2	-4,8	-25,6	-102,1
Resultat af det brugerfinansierede område	-5,6	8,4	8,4	14,0	0,0
Samlet resultat	15,2	105,6	3,6	-11,6	-102,1
Øvrige poster	-3,8	-4,7	38,7	42,5	43,4
Kasseforøgelse (-) / -forbrug (+)	11,3	100,9	42,2	30,9	-58,7

Tilpasning af bevillinger

Fagudvalgene har indstillet en række tillægsbevillinger i forbindelse med budgetopfølgningen.

Som det har været praksis i tidligere år meddeles tillægsbevillinger til forventet mer- og mindreforbrug på de ikke-overførbare områder. Netto forøges budgetterne med 21,6 mio. kr. på det ikke-overførbare område.

Der meddeles også tillægsbevillinger med lån af næste års budget de steder hvor det korrigerede budget ikke forventes overholdt i 2019. Dette gøres for at overholde bevillingsreglerne for kommuner. Budgetterne forøges med 13,9 mio. kr. i 2019 og reduceres tilsvarende i 2020.

Endelig anbefales der bevillingsmæssige justeringer på baggrund af budgetopfølgningen vedrørende renter, afdrag på lån samt finansiering

Økonomiske konsekvenser

Bevillingerne tilpasses som anført ovenfor. Samlet set finansierer kassebeholdningen 44.352.000 kr. jf. nedenstående tabel:

Tabel 5: Bevillingsmæssige justeringer

Udvalg	Bevilling / Eventuel bemærkning	Beløb i kr.
Pkt. a Tillægsbevillinger vedr. ikke-overførbare områder m.m. jf. udvalgenes indstilling		
SSU	32 Psykiatri og handicap	2.166.000
SSU	33 Sundhed og forebyggelse	2.024.000
SSU	34 Sociale ydelser	16.501.000
JUFU	41 Uddannelse og beskæftigelse	4.492.000
NMU	52 Teknik, natur og miljø	435.000
NMU	53 Veje, parker og anlæg	-577.000
ØEPU	61 Økonomi og personale	-3.618.000
ØEPU	42 Erhverv, byg og plan	-25.000
ØEPU	64 Politikere	164.000
I alt	Finansieret af kassebeholdningen	21.562.000

Pkt. b Tillægsbevilling vedr. overførbare områder - lån af næste års budget

SSU	31 Ældre	4.360.000
NMU	51 Beredskab	370.000
NMU	52 Teknik, natur og miljø	2.512.000
NMU	57 Kollektiv trafik	6.644.000
I alt	Finansieret af kassebeholdningen	13.886.000

Pkt. d Øvrige bevillinger

ØEPU	91 Renteindtægter	1.124.000
ØEPU	92 Renteudgifter	-283.000
ØEPU	93 Afdrag på udlån	8.748.000

ØEPU	96 Tilskud og udligning	-475.000
ØEPU	97 Skatter	-924.000
ØEPU	98 Balanceforskydninger	714.000
I alt	Finansieret af kassebeholdningen	8.904.000
Finansieret af kassebeholdningen i alt		44.352.000

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 21: Afrapportering af status og justering i forhold til "politik for styring af kommunens finansielle dispositioner"

Bilag

Afrapportering, 27. november 2019

Åbent punkt

21 Afrapportering af status og justering i forhold til "politik for styring af kommunens finansielle dispositioner"

00.01.00P05-0014

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	21	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

I henhold til "politik for styring af kommunens finansielle dispositioner" skal status for politikken nøgletal afrapporteres til Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget i forbindelse med den løbende økonomirapportering.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren for Økonomi indstiller,

- a) at placeringen i Danske Invest nedbringes med 15,1 mio. kr. samt
- b) at afrapporteringen i øvrigt tages til efterretning

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Godkendt.

Sagsfremstilling

I henhold til ovennævnte politik har Danske Bank udarbejdet en afrapportering dateret 27. november 2019, som vedlægges som bilag.

Afrapporteringen omfatter følgende emner:

- Nøgletal til risikostyring
- Låneporteføljens sammensætning
- Obligationsporteføljen

Nøgletal til risikostyring:

Politikken indeholder en række nøgletal som anvendes til styring af henholdsvis aktivsiden (likviditeten) og passivsiden (gælden). Status for de enkelte nøgletal - i forhold til de vedtagne rammer - markeres i kolonnen "status" med henholdsvis en grøn, gul eller rød farve. Den grønne farve illustrerer, at status for nøgletallet befinder sig indenfor den vedtagne ramme, den gule farve at status befinder sig på grænsen for rammen, og den røde farve at status for nøgletallet ligger udenfor rammen.

Alle markeringer er grønne.

Økonomiske konsekvenser

Låneporteføljens sammensætning:

I afrapporteringen indgår en oversigt over låneporteføljens sammensætning inklusive finansielle leasingkontrakter. Restgælden af porteføljen udgjorde pr. 27. november 2019 220,9 mio. kr.

Det skal bemærkes, at lån til finansiering af ældre- og handicapboliger samt indekserede lån ikke indgår i porteføljen som afrapporteringen omhandler. Disse lån er ydet på særlige lånevilkår, hvilket betyder at der i henhold til politikken ikke beregnes nøgletal på lånene.

Status for renteswap pr. 31. oktober 2019:

Regionskommunen har 1 renteswap i DKK, indgået med Nordea.

Et renteswap er en aftale mellem to parter (her BRK og Nordea) om så at sige at bytte rentebetalinger i en periode.

Swappen er etableret i forbindelse med omlægning af lån fra variabel rente til fast rente. Årsagen til, at lånet ikke er blevet optaget til fast rente fra starten af, er at det rentemæssigt er mere fordelagtigt at optage et variabelt forrentet lån og derefter omlægge det til fast rente via en swap.

Renteswaps kan ophæves i den aftalte renteperiode. Hensigten med Regionskommunens swap er, at den skal beholdes indtil udløb.

Oversigt over indgåede swaps:

Indgåelsesdato/udløb	Valuta	Opr. lån i DKK
12.06.2012 / 30.04.2037	DKK	11,3 mio.

Renteswappen har en markedsværdi. Markedsværdien udtrykker gevinsten/tabets hvis Regionskommunen på opgørelsesdagen havde ophævet swappen.

Pr. 31. oktober 2019 var markedsværdien:

- 1,4 mio. kr. i bankens favør (31. juli 2019: - 1,4 mio.)

Ved indgåelse af swappen har Regionskommunen forpligtet sig til at betale en fast rente til Nordea indtil udløb af swappen. Nordea betaler til gengæld variabel rente af swappen til Regionskommunen.

Det skal understreges, at markedsværdiens størrelse er uden betydning for Regionskommunen, idet hensigten fra start af har været at beholde swappen i den aftalte periode. Ved udløb af swappen er markedsværdien 0 kr.

Placeringsiden:

Markedsværdien af placeringen i Danske Invest pr. 31. oktober 2019: 167,1 mio. kr.

Status for placeringen i obligationer via Danske Invest:

Afkast 1. januar – 31. oktober 2019: 0,76%

Alternativet til placeringen i Danske Invest kunne være placering på konto i banken.

Rentesatserne i banken ser pt. således ud:

Indestående (fra 20 - 60 mio. kr.):	- 0,45% p.a.
Indestående (over 60 mio. kr.):	- 0,75% p.a.
Træk på kreditten:	0,45% p.a.

Afkastet af placeringen i Danske Invest i 2019 har dermed indtil videre været bedre end alternativet "kontant placering i banken" (-0,45%/-0,75%).

I henhold til "Politik for styring af Bornholms Regionskommunes finansielle dispositioner" må maksimum 80 % af Regionskommunens overskudslikviditet anbringes i investeringsforeninger".

Overskudslikviditeten er anslået til 190 mio. kr., hvilket bevirker, at der i henhold til politikken må placeres for op til 152 mio. kr. i investeringsforeninger.

Med nuværende placering i Danske Invest på 167,1 mio. kr. er der dermed placeret for 15,1 mio. kr. for meget i Danske Invest i forhold til ovennævnte 80% regel. Det anbefales at porteføljen nedbringes med 15,1 mio. kr., således at 80% reglen efterleves.

Banken anser nuværende placering i Danske Invest som fornuftig i forhold til de investeringsrammer som er givet (forsigtig strategi).

Prognose for afkastet det kommende år af beholdningen i Danske Invest:

Hvis renteniveauet er uændret det kommende år, vil afkastet blive:	- 0,11%
Hvis renteniveauet falder 1,0% i morgen og bliver der:	0,39%
Hvis renteniveauet stiger 1,0% i morgen og bliver der:	- 1,32%

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 22: Orientering om Folkemødet 2019

Bilag

Bilag 1 - Folkemødeanalysen 2019, Kommunikationsbureauet Operate AS

Åbent punkt

22 Orientering om Folkemødet 2019

20.13.00G01-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	22	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller.

Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Det niende Folkemøde blev afholdt i Allinge fra den 13. juni kl. 11.30 til den 16. juni 2019 kl. 12.00. Det anslås, at ca. 114.000 personer deltog i Folkemødet 2019's ca. 3.000 events, arrangeret af 1100 forskellige organisationer, foreninger, partier og virksomheder i løbet af Folkemødets 4 dage.

Der var til årets Folkemøde valgt et tema: FN's 17 verdensmål.

Kommunikationsbureauet Operate A/S har igen i år udarbejdet Folkemødeanalysen 2019 som vedlægges dagsordenen.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

FM2019 er blevet planlagt og afviklet i tæt samarbejde mellem myndighederne, transportoperatører, Foreningen Folkemødet (FFM) og Bornholms Regionskommunes del af Folkemødet (FM-BRK) og mange af BRK's driftsenheder har ydet en stor indsats for BRK før, under og efter Folkemødet.

Generelt er myndigheder, FFM og FM-BRK godt tilfredse med det indbyrdes samarbejde, der har været præget af en gensidig forståelse for hinandens opgaver og nødvendige hensyn til eksterne partnere.

Nedrivningen af den tidligere tankstation ved Cirkuspladsen i Allinge gav gode muligheder for gentænkning af Cirkuspladsens indretning. Resultatet blev en opstilling af partiernes telte i X-form med terrasser mellem teltene, som fungerede godt for både partierne og af Folkemødets gæster.

Alle folkemødets arrangører blev bedt om at tage stilling til Verdensmålene, og en række tiltag blev introduceret for at sikre at temaet blev implementeret i Folkemødet.

Temaet blev taget godt imod blandt Folkemødets arrangører og gæster.

Ifølge Folkemødeanalysen omhandlede:

- 79% af alle events ét eller flere Verdensmål,
- 73% af arrangørerne var tilfredse eller meget tilfredse det valgte tema,

- 80% af gæsterne (benævnt "deltagerne" i Folkemødeanalysen), var tilfredse eller meget tilfredse med temaet, og at
- 60% af gæsterne mener, at de var blevet mere bevidste om FN's Verdensmål gennem deltagelse på Folkemødet.

Gæsternes oplevelse af Folkemødet viser, at klima, miljø, bæredygtighed og sundhed var blandt de emner, som blev diskuteret mest på årets Folkemøde.

Ingen af de planlagte aktiviteter på Folkemødets hovedscene gav anledning til særlige sikkerhedsmæssige tiltag. Borde og bænke blev dog fjernet i fm med koncerten med musikgruppen Fool torsdag aften.

Af sikkerhedsmæssige årsager blev to af partiet Stram Kurs events flyttet fra deres studeplads i Danchells Anlæg til Kongeskærs skolen. Det ene event blev gennemført fredag efter skolens elever og lærere havde fået fri, det andet blev afholdt lørdag.

Vejrmæssige forhold nødvendiggjorde afbrydelse af Venstres partiledertale lørdag kl. 17.21. Ca. 1½ time senere blev resten af lørdagens program for hovedscenen flyttet til Energiens Scene eller aflyst. Flere af arrangørerne valgte ligeledes at aflyse deres arrangementer lørdag aften og mange af Folkemødets gæster valgte at forlade Folkemødeområdet under den første kraftige regnbyge og tordenvejret.

Skybruddet lørdag aften medførte, at parkeringspladsen P1 var lukket søndag. Lukningen medførte ikke parkeringsproblemer på gæsteparkeringspladserne.

Som følge af det kraftige regnvejr blev 27 personer, primært fra Folkemødets UngeCamp, efter aftale med politiet, brandmyndighederne og akutmedicinsk beredskab, tilbudt nødindkvartering i Behandlerpladsens telte natten mellem lørdag og søndag.

Folkemødet har gennem de sidste år tiltrukket unge bornholmere, som i flere tilfælde har lavet deres egne fester på bl.a. Næs Strand og parkeringspladsen ved Netto i Allinge. Festerne er typisk startet sidst på eftermiddagen og er i flere tilfælde først sluttet midt på natten. Når Folkemødets vagter eller politiet har dæmpet eller stoppet den igangværende fest, har de unge flyttet sig og startet en ny fest. I enkelte tilfælde har nogle af Folkemødets øvrige gæster været utrygge over de unges adfærd.

I bestræbelserne på at håndtere den store gruppe af festglade unge, havde FFM og FM-BRK i 2019 indgået et samarbejde med Dance Vibration om ugefester på den østlige del af Nettos parkeringsplads. Der var aftalt fester torsdag til lørdag fra kl. 21.00 til 02.00. Initiativet var en begrænset succes.

I 2019 blev samarbejdet mellem Det Gule Team, politiet og Folkemødet øget betragteligt med en god effekt på de unges adfærd og Det Gule Team har fået stor ros fra politi og samarbejdspartnere for deres indsats og håndtering af de unge under Folkemødet.

Der var i 2019 et øget fokus på aktiviteterne i Folkemødeområdet i aften- og nattetimerne, som i løbet af de sidste par år har udviklet sig i en mere festlig retning.

FM-BRK skal håndtere opgaven med varelevering til Folkemødet og Allinge By i perioden fredag til søndag mellem kl. 05.00 og 08.00. Opgaven er blevet evalueret med politiet, som var tilfredse med løsningen af opgaven.

Den nyetablerede adgangsvej mellem Nordre Borreløngvej og parkeringspladserne i Pilegade medførte væsentligt færre kødannelser på indfaldsvejene end i 2018. Såvel myndigheder, som gæster og borgere i Allinge har været tilfredse med etableringen og brugen af den nye vej i forbindelse med Folkemødet 2019.

Vej-drift har under Folkemødet gennemført trafiktællinger på Nordre Borreløngvej, Rønnevej og Tejnvej (de primære adgangsveje til Allinge). Målingerne viser en ekstra belastning på de tre nævnte veje på 22.000 biler fordelt på Folkemødets fire dage.

Antallet af gæste-, arrangør- og beboerparkeringspladser var tilstrækkelige, mens der var for få handicap-parkeringspladser.

Igen i 2019 var der mange cykler i Folkemødeområdet. Antallet af cykelstativer var ikke tilstrækkeligt, men cyklisterne var generelt gode til at parkere cyklerne i forlængelse af de opstillede stativer.

BAT havde i år ændret set-uppet for deres betjening af Folkemødet. De tre buskorridorer langs øst- og vestkysten, samt den midterste korridor fra syd Bornholm via Åkirkeby til Allinge blev bibeholdt, men udvidet med suppleringsbusser mellem Tejn og Allinge, Gudhjem og Allinge, samt Hasle og Allinge. Endvidere var der planlagt omkørsler om formiddagen fra Tejn via Olsker til Allinge.

BAT havde kun udfordringer i lufthavnen, dels pga. forsinkede fly, dels pga. manglende dankortterminal, da folk ikke havde kontanter til at betale med i bussen.

BAT er i 2019 blevet rost for deres busbetjening af Folkemødets gæster.

De bornholmske taxaer blev forstærket med 21 Dantaxaer fra den øvrige del af Danmark, heraf 5 Teslaer (El-køretøjer). Der var igen i år stor efterspørgsel efter taxaer, men erfaringerne med Teslaerne var dårlige, da de brugte forholdsmæssigt meget strøm til det installerede ekstraudstyr og derfor kun havde en kapacitet til ca. 200 km før de skulle lades. Manglen på tilgængelige lynladere medførte, at Teslaerne havde meget spildtid ved ladestationerne. På den baggrund forventer Dantaxa ikke, at der kommer Teslaer til Folkemødet 2020.

Der har i år været stort fokus på bæredygtighed og der vil fremadrettet blive stillet yderligere krav til studepladsholderne, madboderne og udskænkingsstederne, samt naturligvis til Folkemødet selv og deres arrangementer.

FFM havde i år øget indsatsen med håndtering af erhvervsaffaldet fra mad- og udskænkingsstederne, men kom ikke helt i mål.

Økonomiske konsekvenser

Regnskabet for Folkemødet 2019 er endnu ikke afsluttet, men med indtægterne for leje af de kommunale arealer på ca. 2.65 mio. kr. og tilsvarende udgifter i henhold til BRK's forpligtigelser i Partnerskabsaftalen mellem BRK og Foreningen Folkemødet, forventes regnskabet at gå i nul.

Hertil kommer ekstra bemanning som Regionskommunens forskellige enheder har stillet til rådighed for planlægning og afvikling af Folkemødet 2019, jf. nævnte Partnerskabsaftale.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 23: Opdatering af udvalgenes mål for 2020

Bilag

Udvalgenes mål for budget 2020 - samlet

Åbent punkt

23 Opdatering af udvalgenes mål for 2020

00.01.00P22-0082

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	23	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen skal behandle udvalgenes tilretninger af målene for 2020 i forlængelse af budget 2020.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- målene for 2020 godkendes i deres reviderede form

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Hvert år vedtager kommunalbestyrelsen i forbindelse med budgetbehandlingen målene for udvalgene i det kommende år.

Dette års usikkerhed om de økonomiske forudsætninger for budgettet betød, at udvalgene fik til opgave at revurdere målene i lyset af budgettet.

Udvalgene har derfor, på udvalgsmøderne i november 2019, drøftet målene for 2020. Enkelte udvalg har valgt at tilpasse målene i forlængelse af de vedtagne økonomiske rammer.

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget har ved deres møde den 6. november 2019 besluttet, at målpunkt nr. 7 *"Styrke Bornholmermålene på fritids- og kulturområdet"* udgår. Øvrige mål fastholdes uændrede.

For Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets vedkommende gælder, at udvalget har overtaget Klima- og Bæredygtighedsudvalgets mål, men at alle mål i øvrigt fastholdes uændrede.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 24: Salg af skovareal beliggende ved Brommevej 27, Østerlars

Bilag

Bilag 1

Åbent punkt

24 Salg af skovareal beliggende ved Brommevej 27, Østerlars

82.02.00G10-0349

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	24	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune har modtaget en henvendelse på køb af et mindre skovareal beliggende ved Brommevej 27 i Østerlars.

Der skal i denne sag tages stilling til om man ønsker at sælge matrikel 119gl, Østerlarsker beliggende ved Brommevej 27 i Østerlars.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at skovarealet matrikel 119gl, Østerlarsker beliggende ved Brommevej 27 i Østerlars sættes til salg uden mindstepris,
- at der afholdes offentligt udbud på salg af matrikel 119gl, Østerlarsker, og
- at sagen efterfølgende forelægges til politisk behandling med henblik på bevillingsafgivelse, når der foreligger en endelig handel.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Godkendt.

Morten Riis kan ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune har modtaget en henvendelse på køb af matrikel 119gl, Østerlarsker beliggende ved Brommevej 27 i Østerlars. Se bilag 1.

Matrikel 119gl, Østerlarsker består af en blanding af forskellige løvtræer samt enkelte nåletræer. Alderen på træerne varierer, og de ældste træer vurderes til at være omkring 50 år gamle. Arealet udgør 8.175 m², heraf vej 560 m².

Center for Ejendomme og Drift har vurderet, at skoven har begrænset produktionsværdi, men at området har en del herlighedsværdi.

Skoven har ingen betydning for Østerlars Plantage, og Center for Ejendomme og Drift har derfor vurderet, at skovarealet godt kan sælges.

Matriklen foreslås sat til salg på kommunens hjemmeside i mindst 14 dage uden mindstepris.

Økonomiske konsekvenser

Da kommunen tidligere solgte mindre skove blev prisen sat til 100.000 kr. pr. ha. (En hektar svarer til 10.000 kvadratmeter). Nogle af skovene indbragte mere end andre afhængig af interessen fra naboerne, der afgav bud.

Såfremt det beslattes at sælge skovarealet, vil sagen blive forelagt til politisk behandling med henblik på bevillingsafgivelse, idet et provenu vil indgå i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets pulje til salg af jord og bygninger i 2020.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

**Punkt 25: Anlægsbevilling til salg af beboelsesejendommen Harbovej 153,
Rønne**

Åbent punkt

25 Anlægsbevilling til salg af beboelsesejendommen Harbovej 153, Rønne

82.02.00G10-0350

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	25	

Hvem beslutter

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Beboelsesejendommen Harbovej 153 i Rønne har været udbudt til salg ved mægler siden juli 2018. Der har været enkelte købstilbud på ejendommen, som dog alle er fundet for lave. Regionskommunen har modtaget et købstilbud på 815.000 kr. Ejendommen er solgt administrativt til overtagelse den 15. december 2019.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller;

- at der gives en anlægsbevilling på netto -744.900 kr. til salg af Harbovej 153 i Rønne,
- at der afsættes rådighedsbeløb på netto -744.900 kr., finansieret af Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets pulje til salg af jord og bygninger,
- at et beløb svarende til halvdelen af nettoprovenuet, 372.450 kr. afsættes som rådighedsbeløb til brug for vedligeholdelse af den resterende boligmasse, og
- at anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen besluttede på mødet den 31. maj 2018 at sætte beboelsesejendommen Harbovej 153 i Rønne til salg, idet kommunens udgifter til istandsættelse af ejendommen ville blive for høje i forhold til den indtægt kommunen efterfølgende ville kunne opkræve hos lejer.

Ejendommen er blevet vurderet til en salgsspris på mellem 825.000 – 895.000 kr. og ejendommen blev efterfølgende udbudt til 895.000 kr. Der har siden juli 2018 været flere fremvisninger og enkelte købstilbud, som dog alle er fundet for lave. Da fremvisningerne begyndte at gå i stå, blev udbudsprisen nedjusteret til 825.000 kr. i oktober 2019.

Dette købstilbud på 815.000 kr. er det første købstilbud efter nedjusteringen. Ejendommen er solgt administrativt til overtagelse den 15. december 2019.

Økonomiske konsekvenser

Harbovej 153, Rønne:

Salgspris -815.000 kr.

Salgsomkostninger 70.100 kr.

Nettoprovenu -744.900 kr.

Nettoprovenuet på -744.900 kr. indgår i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets pulje til salg af jord og bygninger.

I henhold til kommunalbestyrelsens beslutning den 31. maj 2018 afsættes halvdelen af provenuet til vedligeholdelse og modernisering af de resterende boligmasse.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

Punkt 26: Trafikforanstaltninger ved Campus Bornholm - Parkeringslicenser

Bilag

Vilkår for erhvervelse af parkeringslicens i parkeringsforbudszone på vejene omkring Campus Bornholm

Åbent punkt

26 Trafikforanstaltninger ved Campus Bornholm - Parkeringslicenser

05.01.02P20-0034

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	05-11-2019	5	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	26	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget besluttede i juni at indføre parkeringsforbud i en zone omkring Campus.

Efter denne beslutning er der fra en gruppe beboere fra området bedt om et møde med formanden for udvalget, primært i forhold til, at udvalget på sit møde i juni besluttede, ikke at tilbyde parkeringslicenser. Mødet med beboerne blev afholdt den 10. september 2019 og har medført at administrationen nu indstiller forslag om at indføre parkeringslicenser.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- a) der indføres parkeringslicenser i parkeringsforbudszonen,
- b) parkeringslicenserne kan erhverves mod en betaling på 500 kr. pr. licens, pr år,
- c) vilkår for erhvervelse af parkeringslicens er som foreslået af Center for Natur, Miljø og Fritid i bilag,
- d) tilslutningen Malmøvej / Ystadvej ændres som foreslået af Center for Natur, Miljø og Fritid i dagsorden.

Natur- og Miljøudvalget den 5. november 2019:

Indstillingen godkendt. Else-Merete Knoop kan ikke godkende indstillingen, idet hun ønsker erhvervelse af parkeringslicens uden betaling.

Koncerndirektøren indstiller, at

- sagen - med henvisning til den supplerende sagsfremstilling – sendes til fornyet behandling i Natur- og Miljøudvalget, inden den forelægges ØEPU og KB i januar 2020.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Sagen sendes til fornyet behandling i Natur- og Miljøudvalget.

Sagsfremstilling

Natur- og Miljøudvalget besluttede på sit møde i juni at indføre parkeringsforbuds- og hastighedszone på lokalvejene i området ved det nye Campus Bornholm. Parkeringsforbuddet er i tidsrummet 09:30 – 14:00 på hverdage. Samtidig blev det besluttet at foretage en øget parkeringskontrol samt indføre en hastighedsbegrænsning på 40 km/t.

Efter mødet har en gruppe beboere fra området bedt om et møde med Natur- og Miljøudvalgets formand for at drøfte de trafikale udfordringer, som der er i området og specielt i forhold til parkeringsmulighederne ved etablering af en parkeringsforbudszone. Ved mødet blev mulighederne for p-licenser for beboere og erhverv drøftet. Spørgsmålet sendes til politisk behandling.

På mødet bemærker flere, at der generelt var behov for flere parkeringspladser i området og opfordrede til at justere indretninger ved eksempelvis Rønne Hallens parkeringspladser.

Parkeringslicens

Center for Natur, Miljø og Fritid har udarbejdet et sæt vilkår for den mulige parkeringslicensordning. Vilkårene fremgår af vedhæftede bilag.

En parkeringslicensordning bør gælde i hele zonen, og med en licens er det muligt for beboere og erhvervsdrivende, at parkere langs kantsten inden for forbudszone.

Administrationen vurderer, at der stadig i store træk er kapacitet i området til den nødvendige parkering efter indførelse af parkeringsforbudszone. Det er relativt få ejendomme som ikke har mulighed for, at parkere på egen matrikel, og ved en eventuel beslutning om indførelse af parkeringslicens i området, imødekommes udfordringen for disse borgere. Det anbefales, at parkeringssituationen i en periode observeres, og at der umiddelbart ved indførelse af parkeringsforbudszone iværksættes den tidligere besluttede øgede parkeringskontrol.

Lovgrundlag i forhold til p-licenser er Bekendtgørelse om parkering på offentlige veje – LBK 1231 af 04. november 2015. I medfør af §90, stk. 4 og 5 i lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v.

Det er ressourcekrævende at oprette og administrere en parkeringslicensordning. Center for Natur, Miljø og Fritid foreslår derfor, at der indføres et gebyr på 500 kr. pr licens per år til dækning af de administrative udgifter.

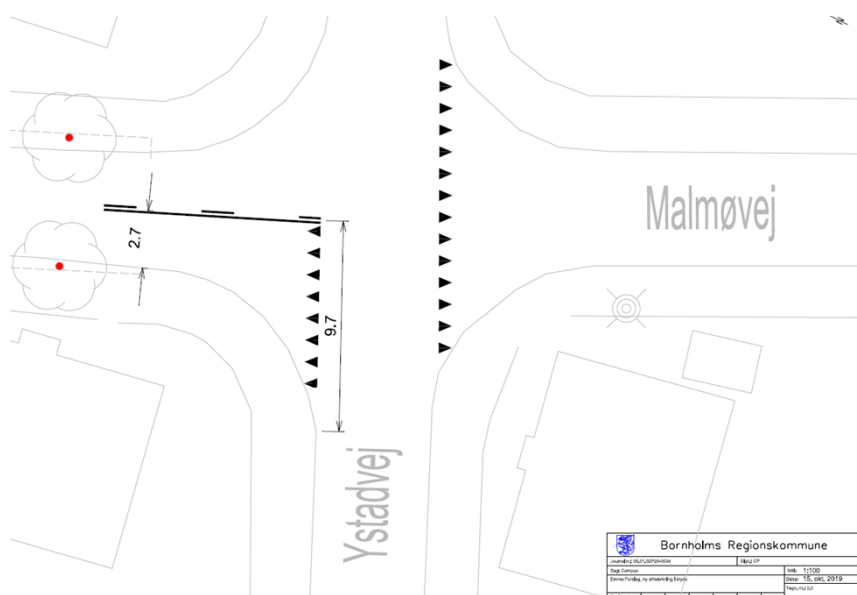
Dermed er gebyret på samme niveau som i Gudhjem, hvor Teknik- og Miljøudvalg den 6. juni 2016 besluttede at parkeringslicenser i Gudhjem kunne erhverves mod betaling på 500 kr. pr. licens pr år, såvel for beboere som for erhverv.

Tilslutningen Malmøvej/Ystadvej

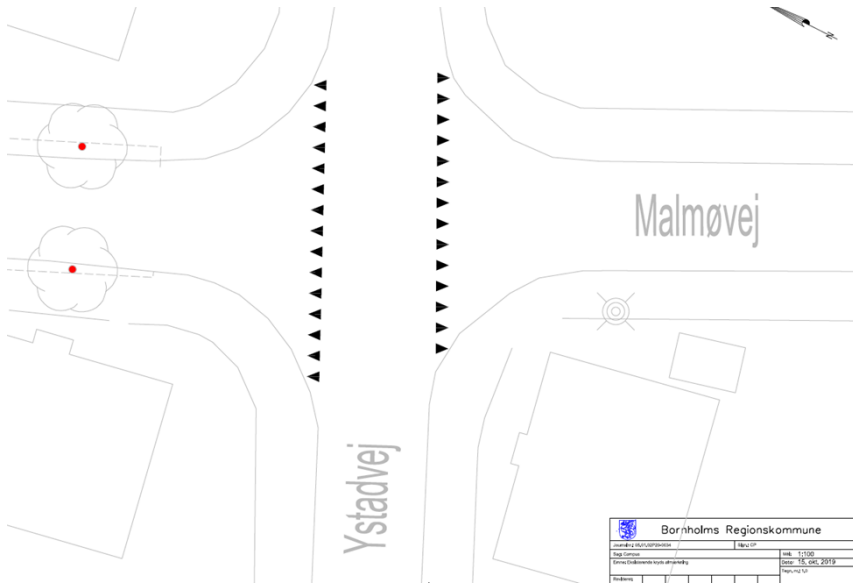
Beboerne bemærkede yderligere på mødet, at det opleves usikkert når bilister "skærer hjørner" ved vejtilslutninger. Eksempelvis er der ved vejtilslutning Malmøvej / Ystadvej ofte bilister, som ikke holder sig til højre side af vejen, og at der herved opstår trafikfarlige situationer.

Vejen er indrettet som vist i nedenstående grundet det relativt smalle tværprofil. Som et forsøg på, at undgå situationen, hvor bilister "skærer hjørner" kan vejtilslutninger som disse, hvor tværprofilen tillader det, overvejes at ændres til et kryds med spærrelinje/vognbanelinje – se nedenfor. En ændret opstrøbing vælges som ændring af krydset, frem for en indretning med overkørbar opbygning i sten.

Forslag til ændring af kryds med spærrelinje/vognbanelinje.

Nuværende indretning:

Økonomiske konsekvenser

Udgifter til opsætning af zonetavler m.v. afholdes indenfor anlægsbevilling, som er godkendt af Kommunalbestyrelsen den 31. maj 2018.

Center for Natur, Miljø og Fritid udsteder parkeringslicenser. Udgifter til dette, der ikke dækkes af brugerbetalingen, afholdes inden for nuværende bevilling.

Supplerende sagsfremstilling til ØEPU 11.12.2019

Natur- og Miljøudvalget har på sit møde den 5. november 2019 truffet afgørelse om, at der på vejene omkring Campus Bornholm indføres et parkeringsforbud, som beboere og erhverv kan blive undtaget fra, hvis de køber en licens til 500 kroner pr køretøj. En dispensation fra dette forbud har hjemmel i vejlovens § 90, stk. 2, eller i færdselslovens § 92, afhængig af om der skal betales for licensen eller om den er gratis.

Hjemlen til at beslutte betaling for licens, er hjemlet i vejlovens § 90, stk. 2, og kompetencen til at træffe afgørelse om dette er jf. kommunens kompetenceplan Kommunalbestyrelsen.

Alternativt til Natur- og Miljøudvalgets beslutning om licensernes vilkår, som er knyttet til køretøjer, kan det overvejes om vilkår skal knyttes til ejendommene i området, herunder antallet af licenser. Erhvervslicenser kan overvejes tilknyttet virksomheden og ikke det enkelte køretøj.

Punkt 27: Orientering om projekt Contracts2.0 vedr. udvikling af støtteordninger under landdistriktsprogrammet

Åbent punkt

27 Orientering om projekt Contracts2.0 vedr. udvikling af støtteordninger under landdistriktsprogrammet

04.21.00P20-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	03-12-2019	7	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	27	

Hvem beslutter

Natur- og miljøudvalget orienteres

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget orienteres

Resumé

Natur- og Miljøudvalget besluttede den 10. april 2018 at Bornholms Regionskommune indgår som lokal partner i projektet Contracts2.0 sammen med Københavns Universitet og Bornholms Landbrug & Fødevarer. Projektet er et 4-årigt EU-finansieret forskningsprojekt, der skal udvikle nye støtteordninger under EU's landdistriktsprogram. De nye støtteordninger skal skabe incitament til mere bæredygtige driftsformer og både tilgodese landbrug, natur og klima. Den praktiske del af projektet består af en række workshops og markvandring i perioden 2019-2022.

Projektperioden er 01.05.2019-01.05.2023.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- Orienteringen tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 3. december 2019:

Taget til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Natur- og Miljøudvalget besluttede den 10. april 2018 at Bornholms Regionskommune indgår som partner i det EU-finansierede forskningsprojekt Contracts2.0. Projektperioden er 4-årig fra 01.05.2019 til 01.05.2023. Det overordnede formål er at udvikle nye støtteordninger under EU's landdistriktsprogram gældende fra 2028, der både tilgodeser landbruget, naturen og klimaet. Landdistriktsprogrammet har til formål at støtte udviklingen af landbruget, styrke miljø- og klimainsatsen samt bæredygtig brug af naturressourcer i landdistrikterne.

Bornholm er et af 11 studieområder i Europa og projektpartnerne i Danmark er Københavns Universitet i samarbejde med Bornholms Landbrug & Fødevarer og Bornholms Regionskommune. Læs mere på projektsitet: www.project-contracts20.eu.

Bornholms Landbrug & Fødevarer og Bornholms Regionskommune skal primært assistere med tilrettelæggelse af 6-8 workshops (Contract Innovation Labs/aftaleudvikling). På disse

workshops vil vi sammen med bornholmske arealforvaltere og andre interessenter, videreudvikle gældende støtteordninger og pege på nye muligheder for at indgå bindende aftaler med fx landmænd, der kan medvirke til at udvikle landbrug og skovbrug i en mere klimarobust retning og skabe incitament til mere bæredygtige driftsformer, der også gavner natur og miljø.

Parallelt vil der på både europæisk og nationalt niveau være såkaldte Policy Innovations Labs (politikudvikling), der skal bringe politiske beslutningstagere, nøgleaktører og eksperter sammen for at understøtte virkeliggørelsen af nye aftalebaserede ordninger.

Regionskommunens deltagelse i projektet giver en unik mulighed for at påvirke udformningen af landdistriktsprogrammet med afsæt i bornholmske forhold og behov. Projektet styrker desuden relationen til det bornholmske erhvervsliv og understøtter målet om at være et bæredygtigt og klimavenligt ø-samfund i henhold til visionen om Bright Green Island.

Den praktiske del af projektet består af en række workshops og markvandring i perioden 2019 -2022. Første workshop holdes den 21. november 2019 med udvalgte landmænd, skovdyrkere og arealforvaltere og har fokus på kulstofbinding i jord og vegetation foruden muligheder og udfordringer ved de gældende støtteordninger. Fra 2020 afholdes også workshops med en bredere lokal interessentgruppe og med nationale interessenter.

Skemaet herunder viser det forventede forløb.

CIL = Contract Innovation Lab (aftaleudviklende workshop)

PIL = Policy Innovation Lab (politikudviklende workshop)

	Smal CIL (Landmænd inkl. privat skovbrug)	Bred CIL (alle interessenter)	PIL (Københavns Universitet detailplanlægger med Landbrugsstyrelsen)	Øvrigt
2019	CIL1: 21/11, hos BLF, Introduktion, SWOT af ordninger		PIL1: december eller januar?	
2020	CIL3: 28/5 19-21: Markvandring: Kulstof i jord og hegn	CIL2: 18/2, hos BLF. Bornholms landbrug og klimaet	(Folkemøde uge 24: Foreløbig intet arrangement)	Afrapportering oktober 2020
	CIL4: November 2020, Fælles workshop: Input til Dream contracts			
2021	CIL6: Primo 2021, Markvandring (tidspunkt skal koordineres med eventuelle ansøgningsfrister om støtte)	CIL5: 2 måneder før CIL6	PIL X: Juni 2021, Arrangement på Folkemødet	
2022	C7/PIL X: Maj 2022: Afsluttende fælles arrangement for smal CIL, bred CIL og PIL		Afrapportering april 2022	
2023			Afrapportering april 2023	

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 28: Nye regler for byggesagsbehandling fra 1-1-2020

Åbent punkt

28 Nye regler for byggesagsbehandling fra 1-1-2020

02.00.00P05-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	03-12-2019	9	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	28	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget orienteres

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget orienteres

Resumé

Bygningsreglementet blev ændret radikalt, da BR18 trådte i kraft i januar 2018. For områderne brand og konstruktion er der en overgangsordning frem til den 31. december 2019. I overgangsperioden kan man vælge at få den tekniske byggesagsbehandling på brand og konstruktioner udført af certificerede rådgivere eller af de kommunale myndigheder. Men pr. 1. januar 2020 slutter overgangsordningen og sagsbehandlingen af disse områder overgår til private certificerede rådgivere.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller at

- orienteringen tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 3. december 2019:

Taget til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Taget til efterretning.

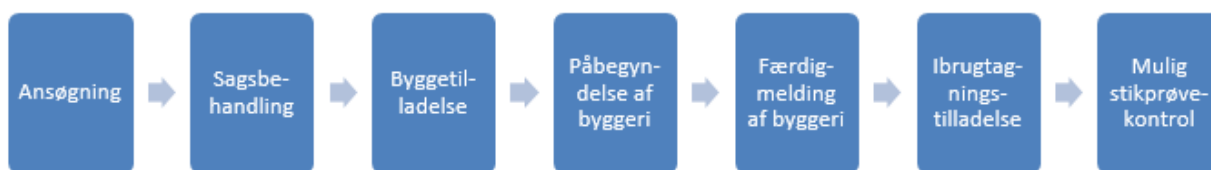
Sagsfremstilling

Bygningsreglementet blev ændret radikalt, da BR18 trådte i kraft i januar 2018.

I BR18 er den tekniske byggesagsbehandling flyttet væk fra de kommunale myndigheder.

Det er nu bygherres eget ansvar, at de tekniske kapitler i reglementet overholdes. Bygherre skal nu ved færdigmelding af byggesagen fremsende dokumentation for at reglementet overholdes. Hidtil har kommunerne skullet påse dette før byggetilladelsen blev givet.

Der er i BR18 indført stikprøvekontrol for 10% af sagerne, hvor kommunen skal kontrollere dokumentationen. En byggesag vil med det nye bygningsreglement, BR18, typisk forløbe således:

Sagsforløb for en byggesag

To områder i bygningsreglementet skiller sig dog ud. Det er kap. 5 – Brand og kap. 15 Konstruktioner. Disse bestemmelser er vurderet, at være så vigtige, er der skal være certificerede rådgivere på ved nogle typer byggerier.

Bygningsreglementet er opbygget på følgende måde: (www.bygningsreglementet.dk)

1 Administrative bestemmelser (§ 1 - § 47)		Se reglementet i en anden periode		Alle bestemmelser	
		BR18 (Aktuel) ▼		 	
Tekniske bestemmelser					
2	Adgangsforhold (§ 48 - § 62)	9	Bygningens indretning (§ 196 - § 241)	16	Legepladser mv. (§ 358 - § 367)
3	Affaldssystemer (§ 63 - § 68)	10	Elevatorer (§ 242 - § 249)	17	Lydforhold (§ 368 - § 376)
4	Afløb (§ 69 - § 81)	11	Energiforbrug (§ 250 - § 298)	18	Lys og udsyn (§ 377 - § 384)
5	Brand (§ 82 - § 158)	12	Energiforsyningsanlæg i tilknytning til bygninger (§ 299 - § 328)	19	Termisk indeklima og installationer til varme- og køleanlæg (§ 385 - § 392)
6	Brugerbetjente anlæg (§ 159- § 160)	13	Forureninger (§ 329 - § 333)	20	Ubebyggede arealer ved bebyggelse (§ 393 - § 402)
7	Byggepladsen og udførelsen af Byggearbejder (§ 161 - § 165)	14	Fugt og vådrum (§ 334 - § 339)	21	Vand (§ 403 - § 419)
8	Byggeret og helhedsvurdering (§ 166 - § 195)	15	Konstruktioner (§ 340 - § 357)	22	Ventilation (§ 420 - § 452)

Den kommunale byggesagsbehandling skal kun se på følgende kapitler i BR 18:

Kap. 1 – Administrative bestemmelser (anvendelsesområde, byggetilladelse, gebyr mm.)

kap. 8 – Byggeret og helhedsvurdering (byggeriets omfang og placering)

kap. 20 – Ubebyggede arealer ved bebyggelse (opholdsarealer og parkering)

Bygherre skal ved ansøgningen oplyse om, hvilke kapitler byggeriet i øvrigt er omfattet af.

De øvrige bestemmelser fra kap. 26-34 handler om certificeringsordningen og indplacering i klasser.

Øvrige bestemmelser

23	Beregningsregler (§ 453 - § 458)	28	Dokumentation af bærende konstruktioner (§ 494 - § 505)	32	Certificerede statikers og brandrådgivers virke (§ 531 - § 535)
24	Beskrivelse af kontrolsystem for vand- og afløbsinstallationer (§ 459 - § 472)	29	Dokumentation af brandforhold (§ 506 - § 522)	33	Certificeret statikers virke (§ 536 - § 544)
25	Lavenergiklasse (§ 473 - § 484)	30	Kontrol af dokumentation for bærende konstruktioner og brandforhold (§ 523 - § 528)	34	Certificeret brandrådgivers virke (§ 545 - § 551)
26	Konstruktionsklasser (§ 485 - § 489)	31	Bygværksprojekterende for de bærende konstruktioner (§ 529 - § 530)	35	Anerkendelse af statikere (§ 552 - § 563)
27	Brandklasser (§ 490 - § 493)				

Bygherre skal ved byggeansøgningen indplacere sit byggeri i brand- og konstruktionsklasser samt indsende dokumentation for valget.

I den forbindelse skal kommunen vurdere, om man har valgt de rigtige klasser i forhold til brand- og konstruktionsklasser.

Byggeriet kan indplaceres fra klasse 1-4, dog er der en undtagelse for småbygninger (carporte, garager og udhuse mm.), hvor der er under 50 m² på ejendommen, de skal ikke indplaceres (kl. 0).

Brand- og Konstruktionsklasse 1

Byggerier, der kan indplaceres i Brand- og konstruktionsklasse 1, kan udføres uden certificeret rådgiver, såfremt der anvendes anerkendte, gennemprøvede og accepterede løsninger. Det er også her bygherres eget ansvar at reglementet overholdes.

Det er typisk enfamiliehuse, sommerhuse, udhuse større end 50 m² og mindre lagerbygninger. Det vil være en vurdering i forhold til bygningens anvendelse og brug. I enfamiliehuse hvor der anvendes andet end pre-accepterede løsninger fx andre vinduesbredder, vil byggeriet blive omfattet af en højere brandklasse og kræve certificeret rådgiver.

Brand- og Konstruktionsklasse 2-4

Byggerier, der indplaceres i brand- og konstruktionsklasse 2-4, skal have en eller flere certificerede rådgivere tilknyttet. De har ansvaret for at sikre, at byggeriet overholder gældende regler for primært brand og statik. Der er så her tale om alt andet byggeri end de der falder i klasse 0-1.

Overgangsordning indtil 31. december 2019

For områderne brand og konstruktion er der en overgangsordning frem til den 31. december 2019. I overgangsperioden kan man vælge at få den tekniske byggesagsbehandling på brand og konstruktioner udført af certificerede rådgivere eller af de kommunale myndigheder.

I Byg samt Beredskabet har vi endnu ikke haft en sag med certificerede rådgivere. Alle har indtil nu valgt kommunal byggesagsbehandling.

Den 1. januar 2020 er overgangsperioden slut og den tekniske byggesagsbehandling på brand og konstruktioner flyttes fra kommunerne til private certificerede rådgivere.

Kommunens nye rolle efter 1. januar 2020 som myndighed

Fra 1. januar 2020 skal kommunen på brand- og konstruktionsområdet kontrollere indplaceringen i klasserne samt gennemføre stikprøvekontrol.

Når man skal indplacere et byggeri i brandklasse er der forskellige ting der skal afklares.

Anvendelseskategori, antal personer, højder på/i bygningen samt brandbelastning. Disse forhold placerer byggeriet i en risikoklasse. Dette skal så sammenholdes med, hvordan bygningen projekteres og udføres. Sammenholdt vil det give byggeriet en brandklasse. Der kan være flere brandklasser inden for samme byggeri.

Nedenstående tabeller fra bygningsreglementets §§ 85 og 86 bruges ved indplacering i brandklasser.

Anvendelses-kategori	Bygningsafsnittet er indrettet med sovepladser	Personer i bygningsafsnittet har kendskab til flugtveje	Personers mulighed for ved egen hjælp at bringe sig i sikkerhed	Maksimalt antal personer, som rummet er indrettet til
1	Nej	Ja	Ja	Ingen begrænsning
2	Nej	Nej	Ja	Højst 50
3	Nej	Nej	Ja	Ingen begrænsning
4	Ja	Ja	Ja	Ingen begrænsning
5	Ja	Nej	Ja	Ingen begrænsning
6	Ja/Nej	Nej	Nej	Ingen begrænsning

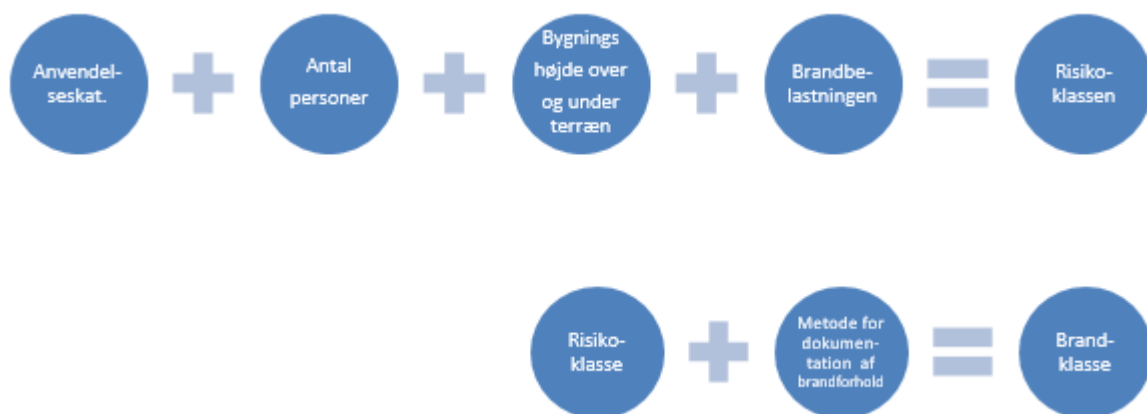
Tabel 1 – Anvendelseskategorier (BR-18 §85)

Risikoklasse	Bygningsafsnit i anvendelses-kategori	Bygningens udformning, samlet antal personer i bygningsafsnit med fælles flugtveje og brandbelastning
1	1	Generelt - Bygninger med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn og <i>Brandbelastningen i bygningsafsnittet må ikke overstige 1.600 MJ/m² gulvareal</i>
	4	Generelt -Bygninger med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn eller <i>Fritliggende og sammenbyggede enfamilieshuse og sommerhuse med højst 2 etager over terræn og højst 1 etage under terræn</i>
2	1	Generelt - Bygninger med gulv i øverste etage højst 9,6 m over terræn og højst 1 etage under terræn eller <i>Bygninger med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn, hvor brandbelastningen i bygningsafsnittet kan være større end 1.600 MJ/m² gulvareal</i>
	4	Generelt -Bygninger med gulv i øverste etage højst 9,6 m over terræn og højst 1 etage under terræn
	2,5,6	Generelt -Bygninger med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn
	3	Generelt -Bygninger med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn og <i>Antallet af personer i bygningsafsnit med fælles flugtveje må højst være 1000</i>
3	1 og 4	Generelt- <i>Bygninger med gulv i øverste etage mellem 9,6 m og 45 m over terræn og højst 1 etage under terræn</i>
	2 og 5	Generelt - <i>Bygninger med gulv i øverste etage er højst 22 m over terræn og højst 1 etage under terræn</i>
	3	Generelt- Bygninger med gulv i øverste etage højst 22 m over terræn, højst 1 etage under terræn, og højst 150 personer i bygningsafsnittet eller <i>Bygninger med højst 2 etager over terræn og højst 1 etage under terræn, og højst 1000 personer i bygningsafsnittet</i>
	6	Generelt - <i>Bygninger med højst 2 etager over terræn og højst 1 etage under terræn</i>
4	1 til 6	Generelt - <i>Bygninger, der ikke er omfattet af risikoklasse 1 - 3</i>

Tabel 2 – Risikoklasser (BR-18 §86)

Indplaceringen sker ud fra Bygningsreglementet § 493:

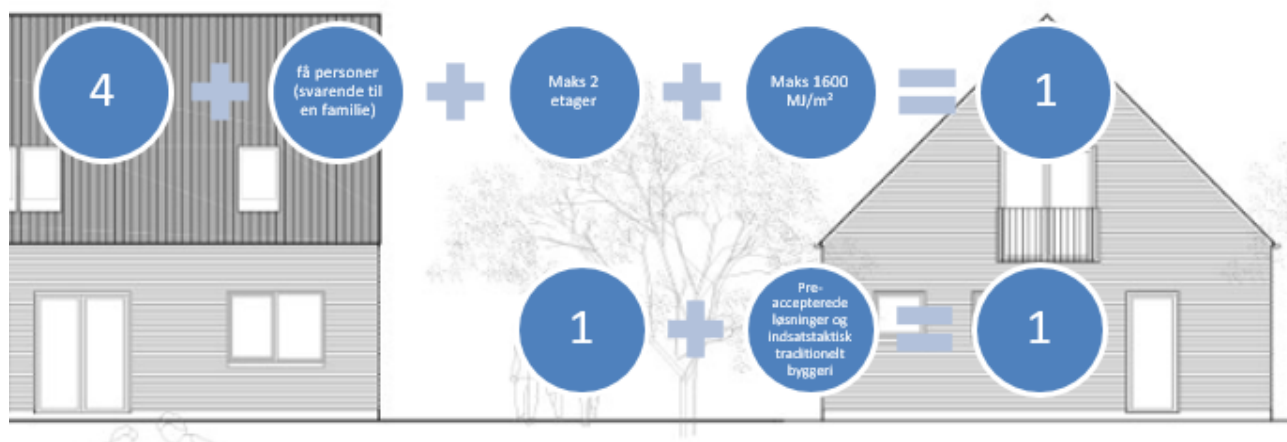
- 1) Brandklasse 1 (BK1), som omfatter **simpelt og traditionelt** byggeri, hvor byggeriet er henført til risikoklasse 1. (Pre-accepterede løsninger og et etageareal mindre end 600 m²)
- 2) Brandklasse 2 (BK2), som omfatter **traditionelt** byggeri i risikoklasse 1 - 3. (pre-accepterede løsninger)
- 3) Brandklasse 3 (BK3), som omfatter **komplekst** byggeri i risikoklasse 1-3. (pre-accepterede løsninger med få afvigelser)
- 4) Brandklasse 4 (BK4), som omfatter byggeri, der ikke er omfattet af brandklasse 1-3

Skematisk oversigt over placering af bygninger i risikoklasse og brandklasse

Her vises et par eksempler på indplacering i brandklasser for henholdsvis simpelt og traditionelt byggeri og komplekst byggeri.

Enfamiliehus – simpelt og traditionelt byggeri:

Nyt Campus – komplekst byggeri:

I komplekse sager vil der være et krav om 2 af hinanden uafhængige certificerede rådgivere.

Tilsvarende er der samme princip for konstruktioner og indplacering i klasser. Her er der så tale om konstruktions typer og konsekvensklasser.

Kommunens rolle er derfor kun kontrol af om klasserne er valgt korrekt. Kommunen skal altså ikke kontrollere projekteringen som sådan, det er hhv. de certificerede rådgivere og bygherres ansvar.

I byggeansøgningen skal det oplyses om og dokumenteres for, hvorvidt byggeriet er indsats-taktisk traditionelt (ITT). Det skal dokumenteres, at byggeriet er udført i overensstemmelse med kapitel 5 - om redningsberedskabets indsatsmuligheder.

Dvs. at bygningers placering på grunden samt deres udformning skal sikre, at der i tilfælde af brand er forsvarlig mulighed for, at redningsberedskabet kan foretage redning og kan bistå evakuering af personer og dyr. Det skal ligeledes sikres, at der kan gennemføres det slukningsarbejde, der er nødvendigt hertil samt til at begrænse væsentlig brandspredning mellem brandmæssige enheder.

Hvis et byggeri er indsats-taktisk utraditionelt (ITUT) skal Kommunen stadigvæk godkende om man vil tillade disse byggerier, da det har betydning for bl.a. redningsberedskabet dimensionering og hænger meget tæt sammen med den risikobaserede dimensionering.

Kommunen som bygherre

Bornholms Regionskommune er også bygherre. Der bygges måske nyt plejehjem eller børnehave, der ombygges på skoler og institutioner, der søges om ændret anvendelse af kommunale bygninger til andre formål, der er små byggerier i kommunens projekter f.eks. saunaer o.lign.

De nye regler får derfor også betydning i disse byggeansøgninger. Mange af de nævnte byggerier vil kræve certificerede rådgivere. Dette er en merudgift, som skal medregnes i projekterne. Ligeledes skal der påregnes en længere ventetid på en certificeret rådgiver end ved den kommunale sagsbehandling på nuværende tidspunkt, da der på landsplan ikke er uddannet nok certificerede rådgivere til at løse opgaven.

Forhåndsdialogmøder

Med den nye ordning er der i større grad behov for forhåndsdialogmøder for på et tidligt stadie i projekteringen af byggeriet at få afklaret hvilke klasser byggeriet skal indplaceres i, da det har stor betydning for projektets gennemførelse og hvilke kompetencer de certificerede rådgivere skal have.

Men det bliver en svær balance, da mange af forholdene ikke er afklaret i den tidlige fase.

Den egentlige dialog vil fremadrettet nu være mellem bygherre/ansøger og den certificerede rådgiver.

Uklarheder om administrationsgrundlaget

Selvom bygningsreglementet trådte i kraft i 2018 er vejledningerne til reglementet endnu ikke færdige. Der er derfor stadig tvivlsspørgsmål om administrationen af dele af lovgivningen.

Det gælder også for de nye regler der træder i kraft fra 1/1-2020.

Reglerne gælder også for midlertidige konstruktioner, dvs. scener, ikke-certificerede telte, store arrangementer o.lign.

Et af de områder, hvor der fortsat er uklarhed er kravene til arrangementer f.eks. Folkemøde, havnefester, sportsstævner med indendørs overnatning mm.

Vi kan dog på nuværende tidspunkt ikke redegøre for de præcise krav til disse arrangementer og afventer en udmelding fra Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen om dette.

Krav til sagsbehandling og kompetencer i kommunen

Det vil med det nye reglement fortsat være nødvendigt, at kommunen fastholder kompetencer hos sagsbehandlere, der i stikprøvekontrollerne samt til forhåndsdialoger kan vurdere de tekniske og brandmæssige aspekter i byggesagerne. Ligeledes vil det også være kommunen der skal behandle eventuelle lovliggørelsessager og dispensationer fra reglementet.

Det er endnu for tidligt at forudsige øvrige konsekvenser af det nye reglement.

Øgning af sagsmængde inden årsskiftet

På grund af de mange uklarheder og usikkerhed om de nye processer forventer vi at der er mange ansøgninger der vil komme ind inden årsskiftet for at indgå i den gamle ordning. Dansk Byggeri anbefaler sine medlemmer at indsende ansøgninger til kommunerne inden de nye ordninger træder i kraft.

<https://www.danskyggeri.dk/nyheder-og-presse/nyheder/aktuelt-for-medlemmer/2019/aflever-dine-byggeansoegninger-inden-aarets-udgang/>

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 29: Revideret kompetencefordelingsplan mellem centre og fagudvalg

Bilag

Gældende kompetencefordelingsplan fra 2018

Forslag til ny kompetencefordelingsplan 2019_med synlige rettelser

Forslag til ny kompetencefordelingsplan 2019_uden synlige rettelser

Åbent punkt

29 Revideret kompetencefordelingsplan mellem centre og fagudvalg

00.15.15A21-0098

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	03-12-2019	5	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	29	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen har i september 2019 vedtaget en ny styrelsesvedtægt. Der er derfor udarbejdet en revideret kompetencefordelingsplan mellem fagudvalg og centre.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller at

- udkastet til kompetencefordelingsplan for 2019 godkendes.

Natur- og Miljøudvalget den 3. december 2019:

Anbefales.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen har i september 2019 vedtaget en ny styrelsesvedtægt. Der er derfor udarbejdet en revideret kompetencefordelingsplan mellem fagudvalg og centre.

Der er samtidig foretaget en række rettelser især af redaktionel karakter. Det er fx rettelser af fejl, tydeliggørelse af opgaven, rettelse af farver og flytning af afsnit, så der er en mere faglig naturlig sammenhæng.

Men der er også indført nye afsnit om strategier og politikker samt udbud.

Afsnittet om miljøvurderingsloven opdelt i to dele for at adskille den miljøvurdering, der skal laves på planer og programmer fra den miljøvurdering, der skal gennemføres for konkrete projekter.

Afsnittet om byfornyelse og områdefornyelse er tilpasset ny lovgivning.

Desuden er der forslag om at kompetencen til at godkende omkonvertering af almene boligorganisationers lån med kommunegaranti overføres til administrationen, hvis omkonverteringen ikke medfører væsentlige ændringer i lånets hovedstol og løbetid (dvs. kommunens risiko ikke forøges ved omkonverteringen).

Det er tydeliggjort at kompetencen for at fastlægge retningslinjer, regulativer og reglement for de kommunale havne fremadrettet ligger hos Natur- og Miljøudvalget.

Kompetencen for at beslutte at igangsætte en høring af projektforslag på varmforsyningsområdet foreslås tildelt Kommunalbestyrelsen.

Der er vedhæftet 3 bilag:

- Den gældende kompetencefordelingsplan fra 2018
- Forslag til ny kompetencefordelingsplan for 2019 med synlige rettelser
- Forslag til ny kompetencefordelingsplan for 2019 uden synlige rettelser

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 30: Orienteringspunkt: Klyngesamarbejdet er bevilget støtte til videre rådgivning nu under kampagnen Mødestedet

Bilag

Klyngens ansøgning til kampagnen Mødestedet"

Rapport_4-Kløver-Klyngen_Bornholm

Åbent punkt

30 Orienteringspunkt: Klyngesamarbejdet er bevilget støtte til videre rådgivning nu under kampagnen Mødestedet

01.11.00P20-0035

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	04-12-2019	8	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	30	

Hvem beslutter

Natur- og miljøudvalget indstiller

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune indgik ultimo 2017 en samarbejdsaftale med sekretariatet for landsbyklynger ved DGI. Projektet er afsluttet i august i år med en ansøgning til kampagnen for landsbyklynger: "Mødestedet". Lokale og Anlægsfonden, Realdania og DGI-sekretariatet for landsbyklynger, står bag kampagnen. I november fik 4-Kløver-Klyngen (Nyker, Klemensker, Aarsballe og Rø) tilsagn om en ny bevilling på 200.000 kr. til rådgiverassistance til at videreudvikle klyngens projektidé "Vi mødes i det grønne" til en egentlig projektplan inden april 2020 med en efterfølgende mulighed for at søge om anlægsstøtte til en hel eller delvis realisering i maj 2020.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 3. december 2019:

Taget til efterretning.

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget den 4. december 2019:

Taget til efterretning.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune indgik ultimo 2017 en samarbejdsaftale med sekretariatet for landsbyklynger ved DGI om deltagelse i udvikling af et klyngesamarbejde mellem Nyker, Klemensker, Aarsballe og Rø (4-Kløver-Klyngen). Bag den nationale kampagne Landsbyklynger står foruden DGI sekretariatet også Lokale og Anlægsfonden og Realdania. Projektet blev afsluttet i august 2019, hvor de af de 18 Landsbyklynger, som ønskede at gå videre med deres

projektidéer, kunne ansøge om støtte til en projektudvikler under en ny kampagne for landsbyklynger kaldet "Mødestedet". Rapporten om Klyngen, udarbejdet som led i processen med at etablere klyngen, samt deres afsluttende ansøgning til Mødestedet, er vedhæftet som bilag.

4-Kløver-Klyngens vision er, at skabe fællesskab, glæde og samvær på tværs i et attraktivt miljø baseret på fysisk og mental sundhed. Klyngens projektidé "Vi mødes i det grønne" er udsprunget af visionen og af et ønske om at styrke forbindelserne mellem de fire byer og samtidigt nytænke den måde de fire medborgerhuse og idrætsanlæg og den fælles idrætshal benyttes på, så disse aktiver i højere grad opleves som en fælles ressource for bevægelse, aktivitet og samvær i klyngen.

4-Kløver-Klyngen modtog primo november tilsagn om, at de har modtaget 200.000 kr. til i samarbejde med en rådgiver at udvikle deres idé til et egentligt projekt med en projektplan inden april 2020. Efterfølgende vil klyngen kunne søge om støtte til dækning af op til 50% af den samlede anlægssum (dog max. 4,5 mio. kr. inkl. moms).

Kommunens andel i klyngesamarbejdet vil fortsat være at følge den videre proces samt medvirke med viden og sparring i det omfang projekterne vedrører kommunale ejendomme og interesser – herunder en styrkelse af adgangen til den bornholmske natur bl.a. i Bornholms Grønne Bølge. Center for Regional udvikling, It og Sekretariat (CRIS) er tovholder i kommunen for klyngesamarbejdet. CRIS koordinerer med øvrige relevante centre som Center for Natur, Miljø og Fritid, Center for Ejendomme og Drift og Center for Sundhed og Forebyggelse.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

Klik her for at skrive tilføjelse

Punkt 31: Udmøntning af besparelser på Bornholms Folkebiblioteker

Åbent punkt

31 Udmøntning af besparelser på Bornholms Folkebiblioteker

00.30.00G01-0034

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget	04-12-2019	6	
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	31	

Hvem beslutter

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Budgetforliget for 2020 indeholder besparelser på bevilling 22 Biblioteker for i alt 430.000 kr. Bornholms Folkebiblioteker har udarbejdet en plan for, hvordan biblioteket påtænker at udmønte de vedtagne besparelser. Planen fremsendes til politisk stillingtagen.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller, at

- forslag til udmøntning af forslaget til effektivisering af administrationen på 130.000 kr. godkendes

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget den 4. december 2019:
Anbefales.

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

I forbindelse med budgetforliget for 2020 har kommunalbestyrelsen besluttet at implementere en række besparelser på bevilling 22 Biblioteker.

Besparelserne består dels af en reduktion på 130.000 kr. ved en effektivisering af Folkebibliotekerne og Kulturskolens administration og dels af en reduktion på 300.000 kr. ved at indføre en selvbetjent ugentlig åbningsdag på Rønne Bibliotek.

Bornholms Folkebiblioteker har udarbejdet en plan for, hvordan biblioteket påtænker at udmønte den vedtagne besparelse på 130.000 kr. Planen fremsendes til politisk stillingtagen.

Effektivisering af administrationen – 130.000 kr.

Biblioteket stiller kompetencer og arbejdskraft til rådighed for at skabe større tilgængelighed og gennemsigtighed i de mange forskellige aktiviteter i Center for Natur, Miljø og Fritid.

Samtidig understøttes formidling af centerets mange opgaver på tværs af afdelingerne. Der er tale om et fælles ønske om at skabe en større sammenhængskraft i centeret.

Biblioteket tilbyder at bistå med flg. aktiviteter som indtægtsdækket virksomhed i 2020:

a. Kulturskolen – produktion af bidrag til velkomstmappen for nye tilflyttere	10.000 kr.
b. Idrætsområder – produktion af bidrag til velkomstmappen for nye tilflytt.	10.000 kr.
c. Idrætsområder – markedsføring af Wannasport til feriehusene m.fl.	10.000 kr.
d. Idrætsområder – kommunikationsopgaver omkring hjemmeside	20.000 kr.
e. Natur & Miljø samt Veje, Havne og Beredskab – kommunikationsopgaver omkring hjemmeside og aktuelle projekter	40.000 kr.
f. Folkeuniversitetet – bidrag til velkomstmappen for nye tilflyttere	20.000 kr.
g. Folkeuniversitetet – redaktion og trykning af nyt program	30.000 kr.

I sagens natur vil de konkrete arbejdsområder og den konkrete økonomi skulle aftales for et år ad gangen. Alle de berørte ledere i centeret er indstillet på, at dette er en operationel løsning, også på længere sigt.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 32: Orientering fra formanden

Åbent møde

32 Orientering fra formanden

00.01.00P35-0099

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	32	

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Intet.

Punkt 33: Eventuell

Åbent punkt

33 Eventuelt

00.01.00P35-0099

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget	11-12-2019	33	

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 11. december 2019:

Intet.

Punkt 101: Lukket

Punkt 102: Lukket

Punkt 103: Lukket